

สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

นายณัฐพร ปุ้ยรักษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

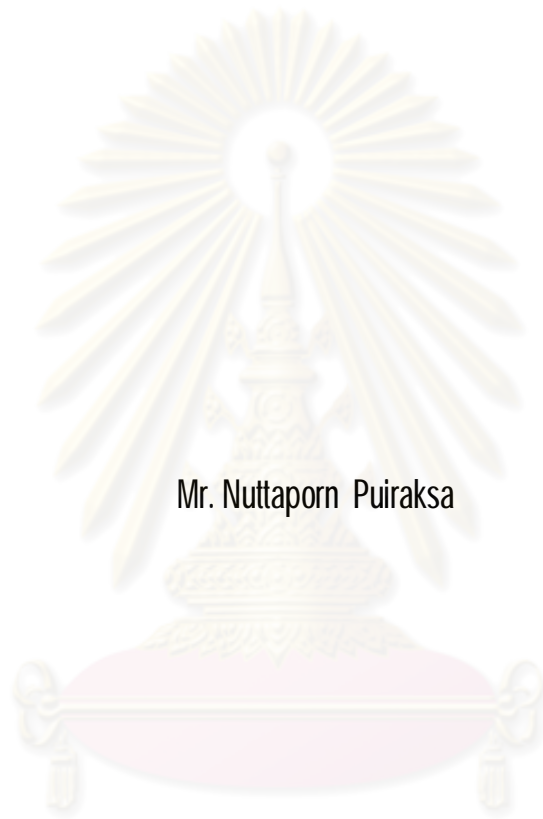
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STATE AND PROBLEMS OF ISLAMIC STUDIES INSTRUCTION IN SECONDARY
SCHOOL, BANGKOK METROPOLIS

Mr. Nuttaporn Puiraksa

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Social Studies
Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology

Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย

นายณัฐพร ปุ๋ยรักษา

สาขาวิชา

การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดวงกมล สิ้นเพ็ง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ อมรา รอดดารา)

คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัฐพร ปุ๋ยรักษา สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (STATE AND PROBLEMS OF ISLAMIC STUDIES
INSTRUCTION IN SECONDARY SCHOOL, BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 269 หน้า

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน
อิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหาร
จำนวน 10 คน ครูอิสลามศึกษาจำนวน 26 คน นักเรียนจำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ
สัมภาษณ์ผู้บริหารและครู และแบบสอบถามนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์หาค่าความถี่
ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปว่า

(1) สภาพการจัดการเรียนการสอน

1.1) ด้านเป้าหมายโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายเรื่องการเป็นคนดี ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม
มีความศรัทธาต่ออัลเลาะห์ และมีกิริยามารยาทแบบอิสลาม 1.2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อม
ให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และมีห้องเรียนอิสลามศึกษา 1.3) ด้านการเตรียมความพร้อมของครู มี
การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ทำเอกสารประกอบการสอนเอง ค้นคว้า
เพิ่มเติมจากอัลกุรอาน/อัลฮะดีษและตำราทางศาสนา และมีการศึกษาเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ๆ 1.4) ด้านการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้การบรรยาย การถามตอบและการฝึกปฏิบัติจัดทำมีการละหมาดร่วมกันที่มีสยิด
สอนภาษาอาหรับในชีวิตประจำวัน มีการบูรณาการอิสลามศึกษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ครูส่วนใหญ่ใช้
เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ และอัลกุรอาน/อัลฮะดีษ และประเมินผลจากการทดสอบ
ใบงาน และการสังเกตพฤติกรรม

(2) ปัญหาที่พบ คือครูขาดความรู้ด้านหลักสูตร การทำแผนการสอน วิธีสอน การทำสื่อ และการวัด
และประเมินผล ขาดคู่มือครู ขาดงบประมาณอุดหนุนในการจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน
และเวลาเรียนไม่พอ

(3) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ จัดอบรมความรู้ครูด้านหลักสูตร วิธีสอน การทำสื่อ และการ
วัดและประเมินผล จัดหาสื่อการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพิ่มเวลา
เรียน และสอนเสริม

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา.....ลายมือชื่อ.....
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2552.....

##508333027 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEYWORDS : ISLAMIC STUDIES / INSTRUCTION / SECONDARY SCHOOL

NUTTAPORN PUIRAKSA : STATE AND PROBLEMS OF ISLAMIC STUDIES INSTRUCTION
IN SECONDARY SCHOOL, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. WALAI
ISLANGKURA NA AYUTTHAYA, D.Ed., 269 pp.

The purposes of this research were to study the state and problems and guidelines for solving problems in Islamic studies instruction in secondary school, Bangkok Metropolis. The population of this studies was 10 school administrators, 26 Islamic studies teachers and the sample of 420 students. Data were collected by interview forms for administrators and teachers and questionnaires for students; an then were analyzed by content analysis, frequencies, percentage means and standard deviation. The results were as follows:

(1) The state of instruction. 1.1 Aims of School. Being a good man of a family and a society, practicing Islam principles, believe in Allah and behaving in Islamic etiquette were stated. 1.2 Setting environment. Setting environment related with Islamic principles and having Islamic studies room was mostly managed. 1.3 Teachers' preparation. Analyzing curriculum and developing curriculum related with local context, preparing Instructional media, searching information from AlQuran/AlHaditz and religion text and studying new activities were mostly done. 1.4 Instructional activities. Lecture, questioning-answering, religion practice, practicing Namaz with groups at mosques, teaching Arab language for daily lives and integrating Islamic studies with other subject areas were organized. Handouts, worksheets, AlQuran/AlHaditz were used as Instructional media. Testing, worksheets and behavior observation were used for evaluation.

(2) Main problems. The teachers lacked of knowledge on curriculum, lesson plan writing, teaching methods, developing Instructional media and evaluation, lacked of guidelines, lacked of budgets for supporting Islamic teaching and Instructional media, and period of teaching time is not enough, were main problems.

(3) The guidelines for solving problems. The workshops on curriculum, instruction, media and evaluation should be organized. Instructional media, budget allocation, increasing period of teaching time and remedial teaching should be provided.

Department : Curriculum, Instruction and Educational Technology... Student's Signature: *Nuttaporn Pui*

Field of Study : Teaching Social Studies..... Advisor's Signature: *Asst. Prof. Walai Islangkura Na Ayutthaya*

Academic Year : 2009.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเสร็จเป็นผลสัมฤทธิ์และลุล่วงได้ด้วยความเมตตาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งดูแลให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดี ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์อมรา รอดดารา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัปดุลเลาะ หนุ่มสุข อาจารย์ ดร.วิศรุต เลาะวิถี อาจารย์มนัส บุญชม อาจารย์มัญญู ดารามิตร และอาจารย์รังสรรค์ ทองทา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูอิสลามศึกษา และนักเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ช่วยตรวจแก้ไขรูปเล่มวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณกำลังใจจากพ่อแม่ พี่น้องที่คอยให้กำลังใจ และเป็นห่วงสุขภาพผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องผู้เป็นที่รักทุกคนที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจที่ดีในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การศึกษาแบบอิสลาม.....	9
สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2544.....	20
การจัดการเรียนการสอน.....	32
แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	68
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	69

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
การนำเสนอข้อมูล.....	81
4. ผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	190
สรุปผลการวิจัย.....	190
อภิปรายผล.....	205
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	213
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	214
รายการอ้างอิง.....	215
ภาคผนวก.....	221
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	222
ภาคผนวก ข ค่า IOC.....	224
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	234
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	269

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มประชากรของผู้บริหาร และครูอิสลามศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ สังกัดกรุงเทพมหานคร).....	70
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน.....	72
3 จำนวน และค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพ.....	83
4 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน เป้าหมายโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน.....	88
5 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของผู้บริหาร.....	91
6 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ เตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร.....	94
7 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร.....	99
8 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร.....	105
9 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน.....	109
10 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน เป้าหมายโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	111
11 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	112
12 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การเตรียมความพร้อมครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	114
13 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	116

ตาราง	หน้า
14 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านสื่อ การเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	119
15 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การวัด และประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครูโดยผู้บริหารโรงเรียน.....	121
16 จำนวน และค่าร้อยละของครูอิสลามศึกษาจำแนกตามสถานภาพ.....	123
17 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ เตรียมความพร้อมของครู.....	132
18 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู.....	137
19 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู.....	145
20 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู.....	155
21 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การเตรียมความพร้อมของครู.....	159
22 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู.....	161
23 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน ด้านสื่อการเรียนการสอนของครู.....	166
24 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู.....	168
25 จำนวน และค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ.....	170
26 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของ นักเรียน.....	172

ตาราง	หน้า
27 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน.....	176
28 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน.....	179
29 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย เกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของนักเรียน.....	181
30 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย เกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียน.....	185
31 จำนวนของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนและครูปรับปรุง แก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความต้องการของนักเรียน.....	187
32 แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา..	202

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานสำหรับช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จ สุขความเจริญทั้งปวง ทั้งของตนเอง และของส่วนรวม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยการศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีฝึกมนุษย์ให้เกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆได้ การศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนาของประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น (นิตยา มัสเยาะ, 2545: 1)

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญที่เน้นการจัดการศึกษาของไทยในยุคการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญทางการศึกษาด้านคุณธรรม และจริยธรรมมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา อันจะทำให้เด็กสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนสามารถช่วยเหลือสังคมได้และสามารถใช้ความรู้ที่ได้ศึกษานำไปพัฒนาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาจะต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาของไทยในยุคการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญทางด้านคุณธรรมมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548: 10)

รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลยุคปัจจุบันได้กำหนดนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาให้มีความรู้และจริยธรรมตั้งแต่แรกเกิด

ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นก็ต้องอาศัยศาสตร์ของศาสนาเข้ามาช่วยส่งเสริมในการอบรมให้การศึกษาควบคู่ไปกับศาสตร์ทางสังคมทั่วไป และศาสนาอิสลามถือเป็นศาสนาที่สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการให้การศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม โดยปัจจุบันการศึกษาอิสลามมีบทบาทให้เห็นอย่างเด่นชัดในรูปของอิสลามศึกษา ที่บรรจุการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐบางส่วนและในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพราะการศึกษาอิสลามนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคน ดังนั้นการจัดให้มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในทุกพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิม โดยมีการอบรมสั่งสอนให้การศึกษาแก่มุสลิมทุกคนให้ได้เรียนรู้หลักการของศาสนา จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (นิตยา มัสเยาะ, 2545: 1)

การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน เริ่มตั้งแต่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ หากมุสลิมได้รับการศึกษาศาสนาอิสลามอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยความสะดวก ซึ่งเป็นความสุขแก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติในที่สุด (กรมวิชาการ, 2538:3) เพราะหลักธรรมทางศาสนาอิสลามได้บัญญัติให้บุคคลทั้งชายและหญิงให้ทำการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ดังที่ท่านศาสดาผู้ประเสริฐแห่งอิสลามนบีมีฮัมหมัด ซล ได้กล่าวว่า การแสวงหาวิชาความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทั้งชายและหญิง (มานิต จารงค์และคณะ, 2529: 36)

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของคนไทยที่เป็นระบบนั้นเริ่มตั้งแต่พุทธศักราช 2518 เนื่องจากคนไทยมุสลิมที่อยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่จะเดินทางไปเรียนในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของมุสลิมมากกว่าประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อคนไทยทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงบรรจุการเรียนการสอนอิสลามศึกษาขึ้นแทนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และได้มีการพัฒนาจนกระทั่งได้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาอิสลามขึ้นในระดับประถมศึกษา ซึ่งเรียกว่า อิสลามศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และมีการปรับปรุงหลักสูตรนี้ขึ้นในพ.ศ. 2533

โดยเริ่มใช้ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา (นิตยา มัสเยาะ, 2545: 2) เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ประกาศใช้ ตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 การศึกษาของไทยจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเต็มตามศักยภาพมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยรัฐไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย สามารถศึกษาได้ตลอดเวลา (สมเชาว์ เกษประทุม, 2544: 10) อีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ มุ่งเน้นให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขบนพื้นฐานของ สังคมไทย โดยปลูกฝังให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือมีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองและ สังคม มีความสามารถในการเรียนรู้ สื่อสาร ทำงาน คิดตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ มีเหตุผล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ พึ่งตนเองได้ มีทักษะที่จำเป็นใน การดำเนินชีวิตมีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุขและมีความภูมิใจในความเป็นไทย (กรมวิชาการ, 2546: 15-16) ดังนั้นเยาวชนมุสลิมที่ถือ สัญชาติไทยเป็นคนไทย ก็ถือว่าได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันนี้ ด้วย คือมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อีกทั้งเยาวชนมุสลิมนั้นยังมีความจำเป็น จะต้องรับการศึกษาอิสลามภาคบังคับด้วยเพราะฉะนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีสถาบันที่ ให้ การศึกษาทั้งในด้านสามัญและศาสนาควบคู่กันไป

ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่อยู่ในชุมชนมุสลิม ได้ตื่นตัวขึ้นในการที่จะปรับปรุงระบบ การศึกษาอิสลามให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ที่ได้กำหนด การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี แต่ถ้าเยาวชนมุสลิมเข้าเรียนตามภาคบังคับ 9 ปี โดยเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสามัญที่ไม่มีการสอนอิสลามศึกษาด้วย ก็จะทำให้มีโอกาสรับรู้ วิชาการศาสนาน้อยลง ดังนั้นสถาบันการศึกษาในชุมชนมุสลิมเหล่านี้จึงได้พยายามปรับเปลี่ยน สถาบันของตนเองให้มีทั้งการศึกษาตามหลักสูตรสามัญทั่วไปและการศึกษาศาสนา เพื่อรองรับ เยาวชนให้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งอิสลามศึกษาและวิชาสามัญทั่วไป ดังนั้นการจัดให้มีการเรียน การสอนอิสลามศึกษาที่ควบคู่ไปกับหลักสูตรสามัญทั่วไปในโรงเรียนเขตชุมชนมุสลิมนั้นจึงมีความ ความสำคัญอย่างมากต่อเยาวชนมุสลิมทั่วประเทศ

สำหรับเยาวชนมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครแล้วนั้นก็จัดว่ามีอยู่จำนวนพอสมควร แต่ใน ส่วนสถานศึกษานั้นยังไม่เพียงพอนัก โดยการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครนั้นได้มีการดูแลการจัดการเรียนการสอนโดยหน่วย 2 หน่วยกล่าวคือ โดย กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดูแลโรงเรียนอิสลามวิทยาลัย และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบดูแลโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 11 แห่ง โดยที่กลุ่มโรงเรียน เหล่านี้เปิดทำการสอนอิสลามศึกษาและสามัญควบคู่กันไป ซึ่งการเรียนการสอนอิสลามศึกษานั้น โรงเรียนได้จัดวิชาอิสลามศึกษา ซึ่งเป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ในสาระที่ 1: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับหลักธรรม คำ สอนของอิสลามที่มุ่งเน้นมาตรฐานผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลามให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มี ความรู้และเข้าใจหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักคุณธรรม จริยธรรมเพื่อยึดถือเป็นระบบแห่ง ชีวิต โดยผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมที่ว่าด้วยหลัก ปฏิบัติความดีตามวิถีชีวิตแห่งอิสลามอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานและเกิด ความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการตลอดจนเกิดเจตคติและการจัดการได้ (กรมวิชาการ, 2546: 15) และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา เป็นสาระที่มุ่ง พัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิดคุณลักษณะซึ่งครอบคลุมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ เป็นไปในทางที่พึงประสงค์และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนจึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ที่ระบุให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิดที่ ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อการประพฤติตาม คุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่า ชื่นชม ตลอดจนยินดี เต็ม ใจ รับเอาค่านิยมจริยธรรม คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลามและจริยวัตร คุณธรรมของท่านน บีมุฮัมมัด คือลัลลิลลอฮอะลยฮิวะศัลลัม (บรรจง บินกาซัน, 2547: 19) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้แก่ผู้นับถือศาสนาอิสลามนั้นถือว่ามี ความสำคัญในอันที่พัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม และอยู่ ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และสมานฉันท์ แต่จากรายงานของกระทรวงศึกษาธิการพบว่ การเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพปานกลาง (กรมวิชาการ, 2549 : 17) นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนหลายประการ ประการแรก ปัญหาด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูอิสลามศึกษามีการใช้เทคนิค และวิธีสอนที่ ยังไม่หลากหลายนัก และยังมีการสอนแบบบรรยายอยู่ (ปิติศุภร์ สุเช็น, 2550: 85) ประการที่สอง

ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (दारंग सेดสัน, 2549: 97) ครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องขาดทักษะในการผลิตและการใช้สื่อ ประการที่สาม ขาดทักษะด้านการวัดและประเมินผล (อับดุลชอเมะ ไตะอาลิม, 2550: 89) ครูอิสลามศึกษา ไม่มีความรู้ในเรื่องการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษาอย่างดีพอ ไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ขาดทักษะในการประเมิน มีความยุ่งยากในการสร้างแบบประเมิน ต้องใช้เวลาในการประเมินมาก ไม่มีการประเมินด้วยวิธีการหลากหลาย ขาดสื่อและอุปกรณ์ในการประเมิน และครูสอนอิสลามศึกษาส่วนมากไม่มีความถนัดเกี่ยวกับเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูอิสลามบางส่วนยังขาดความเข้าใจในการใช้หลักสูตร ทั้งการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ และความเข้าใจในตัวหลักสูตรเอง และจากสัมภาษณ์ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นั้นพบว่า การเรียนการสอนยังพบปัญหาอยู่มาก ทั้งเรื่องของการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร และอื่นๆ

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร ถือว่า ยังเป็นเรื่องใหม่ เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพิ่งมีการขยายโอกาสทางการศึกษาจากระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และ 2) เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3) ไม่เกิน 10 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเหล่านี้จึงมีอุปสรรคและปัญหาอยู่บ้างพอสมควร (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2550: 14) ในส่วนของจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอย่าง โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย ถึงแม้จะมีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษามายาวนานแล้ว แต่ก็ยังประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่มาก และที่สำคัญยังมิได้มีการศึกษาอย่างจริงจัง จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของครูสอนอิสลามศึกษาและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาล จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนอิสลามในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีสภาพการเรียนการสอน และปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา และเงื่อนไขที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน
2. ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ (key words)

อิสลามศึกษา, การเรียนการสอน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่จัดการเรียนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (5 โรง) และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร (5 โรง) รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ใน ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการเตรียมความพร้อมครู ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของครูในด้านการเตรียมความพร้อมครู ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และตามการรับรู้ของนักเรียน ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ เป้าหมายโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมความพร้อมครู การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้คือ ด้านการวางแผนเป้าหมายโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมความพร้อมครู การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ครูสอนอิสลามศึกษา หมายถึง ครูที่สอนวิชาอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่สอนอิสลามศึกษา นำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในส่วนอื่น ๆ ที่จะจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
ในอนาคตในด้านการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

3. เพื่อเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแก่ครู ผู้บริหาร ประเทศชาติ
โดยส่วนรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาแบบอิสลาม

ตอนที่ 2 สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาแบบอิสลาม

1.1 การศึกษาแบบอิสลามทั่วไป

การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ในแบบอิสลามนั้น มุสตอฟา ยีมะเฟือง (2543: 38) ได้กล่าวว่า อิสลามได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญอย่างมาก เพราะมนุษย์จะไม่มีการพัฒนาได้ ถ้าหากขาดซึ่งความรู้ อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮูวะตาอะลา) ได้เตือนให้มุสลิมแข่งขันกับชาติอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความก้าวหน้า ซึ่งพบได้ในหลายโอกาส ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังเช่น อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮูวะตาอะลา) ได้ให้เราพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างผู้รู้ กับผู้ไม่รู้ ไว้ในซูเราะห์ ชุมรฺ อายะฮ์ที่ 9 ว่า “ **บรรดาผู้รู้ และผู้ไม่รู้จะเท่ากันไหม** ” หรืออีกโองการหนึ่งในซูเราะห์ มุญาดาละฮ์ อายะฮ์ที่ 11 ว่า “ **พระองค์อัลลอฮ์จะทรงเทิดทูนบรรดาผู้มีอิหม่านในหมู่สุเจ้า และบรรดาผู้รู้ไว้ในหลายระดับชั้น** ” นอกจากนี้ยังมีโองการอื่น ๆ อีกมากมายที่

ส่งเสริมให้เราแสวงหาความรู้ เช่น โครงการของพระองค์ในซูเราะห์ บะก้อเราะห์ อายะฮ์ที่ 259 ว่า

**“ พระองค์จะทรงประทานวิทยปัญญาแก่ผู้ที่
พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ได้รับแสงสว่างนั้น แน่แน่นอน
เขาย่อมได้รับความดีมากมาย ”**

วิชาความรู้ และวิทยปัญญาที่ปรากฏในอัลกุรอานนั้น ครอบคลุมถึงความรู้ทางศาสนา และทางโลกด้วย มิใช่ความรู้ทางศาสนาเพียงอย่างเดียว เพราะครั้งหนึ่งท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) ได้กล่าวว่า **“สุเจ้าจงแสวงหาความรู้ ถึงแม้ว่ามันจะอยู่ไกลถึงเมืองจีนก็ตาม ”**

ดังนั้น มุสลิมจะต้องมีหัวใจในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งทางโลกและทางศาสนา โดยถ้าเราเน้นเฉพาะการศึกษาทางโลกแต่เพียงอย่างเดียว มันจะทำให้เราหันเหสู่การไม่มีอัลลอฮ์ ทำให้เราตกเป็นทาสชีวิต ผลร้ายที่เกิดขึ้นมาจะกลบความดีของการศึกษา ถ้าหากความรู้ไม่คู่ หลักธรรมคำสอนของอิสลาม (Abd al- Rahman Hasan. 2000)

นอกจากนั้นยังมีหลักฐานอีกมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความประเสริฐของการแสวงหาความรู้ เช่น รายงานจากท่าน อะบิฮูร็อยเราะฮ์ ร่อฎิยัันลอฮูอันฮู แท้จริงท่านร่อซูล (ซ.ล.) (อ้างถึงใน บรรจง บินกาชัน 2547: 17) ได้กล่าวว่า

**“และผู้ที่ดำเนินไปทางหนึ่งทางใดเพื่อการ
แสวงหาความรู้แล้ว อัลลอฮ์ก็ทรงให้หนทางสู่สวน
สวรรค์นั้น ”**

มุซา วันแอะเลาะ (2544 : 25) ได้กล่าวถึงการศึกษาในทัศนะของอิสลาม ว่า อิสลาม ไม่เห็นด้วยว่าการศึกษานั้นมาจากมนุษย์ แต่พวกเขาเชื่อว่าความรู้นั้นมาจากอัลเลาะฮ์ ดังนั้น การศึกษาประการแรกที่มนุษย์ต้องศึกษา คือ ความรู้จากอัลเลาะฮ์ และศึกษาหาความรู้ที่มาจากพระองค์จนผูกพันกับอัลเลาะฮ์ ทั้งนี้การศึกษาเพื่อให้เกิดความผูกพันขึ้นมานั้นจะต้องผ่าน กระบวนการขัดเกลาทางศีลธรรม และอบรมทางจิตวิญญาณ กล่าวคือแต่ละบทเรียนจะเรียน เรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมก่อน เนื่องจากศีลธรรมเป็นอุดมการณ์เบื้องต้นของการศึกษาในศาสนา อิสลาม

2.) การศึกษาแบบอิสลาม

การศึกษาในอิสลามไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในอิสลามการศึกษาที่มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการอบรมและป่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณเพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์

ซา วันแอะเลาะ (2544 : 25) ได้กล่าวถึงการศึกษาในทัศนะของอิสลาม ว่า อิสลามไม่เห็นด้วยว่าการศึกษานั้นมาจากมนุษย์ แต่พวกเขาเชื่อว่าความรู้ที่มาจากอัลเลาะฮ์ ดังนั้นการศึกษาระดับแรกที่มีมนุษย์ต้องศึกษา คือ ความรู้จากอัลเลาะฮ์ และศึกษาหาความรู้ที่มาจากพระองค์จนผูกพันกับอัลเลาะฮ์ ทั้งนี้การศึกษาเพื่อให้เกิดความผูกพันขึ้นมานั้นจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางศีลธรรม และอบรมทางจิตวิญญาณ กล่าวคือแต่ละบทเรียนจะเรียนเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมก่อน เนื่องจากศีลธรรมเป็นอุดมการณ์เบื้องต้นของการศึกษาในศาสนาอิสลาม

มัสลัน มาหะมะ (2550 : 2) ได้อธิบายว่า การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. ตัรบียะฮ์ หมายถึง การอบรม การขัดเกลาจิตใจ
2. ตะฮ์ลีม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ รวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก
3. ตะฮ์ดีบ หมายถึง การอบรมป่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย

จากคำนิยามข้างต้น จะพบว่าการศึกษาในอิสลามมีลักษณะเฉพาะดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีพ
2. เป็นการพัฒนาทุกส่วนของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิญญาณ สติปัญญา ร่างกาย และสังคม
3. เป็นการสนองตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างมนุษย์ คือเพื่อเป็นบ่าวของอัลลฮ์และเป็นตัวแทนของพระองค์บนผืนแผ่นดิน
4. ทำให้สมาชิกของสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเจริญรุ่งเรือง
5. ความรู้มาจากอัลเลาะฮ์

ส่วนในเรื่องของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบอิสลามนั้น ได้มีนักวิชาการทางการศึกษาอิสลามหลายท่านได้ชี้แจงไว้ ดังนี้

บุรฮานุดดีน อัล ชัรนูญี (1985 : 14) กล่าวว่าการศึกษาในอิสลามมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. แสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์
2. เพื่อชีวิตในอนาคต
3. ขจัดความไม่รู้
4. พิทักษ์รักษาศาสนา และ การคงอยู่ของอิสลาม

อัลเกาะซาลี (อ้างใน S.A. Ashraf , 1985) กล่าวว่าการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งอัลลาก(จริยธรรม)ที่ดี และเพื่อขจัดความไม่รู้

อิบนุ คอลดูน (อ้างใน Wan Mohd Nor Wan Daud, 1989) กล่าวว่าการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้นักเรียนสามารถวางแผนที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม
2. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่อยู่เหนือความรู้ที่ได้มาจากประสาทสัมผัส
3. พัฒนาบุคลิกนิสัยให้สอดคล้องกับศาสนา เพราะจะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข
4. ให้นักเรียนมั่นใจกับวิธีการดำเนินชีวิต

ซัยยิดนากีบ อัลออตตาส (1992 : 2) กล่าวว่าการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกัลญาณชน มนุษย์ที่ดีมีคุณธรรม(ศอลิห) นั่นคือบุคคลที่มีจรรยา มารยาทอันงดงาม(อะดับ)

หะสัน ลังกุลง (1999 : 4) กล่าวว่าการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อผลิตบ่าวที่เคารพภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ ในขณะที่เดียวกันแต่ละศาสตร์จะมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ที่ผู้ศึกษาต้องบรรลุให้เกิดความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ

มูฮัมมัด อะฎีเยฮ (อ้างใน Ronald Lukens-Bull , 2005) กล่าวว่าเป้าหมายแรกและเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอิสลามคือการขัดเกลาทางศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณ

ท่านมีทัศนะว่าจริยธรรมทางศาสนาเป็นอุดมการณ์ เป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์และลักษณะอันสูงส่งนี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาในอิสลาม

อับดุลลอฮ์ นะศิห อุลวาน (อ้างใน Muhammad Qasim Zaman, 2007) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ (الأولاد تربية) ว่าการให้การศึกษาต้องครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น ด้านความศรัทธา จริยธรรม สรีระ สติปัญญา และสังคม สรุปแล้วการศึกษาที่สมบูรณ์ตามทัศนะของอับดุลลอฮ์ นะศิห อุลวานนั้นต้องครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านสรีระ จิตใจ สติปัญญา และสังคม

สะฟัร อาลัม กล่าวว่าการศึกษาไม่เป้าหมายเพื่อ

1. ใ้บุคคลได้ทำอิบาเดฮ์(เคารพภักดี)ต่อค้อลลอฮ์ ดังเป้าหมายของการสร้างมนุษย์และญินดังดำรัสของอัลลอฮ์ ในอัลกุรอานความว่า **“และข้า (อัลลอฮ์) มิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่ให้เคารพภักดีข้า”** (อัลกุรอาน 51: 56)

2. เพื่อสร้างประชาชาติ(อุมมะฮ์)ที่ดี ดังดำรัสของอัลลอฮ์ ความว่า

“พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติโดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ”(อัลกุรอาน 3 : 110)

3. เพื่อปลูกฝังคุณค่าของอิสลามในตัวมนุษย์

4. เพื่อชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับมุสลิม และการขอให้อัลลอฮ์ ทรงชี้แนวทางที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่มุสลิมวอนขออยู่เป็นกิจวัตรในทุกครั้งที่เขาละหมาด

นอกจากเป้าหมายของการศึกษาในอิสลามที่นักวิชาการการศึกษาอิสลามหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้แล้วนั้น ในการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามครั้งแรกที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 1977 ได้เสนอเป้าหมายของการศึกษาในอิสลามไว้ว่า การศึกษาแบบอิสลามมีเป้าหมายเพื่อการเจริญเติบโตทางบุคลิกภาพของมนุษย์ที่มีความสมดุล โดยการฝึกฝนทางจิตวิญญาณ สติปัญญา เหตุผล ความรู้สึกและประสาทสัมผัส การศึกษาของประเทศมุสลิมควรมุ่งเน้นให้มนุษย์เจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา การจินตนาการ สรีระ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ทั้งบุคคลและส่วนรวม พร้อมทั้งใ้มน้ำวและชักจูงเข้าสู่พระผู้เป็นเจ้า เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ทั้งในระดับบุคคล สังคมและมนุษยชาติ จากความหมายดังกล่าว การให้การศึกษาที่แท้จริงจะต้องทำให้

ผู้เรียนเกิดพัฒนาการที่สมดุลในทุกด้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สังคม จิตใจ วิญญาณ และสติปัญญา (<http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=957> เข้าถึงเมื่อ 20 กย 2552)

โดยสรุปแล้ว เป้าหมายของการศึกษาในอิสลามนั้นมีมากมาย แต่เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอิสลามคือการสร้างมนุษย์เพื่อการเคารพภักดี(อิบาดะฮ์)และการเป็นผู้แทน(เคาะลีฟะฮ์)ของพระองค์บนพื้นแผ่นดิน การที่มนุษย์จะเป็นป่าวที่เคารพภักดีต่ออัลลอฮ์และเป็นเคาะลีฟะฮ์ได้ ต้องเป็นมนุษย์ที่ศอลิห และสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์เป็นป่าวที่ดีของพระองค์นั้นคืออิสลามการที่จะรู้จักและเข้าใจอิสลามต้องอาศัยการศึกษาเท่านั้น

3.) ระบบการศึกษาอิสลาม

ในปัจจุบันประเทศมุสลิมส่วนใหญ่มีระบบการศึกษาอยู่สองระบบที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ทั้งสองระบบวางอยู่บนพื้นฐานปรัชญาที่ต่างกัน เป้าหมายทางการศึกษาจึงแตกต่างกันโดยปริยาย โดยที่ อิบราหิม ณรงค์รักษาเขต (2546 :) ได้อธิบายระบบการศึกษาทั้งสองนี้คือ

- (1) ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional System)
- (2) ระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ (Modern System)

ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม หรืออาจเรียกว่า**"ระบบการศึกษาศาสนา (Religious System)"** การศึกษาในระบบนี้จะเน้นหนักในเรื่องศาสนา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ด้วยความบริสุทธิ์ใจและนำศาสนามาเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิต และยอมรับว่าวะหยู(คำวิวรณ์) เป็นแหล่งที่มาของสัจธรรม

ระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่เป็นระบบการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาตะวันตก และปรัชญาเซคคิวลา(Secular)ที่แยกศาสนาออกจากการเมือง การศึกษาในระบบนี้จะไม่ยอมรับว่าวะหยู(คำวิวรณ์)คือแหล่งที่มาของความรู้ แต่จะยอมรับความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่มาจากสมมุติฐานต่าง ๆ ที่ได้รับการทดลองทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น

ปัจจุบันการศึกษาทั้งสองระบบดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในประเทศไทยมุสลิม ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากการศึกษาแบบสมัยใหม่มักได้ทำงานกับภาครัฐ และได้ดำรงตำแหน่งที่สูง ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากการศึกษาแบบดั้งเดิมจะวนเวียนอยู่กับการเป็นครูสอนศาสนา บางคนอาจจะรับราชการ และได้รับตำแหน่งที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนส่วนใหญ่จึงมุ่งไปยังสถาบันที่ใช้ระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาที่มีโอกาสมักจะเลือกเรียนในสถาบันที่ใช้ระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ ส่วนบรรดานักศึกษาที่ขาดโอกาสจะเลือกศึกษาในสถาบันการศึกษาแบบดั้งเดิม อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ที่ทำให้ผลผลิตทางการศึกษาแบบดั้งเดิมไม่สามารถที่จะเทียบเคียงกับผลผลิตทางการศึกษาแบบสมัยใหม่

ในประเทศไทยก็เช่นกัน การศึกษาอิสลามมีสองระบบ คือการศึกษาแบบดั้งเดิมและระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ บางสถาบันการศึกษาจะมีทั้งสองระบบ แต่จะเป็นอิสระต่อกัน เช่น กรณีโรงเรียนสองระบบ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งในช่วงเข้าจะเป็นการสอนวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว ส่วนในตอนบ่ายจะเป็นระบบการสอนวิชาสามัญ แม้ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ใช้หลักสูตรบูรณาการ แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่า ผลผลิตของหลักสูตรนี้จะดีกว่าผลผลิตของหลักสูตรเดิมที่แยกวิชาศาสนาและวิชาสามัญออกจากกัน ทั้งนี้เพราะหลักสูตรบูรณาการที่แท้จริงไม่ได้หมายถึงการรวมวิชาศาสนาและวิชาสามัญเข้าด้วยกันเพียงอย่างเดียว แต่หลักสูตรบูรณาการมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น (ดลมนรจ บากา : 18)

ความจริงการศึกษาในทัศนะอิสลาม เป็นการศึกษาแบบบูรณาการ ทั้งวิชาศาสนาและวิชาการเข้าด้วยกัน การกลับสู่ระบบการศึกษาแบบอิสลามที่แท้จริง จำเป็นที่จะต้องสร้างระบบใหม่ขึ้นมา ระบบการศึกษาใหม่ต้องเป็นแบบบูรณาการที่ทั้งสองระบบสามารถศึกษาด้วยกันอย่างมีกฎเกณฑ์ และทั้งสองระบบจะแยกออกจากกันไม่ได้ ไม่ควรมีการแยกวิชาศาสนาออกจากวิชาสามัญหรือแยกวิชาสามัญออกจากวิชาศาสนา เพราะตามทัศนะอิสลามนั้น ไม่ได้หมายถึงการศึกษาวิชาอัลกุรอาน หรือวิชาศาสนบัญญัติเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการศึกษาทุกสาขาวิชาที่สอนตามทัศนะของอิสลาม (มัสลัน มาหะมะ 2550 : 4)

4.) การสอนอิสลามศึกษาในโลกอาหรับ

ในยุคแรก ๆ ของประวัติศาสตร์อิสลาม นบีมุฮัมมัด ได้ให้ความสำคัญกับวิชาการสาขาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาการทางศาสนาหรือวิชาการทางโลก ดังข้อเขียนของ อะหมัด ซาลาบี ว่า

“.....เมื่อ นบีมุฮัมมัด ถึงเมืองมะดีนะฮ์ มัสยิดของท่านก็ถูกสร้างขึ้นที่อัลมิรบัฏ และในมัสยิดแห่งนี้ นบีมุฮัมมัด เคยสอนเสาะหาบะฮของ ท่านเกี่ยวกับวิชาศาสนา และวิชาทางโลก”

อีกตัวอย่างหนึ่งเราเห็นได้จากเหตุการณ์หลังสงครามบะดร์ ซึ่งชัยชนะในครั้งนั้นเป็นของมุสลิม ชาวกรวยชหลายคนถูกจับเป็นเชลยศึก นบีมุฮัมมัด จึงมอบหมายให้เชลยสงครามสอนลูกหลานมุสลิมที่อยู่ในนครมะดีนะฮ์ เพื่อเป็นค่าไถ่สำหรับพวกเขา ทั้งที่เชลยสงครามเหล่านั้นไม่มีความรู้เกี่ยวกับอัลกุรอานเลย แต่ทำไม นบีมุฮัมมัด ถึงอนุญาตให้พวกเขาสอนบรรดาลูกๆ มุสลิม สิ่งนี้ย่อมแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า นบีมุฮัมมัด ได้ให้ความสำคัญกับวิชาการอื่นนอกเหนือไปจากวิชาการทางศาสนา ในยุคต้นของประวัติศาสตร์อิสลาม การศึกษาของชาวมุสลิมมีเพียงระบบเดียว มีการเรียนการสอนทั้งวิชาการศาสนาและวิชาการทางโลก ในสมัยอับบาซียะฮ์ก็เช่นเดียวกัน วิชาศาสนา และวิชาสามัญ ได้รวมอยู่ในหลักสูตรเดียวกัน

เมื่อพิจารณาถึงวิชาการต่างๆ ของบรรดามุสลิมในยุคต้นประวัติศาสตร์อิสลาม เราจะตระหนักว่าวิชาการศาสนาและวิชาการสามัญนั้นไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ และทั้งสองวิชาได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรเดียวกัน แม้กระทั่งสมัยที่ชาวมองโกลรุกรานประเทศมุสลิม บรรดาประเทศมุสลิมในขณะนั้นยังคงมีหลักสูตรทั่วไปเพียงหลักสูตรเดียว ไม่มีการแยกวิชาศาสนาและวิชาสามัญ การแยกวิชาศาสนาและวิชาสามัญออกจากกันนั้นเริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 19-20 แห่งคริสตศักราช เมื่อประเทศมุสลิมตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก

ในต้นศตวรรษที่ 21 นี้ถือว่าเป็นสมัยของการฟื้นฟูทางการศึกษา นักการศึกษามุสลิมต่างพยายามที่จะย้อนกลับไปสู่ยุคของนบีมุฮัมมัด สมัยนั้นการศึกษามีเพียงระบบเดียว แต่การบูรณาการที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ยากในทางปฏิบัติ เพราะมิใช่หมายถึงการรวมวิชาการต่างๆ เข้าด้วยกัน

อย่างไม่มีกฎเกณฑ์ แม้วิชาการจะได้รับการบูรณาการเข้าด้วยกันแล้ว แต่สถานภาพของวิชาการต่างๆจะไม่เท่าเทียมกัน วิชาการศาสนาจะมีสถานภาพที่สูงกว่าวิชาการอื่น ความพยายามในปัจจุบันที่ต้องการทำให้ทุกวิชามีสถานภาพที่เท่าเทียมกัน เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญากลุ่มวัตถุนิยม อะลิส อัครอฟ ได้กล่าวถึงสถานภาพของวิชาต่างๆ อย่างชัดเจนว่า

“.....ศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆ นั้นมีสถานภาพที่แตกต่างกัน ศาสตร์ที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณจะมีสถานภาพที่สูงสุด... ศาสตร์ที่เกี่ยวกับคุณค่าแห่งคุณธรรมจะมีความสำคัญรองลงมา จากนั้นก็จะเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับสติปัญญา หรือศาสตร์ที่จะนำมาซึ่งหลักการของสติปัญญา จากนั้นก็จะเป็นศาสตร์ที่ควบคุมและจัดระเบียบจินตนาการ และตามด้วยศาสตร์ที่จะช่วยให้นักเรียนรู้สามารถควบคุมประสาทสัมผัส.....”

5) การสอนอิสลามศึกษาในประเทศไทย

การเรียนการสอนอิสลามศึกษามีความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยที่โดย ดลมนรจนี บากา (2542 : 11) ได้อธิบายว่าเป็นผลมาจากการวางนโยบายตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ได้กำหนดให้มีการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยโดยออกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก. 930 /2518 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518 เมื่อทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้มีการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาแล้ว ทางสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 โดยศึกษาธิการเขต นายแจ้ง สุขเกื้อ ได้เชิญครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามจากหลายฝ่าย จำนวน 30 คน มาจัดทำร่างหลักสูตรการสอนวิชาอิสลามศึกษา พ.ศ. 2519 หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษาที่จัดทำขึ้นใหม่ ได้เอาแนวการเรียนการสอนอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของรัฐเปอร์ลิสประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย มาเป็นหลักในการรับพิจารณาในจัดทำหลักสูตร และเสนอทางกระทรวงศึกษาธิการ แล้วผลได้รับการอนุมัติ แล้วทางกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้ใช้หลักสูตรนี้เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2519 ส่วนวิชาที่จะทำการสอนมี 7 วิชาคือ หลักศรัทธา(เตาฮีด) ศาสนบัญญัติ (ตาแร็ค) อัลกุรอานและ

หลักการอ่านอัลกุรอาน (ตัจวีด) ภาษาอาหรับ และจริยธรรม (อัคลาค) สำหรับวิชาอัลกุรอานและหลักการอ่านอัลกุรอาน (ตัจวีด) สอนเฉพาะชั้น ป.5-6 สำหรับเวลาสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเท่านั้น สำหรับการจัดทำเนื้อหาวิชาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณา ส่วนการจ้างและบรรจุครูเข้าทำการสอนให้ตกลงกับผู้ที่มีคุณสมบัติแต่ละสังกัด สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษาทางสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้ช่วยจัดการอบรมครูผู้สอนให้ตามต้องการของอำเภอบางอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่ในจังหวัดยะลาสำหรับผู้เข้าร่วมการอบรมได้แก่ ข้าราชการครูที่นับถือศาสนาอิสลาม วัตถุประสงค์ของการอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการสอน สามารถที่จะนำไปปฏิบัติในการสอนได้ ปรากฏว่าในระยะเริ่มแรกผู้ที่ผ่านการอบรมไปแล้วได้ไปทำการสอนจริงในโรงเรียนอยู่ระยะหนึ่งแล้วค่อย ๆ หยุดทำการสอนไปที่ละคนสองคน จนในที่สุดเกือบไม่มีใครได้ทำการสอนเลยในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง โดยกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่จะแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้านทั้งในด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการเมืองภายใน ด้านการเมืองต่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันประเทศ เฉพาะด้านสังคมจิตวิทยาในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาได้กำหนดนโยบายและได้เสนอข้อปฏิบัติไว้ว่า (ไข่มุก อุทยานลี, 2548 :127-133) "ส่งเสริมคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพ และ การศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษในการเข้ารับการศึกษิตตามความต้องการของท้องถิ่นและสนับสนุนการศึกษาชั้นสูงแก่บรรดาบุตรหลานของผู้นำท้องถิ่นในกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อสนับสนุนเยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยโดยแพร่หลายและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้สร้างความเข้าใจ ทศนคติ และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติและเป็นการสอดคล้องกับการส่งเสริมการศึกษาเพื่อใช้สำหรับการประกอบอาชีพด้วย" สำหรับข้อปฏิบัติ ข้อ 3 ระบุไว้ว่า "ให้มีการสอนศาสนาอิสลามแก่บุตรหลานของชาวไทยมุสลิมในโรงเรียนประชาบาล หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยม การอาชีวะและระดับอุดมศึกษา" ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ ได้พิจารณาว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร จากการศึกษาสาเหตุจากขาดบุคลากรที่จะมาช่วยทำการสอนและไม่มิงงบประมาณที่จะดำเนินการต่อไปสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้มาวิเคราะห์ดูแล้วเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2521 โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีครูที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากแล้วน่าจะจะมีผู้ที่เคยเรียนศาสนาจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจากวิทยาลัยครูยะลา ให้ช่วยสอนไปพลางก่อนเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลไปได้บ้าง โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณเป็นจำนวนมาก ต่อมาจึงได้จัดทำแบบสำรวจเกี่ยวกับเรื่องนี้ส่งไปให้จังหวัดต่าง ๆ ใน

เขตการศึกษา 2 ผลสำรวจปรากฏว่าแต่ละจังหวัดมีครูมุสลิมที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลามและสนใจที่จะช่วยสอนเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะมีไม่ครบทุกโรงเรียน เมื่อทางสำนักงานเขต 2 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรจากจังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงได้จัดทำแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 ส่งไปยังจังหวัดภายในเขตพิจารณาดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 โดยยึดหลักดังนี้

1. การสอนวิชาศาสนาอิสลาม เฉพาะวิชาหลักการศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนประวัติ และจริยธรรม ให้สอนเป็นภาษาไทยตามความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยให้ครูประจำการเป็นผู้สอน ส่วนวิชาอัลกุรอาน หลักการอ่านอัลกุรอาน และภาษาอาหรับโดยให้สอนเป็นภาษาอาหรับ ซึ่งอาจเชิญบุคลากรภายนอกก็ได้

2. การกำหนดหลักสูตรการอบรมครูและการจัดหาวิทยากรมาให้การอบรมสำนักงานศึกษาธิการเขต 2

ต่อมาในปีงบประมาณปี พ.ศ. 2523 สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 โดยนายแจ้ง สุขเกื้อ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามจากหลายฝ่าย อาทิ ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตะไทร่ยุติธรรม ครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอาจารย์สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลัยครูยะลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ คือ อ. ดลมนรจณ์ บากา และ อ. แวอุเซ็ง มะแดเฮาะ มาร่วมกันประชุมปฏิบัติการเพื่อช่วยกันยกร่างหลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามขึ้นใหม่ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนต้น ระหว่างวันที่ 21-29 มิถุนายน พ.ศ. 2523 หลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่นี้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (ดลมนรจณ์ บากา 2542 : 14) ดังนี้

1. เปลี่ยนชื่อวิชา จากวิชาการศึกษาศาสนาอิสลามเป็นวิชาอิสลามศึกษา

2. รายวิชาที่สอน มี 5 รายวิชาคือ หลักการศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนประวัติอัลกุรอาน และจริยธรรม ตัดหลักการอ่านอัลกุรอานและภาษาอาหรับ สำหรับวิชาศาสนประวัติยังคงเดิม

3. ชั้นที่จะทำการสอนระดับประถมศึกษาเหลือ 6 ปี คือระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็ทำการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

4. อัตราเวลาเรียนระดับประถมศึกษาให้ทำการสอนสัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 120 นาที หรือ 2 ชั่วโมง ซึ่งเข้าไว้ในหลักสูตร โดยให้สอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแทนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนพุทธร ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดเป็นวิชาเลือกในกลุ่มสังคมศึกษามี 5 หน่วยการเรียนต่อมามีการปรับปรุงเป็นวิชาบังคับแทนวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนมุสลิม

จะเห็นได้ว่านโยบายสนับสนุนการให้สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนเป็นการยึดหลักการสอนในระบบโรงเรียนและมีความพยายามบูรณาการวัฒนธรรม และสังคม ภายใต้ นโยบายการแก้ไขปัญหาสำนึกในการเป็นพลเมืองของประเทศ ดังนั้นการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีการอบรมทั้งผู้สอน การสร้างหลักสูตร เพื่อให้อยู่ใน แบบแผนเดียวกัน เป้าหมายนอกจากจะใช้นโยบายนี้และดำเนินการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วยังรวมถึงจังหวัดใกล้เคียงที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม แนวทางการจัดสอนวิชาอิสลามศึกษาดังกล่าว เป็นพื้นฐานสู่การขยายให้มีการสอนอิสลามศึกษาในชั้นสูงต่อไป ไม่ว่าจะเป็นระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนสนใจด้านศาสนาได้ศึกษาต่อในประเทศ มากกว่าการไปศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งในอดีตนิยมศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และในประเทศตะวันออกกลาง

ตอนที่ 2 สารการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สารการเรียนรู้อิสลามอิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ต้องตอบสนองต่อความจำเป็นของผู้เรียนที่เหมาะสมซึ่งต้องประกอบไปด้วย

1. หลักการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ" ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะและผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการสร้างสรรค์ความรู้ของตนเองการจัดการเรียนรู้ตามสาระอิสลามศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษามีกระบวนการและวิธีที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเจริญเติบโตเป็นระยะๆ และต่อเนื่องดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสนใจ จนเกิดความตระหนัก ความศรัทธายึดมั่น และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการอิสลาม กระบวนการเรียนรู้เช่นนี้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องกับกระบวนการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม โดยการนำกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอิสลามศึกษา หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน

การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียนเรียนรู้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบรู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลปฏิบัติงานด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้ดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ก : 16; กรมวิชาการ, 2544 :144;)

2. จุดมุ่งหมาย

สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความศรัทธาในศาสนาอิสลาม โดยการพัฒนาวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัว ภาวะผู้นำ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ทั้งนี้ให้เกิดสันติสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าเมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรอิสลามศึกษา ผู้เรียนต้องมีลักษณะ ดังนี้

- 2.1 มีความรู้ความเข้าใจหลักการอิสลามและตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนรู้สาระอิสลามศึกษา
- 2.2 ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลาม
- 2.3 เห็นคุณค่าของตนเองและมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม
- 2.4 มีทักษะและปฏิบัติตามหลักการอิสลามในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
- 2.5 เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองและผู้อื่น
- 2.6 เชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดี
- 2.7 รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
- 2.8 เป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวทางอิสลาม
- 2.9 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม
- 2.10 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพ (กรมวิชาการ, 2544 :48-48; หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิ, 2547 : 21-22)

3. โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
- ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ประกอบด้วย 6 รายวิชา ดังนี้

3.1 วิชาอัลกุรอาน เป็นวิชาที่ว่าด้วยหลักการอ่าน เขียน ท่องจำ การอธิบายายอัลกุรอาน และนำหลักคำสอนอัลกุรอานมาปฏิบัติและพัฒนาตน กลุ่มเพื่อนและครอบครัว

3.2 วิชาหลักศรัทธา เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ (สุบฮานะฮฺวาทะอาลา) และเราะซูล (ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) รุกนอีมาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นพระเจ้า และหน้าที่ของเราะซูล ตลอดจนศรัทธาในรุกนอีมานประการ

3.3 วิชาศาสนบัญญัติ เป็นวิชาที่ว่าด้วยกฎ หลักการ ข้อห้าม และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับอิบาดะฮฺ มุอามาลาต และอื่น ๆ ที่กำหนดเป็นบทบัญญัติและหลักการอิสลาม 5 ประการ (รุกนอิสลาม) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

3.4 วิชาศาสนประวัติ เป็นวิชาที่ว่าด้วยประวัติท่านศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ชาติกำเนิด การสมรส การตัดสินกรณีพิพาท การรับโองการประกาศศาสนา มาตุภูมิ ชาติกำเนิด ตลอดจนผลงานของท่านศาสดา 24 ท่าน และเคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติ ศาสนทูต และบรรดาเคาะลีฟะฮ์ ตระหนักในความสำคัญในฐานะประกาศสัจธรรมและสืบทอดอุดมการณ์ของอิสลามสู่มวลมนุษยชาติ

3.5 วิชาจริยธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความดีตามจริยธรรมอิสลาม เพื่อให้ตระหนักถึงเหตุผลการทำความดี และละเว้นความชั่ว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.6 วิชาภาษาอาหรับหรือมลายู เป็นวิชาที่ว่าด้วยกระบวนการฟัง พูด และเขียน เห็นคุณค่า และทักษะในการใช้ภาษาอาหรับ และมลายู เพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า สื่อความหมายตีความบทบัญญัติอิสลามอย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 14-15)

4. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติความเป็นมา ความสำคัญ หลักการของศาสนาอิสลาม และนำมาปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
<p>1.รู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญหลักการของศาสนาอิสลาม</p> <p>2.รู้และเข้าใจภาษาอาหรับและหรือภาษามลายูในการศึกษาศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ</p>	<p>1.รู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญของศาสนาอิสลามอัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ</p> <p>2.รู้และเข้าใจภาษาอาหรับและหรือภาษามลายูในการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ ได้ถูกต้อง</p>	<p>1.รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ความหมายขององค์ประกอบของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ และวิเคราะห์ จริยวัตรของรสุลและเศาะฮาบะฮ์</p> <p>2.รู้และมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับและหรือภาษามลายูในการศึกษาศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ</p>	<p>1.รู้ เข้าใจและวิเคราะห์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของศาสนาอิสลาม รสุล หลักการต่างๆของศาสนาอิสลาม เศาะฮาบะฮ์ ตาบีอู อุมมะฮ์ และเป้าหมายสูงสุดของชีวิต</p> <p>2.มีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับและหรือภาษามลายูในการศึกษาศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รสุล หะดีษ ได้ถูกต้องแม่นยำและลึกซึ้ง</p>

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
<p>3. สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญหลักการของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รศูล หะดีษมาใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>4.เห็นประโยชน์ของการศึกษาประวัติความสำคัญของศาสนาอิสลาม</p>	<p>3.สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญหลักการของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รศูล หะดีษมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ</p> <p>4.เห็นประโยชน์ของการศึกษาหลักการของศาสนาอิสลาม</p>	<p>3.สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญหลักการของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รศูล หะดีษมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ</p> <p>4.ตระหนักในคุณค่าของการศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศาสนาอิสลาม และสามารถปฏิบัติตัวอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ</p>	<p>3.สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญหลักการของศาสนาอิสลาม อัลลอฮ์ อัล - กุรอาน รศูล หะดีษมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง สม่่าเสมอ</p> <p>4.เชื่อมั่น ศรัทธาต่อศาสนาอิสลามและนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p>

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในหลักศรัทธา และกระทำความดีตามบทบัญญัติอิสลาม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
<p>1. รู้ เข้าใจและยึดมั่นในหลักศรัทธาตามบทบัญญัติอิสลาม แนวทางการศรัทธาและหลักจริยธรรม โดยกำหนดบทบาท เป้าหมายในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p> <p>2. เชื่อมมั่นและเห็นคุณค่าของการศรัทธา ไปสู่การกระทำความดีของตนเองและผู้อื่น เป็นแบบอย่างแก่บุคคลในครอบครัว และโรงเรียนได้รับรู้ ชื่นชมและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>	<p>1. รู้ เข้าใจ และยอมรับพร้อมยกหลักฐานในหลักศรัทธา เพื่อเป็นหลักยึดมั่นในการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p> <p>2. เชื่อมมั่นและเห็นคุณค่าของการศรัทธา จริยวัตรของรสูลและจริยธรรมของบุคคลสำคัญในศาสนาอิสลาม เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อนและสังคมใกล้ตัวอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>	<p>1. รู้ เข้าใจ และเชื่อมั่นในหลักศรัทธา โดยใช้หลักฐานจากอัล - กุรอาน อัล - หะดีษ และข้อมูลสารสนเทศมาสนับสนุนในการกระทำความดีตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p> <p>2. เชื่อมมั่นและเห็นความสำคัญของการศรัทธาและจริยธรรมของบุคคลสำคัญที่เป็นแบบอย่างและนำมาประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชนสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p>	<p>1. รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงผลของการศรัทธาการกระทำความดี จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบจากหลักฐาน อัล - กุรอาน อัล - หะดีษ และข้อมูลข่าวสารสารสนเทศความเป็นเหตุเป็นผลของสถานการณ์ที่ต้องเผชิญเพื่อตัดสินใจเลือกปฏิบัติตาม</p> <p>2. เชื่อมมั่นและตระหนักถึงการศรัทธาและการมีจริยธรรมจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบจากอัล - กุรอาน อัล - หะดีษ และข้อมูลข่าวสารสารสนเทศอย่างมีเหตุผล นำมาเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>

มาตรฐาน 1.3 ประพฤติ และปฏิบัติตนตามบทบัญญัติอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
<p>1.รู้ และ เข้าใจ พื้นฐานเกี่ยวกับ บทบัญญัติอิสลาม อัล - กุรอาน วิธี อ่าน และท่องจำ อัล - กุรอาน เพื่อ ความเข้าใจและอยู่ ร่วมกันได้อย่าง สันติสุข</p>	<p>1.รู้และเข้าใจเกี่ยวกับ บทบัญญัติอิสลาม หลักจริยธรรม หลัก การอ่าน ท่องจำ ความหมายของ อัล - กุรอาน โดยนำ มาปฏิบัติและพัฒนา ตน สังคม และ สิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการ อยู่ร่วมกันได้อย่าง สันติสุข</p>	<p>1.รู้และเข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญและ หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมของ บทบัญญัติของ อิสลาม ภาษา อัล - กุรอาน วิธีอ่าน เขียน ท่องจำ ความหมายและ หลักการอ่าน อัล - กุรอาน ในเรื่อง เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว เพื่อการ อยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข</p>	<p>1.รู้ เข้าใจ และ วิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบัญญัติ อิสลาม หลักจริยธรรม หลักการอ่าน ท่องจำ อรรถาธิบาย อัล - กุรอาน โดยนำมา ประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาตน สังคมและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการ อยู่ร่วมกันได้อย่าง สันติสุข</p>

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
<p>2.เห็นคุณค่าของบทบัญญัติอิสลาม การอ่าน การเขียน ภาษาและท่องจำ อัล - กุรอาน</p> <p>3.ปฏิบัติศาสนกิจ และ การอ่าน ท่องจำ อัล - กุรอาน ขั้นพื้นฐาน ของอิสลามและ การอ่าน อัล - กุรอาน</p>	<p>2.เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามบทบัญญัติเบื้องต้น</p> <p>3.ปฏิบัติศาสนกิจและการอ่าน เขียน ท่องจำอัล - กุรอาน เพื่อให้เกิดทักษะ และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน จากอัล - กุรอานมาเป็นแนวทางปฏิบัติตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชน สังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>	<p>2.เห็นความสำคัญถึงการทำความดี โดยนำหลักคำสอน</p> <p>3.มีทักษะในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่าน เขียน ท่องจำอัล - กุรอาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และแก้ปัญหาของตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชน สังคม การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติอิสลาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผลและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>	<p>2.ตระหนักถึงประโยชน์ในการอ่านอัล - กุรอาน</p> <p>3.มีทักษะและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่าน เขียน ท่องจำอัล - กุรอาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตและสังคม</p>

2.5 สรุปมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ช่วงชั้นที่3 และ 4

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญ หลักการของศาสนาอิสลามและนำมา

ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 3 - 4	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.3-4
<p>1.รู้และเข้าใจ ประวัติ ความเป็นมา ความหมาย ขององค์ประกอบของศาสนาอิสลาม</p> <p>อัล - กุรอาน และวิเคราะห์จริยวัตรของรَسُول และเศาะฮาบะฮ์</p> <p>2.รู้และมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับและหรือภาษามลายูในการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลาม</p> <p>รَسُول อัล - กุรอาน และอัล - หะดีษ มาใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ</p> <p>3.สามารถนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประวัติ</p> <p>ความสำคัญของศาสนาอิสลาม رَسُول อัล - กุรอานและอัล - หะดีษ มาใช้ใน ชีวิตประจำวัน อย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ</p> <p>4.ตระหนักในคุณค่าของการศึกษาประวัติและ ความสำคัญของศาสนาอิสลาม และสามารถ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ</p>	<p>1.ประวัติ ความสำคัญ ความเป็นมา ความหมาย</p> <p>องค์ประกอบ และประโยชน์ของศาสนา อิสลาม</p> <p>2.ประวัติของ رَسُول และเศาะฮาบะฮ์</p> <p>3. رَسُولสำคัญ "อูลูล อหฺมี"</p> <p>4.ความหมายของคำ ประโยคภาษาอาหรับและ หรือภาษามลายูที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม</p> <p>5.ปฏิบัติตามหลักการและวิธีการในการเผยแผร์ จริยวัตรของบรรดารَسُولและเศาะฮาบะฮ์</p> <p>6.หลักจริยธรรมในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในหลักศรัทธา และกระทำความดีตามบทบัญญัติอิสลาม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 3 - 4	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.3-4
<p>1.รู้ เข้าใจ และเชื่อมั่นในหลักศรัทธา โดยใช้หลักฐานจากอัล - กุรอาน อัล - หะดีษ และข้อมูลสารสนเทศมาสนับสนุนในการกระทำ ความดีตามหลักการของศาสนาอิสลามเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p> <p>2.เชื่อมั่นและเห็นความสำคัญของการศรัทธา และจริยธรรมของบุคคลสำคัญที่เป็นแบบอย่าง และนำมาประพฤติ ปฏิบัติต่อตนเอง กลุ่มเพื่อน</p>	<p>1.ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ซุบฮานะฮูวะตะอาลา</p> <p>1.1 เตาสีดเคาะลีฟฮ์</p> <p>1.2 เตาสีดสะลัฟ</p> <p>1.2.1 เตาสีดรูนูบียะฮ์</p> <p>1.2.2 เตาสีดอูลูฮียะฮ์</p> <p>1.2.3 อัสมอาอ์วัลศ็หิฟาต</p> <p>2.ศรัทธารَسُول</p> <p>3.ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์</p>
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 3 - 4	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.3-4
<p>ชุมชน สังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p>	<p>4.ศรัทธาต่อคัมภีร์</p> <p>5.ศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์</p> <p>6.ศรัทธาต่อเกาะฎอฮ์ เกาะดัว</p> <p>7.การปฏิบัติตนต่ออัลลอฮ์ ซุบฮานะฮูวะตะอาลา</p> <p>ตามแบบฉบับของ رَسُولและบุคคลสำคัญในอิสลาม</p> <p>7.1 มารยาทต่ออัลลอฮ์ ซุบฮานะฮูวะตะอาลา กลุ่มเพื่อน ครอบครัว ชุมชน และสังคม</p> <p>7.2 การปฏิบัติตนตามระเบียบ วินัยของสังคม ที่สอดคล้องกับอิสลาม</p> <p>7.3 การปฏิบัติตนในภาวะผู้นำ/ผู้ตาม</p>

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน

บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 3 - 4	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.3-4
<p>1.รู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติอิสลาม หลักจริยธรรม หลักการอ่าน ท่องจำ ความหมายของอัล - กุรอาน โดยนำมาปฏิบัติและพัฒนาตน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p> <p>2.เห็นความสำคัญถึงการทำความดี โดยนำหลักคำสอนจากอัล - กุรอานมาเป็นแนวทางปฏิบัติตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชน สังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p> <p>3.มีทักษะในการปฏิบัติศาสนกิจ อ่าน เขียน ท่องจำ อัล - กุรอาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ปัญหาของตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชน สังคม</p>	<p>1.บทบัญญัติอิสลาม หลักจริยธรรม</p> <p>2.อัล - กุรอาน</p> <p>2.1 หลักการอ่าน</p> <p>2.2 ท่องจำ</p> <p>2.3 ความหมาย</p> <p>3.การทำความดีตามหลักคำสอนของอัล - กุรอานต่อตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชน สังคมด้วยความมีจริยธรรมและคุณธรรม</p> <p>4.การปฏิบัติศาสนกิจ อ่าน เขียน ท่องจำอัล - กุรอาน</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การจัดการเรียนการสอน

ความหมาย

ทิตินา แชมณี (2540 : 207) กล่าวว่า กระบวนการการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น จะต้องจัดเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 74) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายที่ต้องการกิจกรรมการเรียน เป็นการออกแบบในการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและมีความเข้าใจต่อการเรียนในเรื่องนั้น ๆ นั่นเอง

วิฒนาพร ระจับทุกษ์ (2542 : 91) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ประเสริฐ ธรรมโฆหาร (2542 : 250) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ซึ่งมีความสำคัญที่ต้องชัดเจนว่าต้องการให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในด้านใดใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสมองในระดับความจำความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในใจอาจเป็นความนึกคิด ความผูกพัน และด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะในระดับต่าง ๆ

2. การกำหนดวิธีการสอน หลังจากได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนแล้วจึงจะกำหนดวิธีการสอนซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือการบรรยาย การอภิปรายการสัมมนา และการเรียนรู้โดยอิสระ

3. การประเมินการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึงการประเมินประสิทธิภาพของการสอน และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลจากการประเมินการเรียนการสอนจะทำให้ทราบว่าถึงเวลาที่ ต้องปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการรักษามาตรฐานการศึกษาในเรื่องใด ส่วนแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมี 2 แบบ คือแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม ซึ่งแต่ละแบบจะมีวัตถุประสงค์วิธีการที่จะประเมินที่แตกต่างกันอยู่บ้าง การที่จะเลือกใช้ จะต้องคำนึงถึงประเภทของการเรียนการสอนด้วย

สนอง อินละคร (2544 : 7) กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอนนั้น หมายถึงขั้นตอนที่ ครูผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และเนื้อหาที่ครูกำหนดไว้

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2526: 106) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ สามเส้า ประกอบด้วย OLE ได้แก่

1. O = Object = จุดมุ่งหมาย
2. L = Learning Experience = การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน
3. E = Evaluate = การประเมินผล

สุพิน บุญชูวงศ์ (2533 : 4-5) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนไว้ 3 ประการ ได้แก่ ครู นักเรียน และสิ่งที่สอน สรุปได้ดังนี้

1.ครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดมิได้ บุคลิกภาพและความสามารถของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ดี และรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

2.นักเรียน หรือผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญเท่ากับผู้สอน ความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้สอน ผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะนำ และจัดประมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด

3.สิ่งที่จะสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของการเรียนการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537: 2) กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนไว้ 2 ด้านได้แก่

1.ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน อันประกอบด้วย

- 1.1 ครู หรือผู้สอน หรือวิทยากร
- 1.2 นักเรียน / ผู้เรียน
- 1.3 หลักสูตร / สิ่งที่จะสอน

2.ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอนซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้ จึงจะทำให้เป็นการที่สมบูรณ์ ได้แก่

- 2.1 การตั้งจุดประสงค์
- 2.2 การกำหนดเนื้อหา
- 2.3การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 การใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 54) กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการและการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่การ

เตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอนการจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอนและการประเมินผลการสอน

สมคิด สร้อยน้ำ (2542 : 4-5) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญที่ควรทำความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

1. ครูหรือผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการสอน เพราะจะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. นักเรียนหรือผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนและจะขาดไม่ได้ เพราะถ้าหากไม่มีผู้เรียน การเรียนการสอนจะไม่เกิดขึ้น

3. หลักสูตร เป็นประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่ต่องการ

4. วิธีการสอน เป็นวิธีการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งใช้เทคนิคการสอนเนื้อหาวิชาและสื่อการสอน

5. สื่อการสอน จัดเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของการสอนได้อย่างรวดเร็ว

6. การประเมินผล การเรียนการสอนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่ ครูผู้สอนสามารถทราบได้จากการประเมินผล

วรวรรณเพ็ญ วรณโกมล (2544 : 46-47) กล่าวว่า องค์ประกอบของกระบวนการการเรียนการสอน มีดังนี้

1. จุดประสงค์หรือเป้าหมายของการสอน
2. การกำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอน
3. วิธีสอนแบบต่าง ๆ

4. สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและการประเมินผล

ประเสริฐ ธรรมโฆหาร (2542 : 250) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ซึ่งมีความสำคัญที่ต้องชัดเจนว่าต้องการให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในด้านใดใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสมองในระดับความจำความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในใจอาจเป็นความนึกคิด ความผูกพัน และด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะในระดับต่าง ๆ

2. การกำหนดวิธีการสอน หลังจากได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนแล้วจึงจะกำหนดวิธีการสอนซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือการบรรยาย การอภิปรายการสัมมนา และการเรียนรู้โดยอิสระ

3. การประเมินการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึงการประเมินประสิทธิภาพของการสอน และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลจากการประเมินการเรียนการสอนจะทำให้ทราบถึงเวลาที่ต้องปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อรักษามาตรฐานการศึกษาในเรื่องใด ส่วนแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมี 2 แบบ คือแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม ซึ่งแต่ละแบบจะมีวัตถุประสงค์วิธีการที่จะประเมินที่แตกต่างกันอยู่บ้าง การที่จะเลือกใช้จะต้องคำนึงถึงประเภทของการเรียนการสอนด้วย

ดังนั้น จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนแก่นักเรียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือแนวปฏิบัติ โดยผ่านองค์ประกอบ 2 ด้านคือ องค์ประกอบพื้นฐานที่เป็นโครงสร้างของการสอน คือ ครู-นักเรียน และหลักสูตรหรือสิ่งที่จะสอน และองค์ประกอบหลักที่เป็นรายละเอียดของการสอน

1. การกำหนดจุดประสงค์
2. การเตรียมการ ประกอบด้วย
 - การเตรียมการสอน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนรู้
5. การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้

4. แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การเตรียมความพร้อมครู

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2544 : 230-232) กล่าวว่า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และประสบการณ์ที่ถูกต้อง จำเป็นต้องมีการวางแผนเตรียมการสอนให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนในบทนั้น ๆ โดยเฉพาะครูต้องตื่นตัวในการเฝ้าหาความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอให้เป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์ และนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาเพิ่มเติมปรับใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอให้เป็นนิสัย การวางแผนการเตรียมการสอน โดยการทำแผนการสอนเป็นขั้นตอนแรกของการปฏิบัติงานในระบบการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจในการทำงาน มองเห็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน และให้บันทึกข้อบกพร่อง และแนวคิดในการปรับปรุง จึงจะเป็นการพัฒนาแก้ไขการเรียนการสอนถูกต้อง

นอกจากนั้น วันเพ็ญ วรรณโกมล ยังได้กล่าวถึงข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน ได้แก่ สภาพ ปัญหา และทรัพยากร การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ผู้เรียน ความคิดรวบยอด วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และที่สำคัญคือแผนการเรียนรู้ ซึ่งแผนการเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า

- สอนอะไร (หน่วย เรื่อง ความคิดรวบยอด)
- เพื่อจุดมุ่งหมายอะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จุดประสงค์ปลายทาง)
- สอนอย่างไร (กิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิควิธีการสอน)

- ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนรู้)
- จะทราบผลของการสอนได้ด้วยวิธีใด (ประเมินผล)

ในส่วนของกรมวิชาการ (2545 : 217) ได้กล่าวถึง การเตรียมตัวของครูผู้สอนในการใช้สื่อการเรียนการสอนว่า ผู้สอนจะต้องเตรียมการก่อนนำสื่อไปใช้คือ

1. ศึกษาเนื้อหาของสื่อในด้านความถูกต้อง ครบถ้วนเหมาะสมกับเวลา หากเนื้อหาไม่ครบจะได้จัดหาสื่ออื่น ๆ เพิ่มเติม

2. ศึกษาวิธีการใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง เพราะสื่อบางประเภทมีความยุ่งยากในการใช้ และทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ สภาพของสื่อให้พร้อมต่อการใช้งาน ไม่ชำรุดเสียหาย ตลอดจนอุปกรณ์ที่ต้องใช้กับสื่อ นั้นไว้ให้เหมาะสมจะได้ไม่เสียเวลา เพราะหากผู้สอนใช้เวลาในการเตรียมอุปกรณ์ของสื่อ นานเกินไป ผู้เรียนจะรู้สึกเบื่อหน่าย และความสนใจลดน้อยลง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

Hughes and Ubben (1978: 89) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็กจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถของเด็ก
2. ความแตกต่างของวิธีการเรียนของเด็กแต่ละคน
3. ความต้องการทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล

ทิสนา แคมมณี (2550: 111-112) ได้จัดหมวดหมู่หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 3 หมวดโดยให้บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและนักเรียน และจุดเน้นอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ ซึ่งสามารถจัดได้ดังนี้

1. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง
 - 1.1 การจัดการเรียนการสอนทางตรง

1.1.1 การจัดการเรียนการสอนทางตรง โดยใช้ผลการวิจัย

1.1.2 การจัดการเรียนการสอนทางตรง แบบใช้ทฤษฎีการเรียนรู้

2. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.1 แบบเน้นตัวผู้เรียน

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ

2.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง

2.2 แบบเน้นความรู้ความสามารถ

2.2.1 การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง

2.2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผล

2.2.3 การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์

2.3 แบบเน้นประสบการณ์

2.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

2.3.2 การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม

2.3.3 การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.4 แบบเน้นปัญหา

2.4.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

2.4.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก

2.5 แบบเน้นทักษะกระบวนการ

2.5.1 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสวน

2.5.2 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด

2.5.3 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

2.5.4 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย

2.5.5 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.6 แบบเน้นการบูรณาการ

3 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่มีครู

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู

3.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

3.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3.3 การจัดการเรียนการสอนทางไกล

3.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่ายเว็ลด์ เว็บ

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2544 : 47-48) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยทั่วไปจำเป็นต้องสอนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นชั้นเรียน ห้องเรียน ด้วยเหตุนี้เทคนิควิธีสอนที่จะนำมาใช้จึงต้องเป็นวิธีสอนสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่เป็นหลัก โดยที่วัตถุประสงค์ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนออกเป็น 3 ด้านคือ การสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะ ซึ่งได้แก่

1. การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด ได้แก่

วิธีสอนแบบอุปมานหรืออุปนัย

วิธีสอนแบบอนุมานหรือนิรนัย

วิธีสอนโดยการแก้ปัญหา

วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน

วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

วิธีสอนแบบใช้คำถาม

วิธีสอนแบบบรรยาย

วิธีสอนแบบนุรณการ

วิธีสอนแบบซินดิเคท

วิธีสอนแบบเทคนิคกรณีศึกษา

2. การสอนเพื่อพัฒนาด้านเจตคติ

วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

3. การสอนเพื่อพัฒนาทักษะ

วิธีสอนแบบโครงการ

วิธีสอนแบบร่วมมือ

วิธีสอนแบบสาธิต

วาณี ภูเสตร์ (2542 : 93) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีมากมาย หลากหลายรูปแบบ สามารถจัดแบ่งประเภทใหญ่ ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมการสอนประเภทนี้ ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม เริ่มด้วยการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินการสอนทุก ๆ ขั้นตอน เช่น การบรรยาย การสาธิต เป็นต้น

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนแบบนี้ ผู้สอนจะกำกับดูแล ประสานงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย ซึ่งอาจจัดเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มก็ได้

สมคิด สร้อยน้ำ (2542 : 143) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นตัวบุคคล เป็นศูนย์กลาง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วิธีสอนแบบเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการสอนที่ครูมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่เตรียมบทเรียน ตั้งจุดประสงค์ ควบคุมเนื้อหา จัดกิจกรรม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อยมากหรือไม่มีเลย รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล

2. วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการสอนที่ครูมีบทบาทน้อยลง ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งในลักษณะกลุ่มหรือรายบุคคล มีโอกาสเลือกกิจกรรม วางแผนบทเรียน ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทางไปสู่การค้นคว้า แนะนำสื่อการเรียนและแหล่งความรู้จนผู้เรียนได้ความรู้ด้วยตนเอง

อรุณี สถิตย์ภาคีกุล (2542 : 36) กล่าวว่า วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีมากมาย ผู้สอนสามารถจัดได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. การสอนที่เน้นกิจกรรม เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น บทบาทสมมติ การสอนแบบเน้นกระบวนการคิดการใช้ปัญหาเป็นหลัก ทักษะกระบวนการ กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด เป็นต้น กิจกรรมการศึกษาดังกล่าว จะมีทั้งที่เน้นทักษะการเรียนรู้เฉพาะด้าน และการเน้นทักษะและการเรียนรู้หลาย ๆ ด้านไปพร้อมกัน

2. การสอนที่เน้นสื่อ เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ เช่น แบบเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนทั้งแบบรายบุคคลและแบบศูนย์การเรียน และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

วิธีการเรียนการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮฺ

การเรียนการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮฺ เป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จในการสอนมากที่สุดเพราะการสอนของท่านนั้นเป็นการสอนที่มีลักษณะองค์รวมที่ครอบคลุมทักษะต่างๆ อีกทั้งยังสามารถสร้างอุมมะห์แห่งอัลกุรอานได้สำเร็จจนถึงทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งของวิธีการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮฺ มีดังต่อไปนี้

(1) การสอนแบบบรรยาย

เป็นวิธีสอนที่ท่านใช้สอนในมัสยิดหรือในบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทุกๆ วันศุกร์ยิ่งใกล้ๆ เวลาที่ท่านจะเสียชีวิตท่านได้เน้นการสอนแบบบรรยายโดยเฉพาะในเทศกาลหัจญ์อ้อลา ท่านได้บรรยายทั้งที่ทุ่งอะรอฟะห์ ทุ่งมีนาใกล้บ่อน้ำอติรและหุบเขาอุหุด (โมเดลการสอนศาสนาอิสลาม, 2549 : ระบบออนไลน์) ในเทศกาลหัจญ์อ้อลาที่บรรยายศาสตร์ที่เต็มไปด้วยความพะระวะกะฮฺนี้ ท่านเราะสุลุลลอฮฺ มีโอกาสอ่านคัมภีระฮฺ (สอนแบบบรรยาย)

การสอนแบบเล่าเรื่อง

ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ได้ใช้วิธีสอนแบบเล่าเรื่องเพื่อสอนให้ผู้คนเข้าใจศาสนาอิสลามซึ่งการเล่าเรื่องราวของประชาชาติก่อนๆ เรื่องของศาสดาก่อนๆนั้น อัลลอฮฺ ได้ประทานอัลกุรอานมาหลายโองการกล่าวถึงบรรดาศาสดาก่อนๆ ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ได้ยกตัวอย่างการโต้ตอบของนบีอิบรอฮีมกับนัมรูดเพื่อสอนบรรดาเศาะหาบะฮฺซึ่งอัลลอฮฺ ได้ประทานโองการอัลกุรอานกล่าวถึงเรื่องความว่า

การสอนแบบแสดงท่าทางและสัญลักษณ์

ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ใช้วิธีสอนแบบแสดงท่าทางและสัญลักษณ์ในการสอนให้บรรดาเศาะหาบะฮฺได้เข้าใจอิสลามซึ่งการสอนโดยวิธีการดังกล่าวท่านได้ใช้อวัยวะร่างกายแสดงให้ผู้เรียนเห็น ในขณะที่สอน ดังที่ท่านตอบคำถามถึงความประเสริฐของผู้เลี้ยงและอุปการะเด็กกำพร้าโดยการชูมือของท่านขึ้นแล้วใช้นิ้วชี้ให้ผู้เรียนได้เห็น

การสอนแบบสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ

ในการสอนศาสนาอิสลามของท่านเราะสูลุลลอฮฺนั้นท่านมิได้สอนด้วยการพูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ท่านยังได้สาธิตโดยการปฏิบัติให้ผู้เรียนเห็นเป็นตัวอย่างทั้งนี้เพราะท่านมิใช่เป็นศาสดาผู้มาสอนเท่านั้นแต่ท่านยังมีฐานะเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติตามโดยผู้ศรัทธาต่อท่านอีกด้วยดังที่อัลลอฮฺ กล่าวในอัลกุรอานว่า

“โดยแน่นอนในตัวเราะสูลของอัลลอฮฺมีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว 1 สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮฺและวันอาคีเราะฮฺและรำลึกถึงอัลลอฮฺอย่างมาก”

จากอายะฮฺนี้อัลลอฮฺได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ เป็นผู้ที่มีการวัตรที่ดีงามและชีวิตของท่านเราะสูลุลลอฮฺ เป็นแบบอย่างสำหรับมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติตามในทุกๆ ด้านดังนั้น อายะฮฺนี้จึงเรียกร้องมุสลิมให้เอาชีวิตของท่านเราะสูลุลลอฮฺ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

นอกจากท่านได้ใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในการจัดการเรียนการสอนนั้นท่านยังเน้นเรื่องโครงการทางวิชาการอีกด้วย กล่าวคือ คนส่วนมากมีความคิดว่าศาสนาอิสลามไม่เน้นโครงการทางวิชาการเพื่อวางแผนอนาคต ซึ่งโดยข้อเท็จจริงนั้นต้องใช้ประโยชน์จากเวลาปัจจุบันเพื่ออนาคตของเขา อันหมายถึงว่าใช้ประโยชน์จากช่วงเวลาที่เขาใช้ชีวิต คือแบบฉบับอันสูงส่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามในทุกคำพูด การปฏิบัติและสถานะ เพราะท่านมิได้พูดและปฏิบัติตามอารมณ์ หากแต่เป็นวะหฺยูและการประทานให้ลงมาอยู่เพื่อเตรียมพร้อมสู่ความตาย ใช้ประโยชน์จากคุณยาเพื่ออะคีเราะฮฺ ดังนั้น จึงต้องวางแผนเพื่ออนาคตของตนเองพร้อมแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮฺและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพระองค์ (Yusuf Qardawi 1989 อ้างถึงใน โมเดลการสอนศาสนาอิสลาม, 2549: ระบบออนไลน์)

สื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

Brown and others (1973 : 2 อ้างใน อรรถรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ อุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้แก่ผู้เรียน จนเกิดผลการเรียนที่ดีรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาท นาฏการ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์และสำรวจ

กิดานันท์ มลิทอง (2540 : 79) กล่าวว่า สื่อการเรียน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้อย่างดี

วาสนา ซาวหา (2533) กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นระบบหนึ่งในระบบการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางหรือสะพานเชื่อมโยง เพื่อให้ความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องใช้สื่อเพื่อนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และผู้เรียนก็ต้องใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอนหรือผู้ที่ต้องการเรียนรู้ในเรื่องใด ๆ ก็ตาม สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ "สื่อการเรียนการสอน" นั้นเอง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นอุปกรณ์เครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับช่วยถ่ายทอด หรือนำความรู้หรือประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทักษะคติและพฤติกรรมโดยได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

Der Kiffer ,1986(อ้างอิงจาก ฐานานุกรม 2544 : 56) นักการศึกษาได้จำแนกสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องฉาย หมายถึง วัสดุที่ไม่ต้องฉายเครื่องฉายในการนำเสนอ และสามารถนำเสนอแต่สามารถ นำเสนอได้ด้วยตัวของ มันเอง ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ หุ่นจำลอง ฯลฯ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสาธิต นิทรรศการ ทัศนศึกษา เป็นต้น
2. วัสดุและเครื่องมือที่ต้องฉาย หมายถึง วัสดุหรือเครื่องมือที่ต้องอาศัยเครื่องฉาย จึงสามารถนำเสนอได้ เช่น ฟิล์มภาพยนตร์และเครื่องฉายภาพยนตร์ ภาพโปร่งใสและเครื่องฉายข้ามศีรษะ เป็นต้น
3. ใส่วัสดุและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเสียง สามารถรับรู้ได้โดยการฟัง เช่น เครื่องบันทึกเสียงและเทป เครื่องเล่นแผ่นเสียงและแผ่นเสียง เครื่องขยายเสียง เครื่องรับวิทยุ เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544:21) ได้จำแนกสื่อการสอน เรียกว่า "ใส่วัสดุอุปกรณ์" ออกเป็น 6 ประเภท

1. วัสดุฉายเส้น มี 9 ชนิด คือ กระดานดำ แผนที่และลูกโลก การ์ตูน ไปสเตอร์ แผนภูมิ แผ่นป้าย ผ้าสำลีและป้ายนิเทศ
2. วัสดุมีทรง มี 6 ชนิด ตู้จัดทัศน (Diorama) พิพิธภัณฑน์ โรงเรียน ของเลียนแบบของจำลอง ของตัวอย่าง และของจริง
3. ใส่วัสดุ มี 4 ชนิด คือ ระบบเสียง แผ่นเสียง เทปเสียง และวิทยุ
4. ภาพนิ่ง มี 10 ชนิด คือ ภาพผนัง สมุดภาพ ภาพสามมิติ ภาพเขียน รูปภาพ ภาพถ่าย ฟิล์มสคริป สไลด์ ภาพโปร่งแสง และรูปตัดจากหนังสือ
5. กิจกรรมร่วม แบ่งเป็น 4 ชนิด ได้แก่ งานที่เป็นโครงการ การเล่นเกม การแสดง บทบาท การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ การทดลอง

6. ภาพยนตร์และโทรทัศน์

ในส่วนของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนนี้ อับดุลเราะห์มาน อัลคอลลาวี (อ้างถึงใน นูรี ซัน ดอเลาะ: 33-34) ได้กล่าวว่า ส่วนหนึ่งจากเครื่องมือในการเรียนการสอน นั่นก็คือ การได้ยืม การเห็น และปัญญาความคิด(หัวใจ) โดยอ้างจากหลักฐานอัลกุรอาน พระองค์อัลลอฮฺ ทรงตรัส ความว่า (อันนะฮุล : 78)

**“.....และพระองค์ทรงทำให้พวกเขาได้ยืม
และเห็นและมีหัวใจ(สำนึกและคิด)เพื่อพวกเขาจะได้
ขอบคุณ.....”**

ดังนั้น การได้ยืม หมายถึง การได้รับความรู้ที่ผู้อื่นค้นหามาได้ ส่วนการเห็นหมายถึง สิ่งที่เพิ่มพูนขึ้นมาได้ด้วยการสังเกต และหัวใจ(สำนึกคิด) ก็คือการคัดเลือกออกสิ่งที่ไม่ดีและความไม่บริสุทธิ์ของมันออก และการค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดก็เป็นผลมาจากสิ่งทั้งสาม และพลังทั้งสามนี้(การได้ยืม การเห็น และหัวใจ) เมื่อมันต่างสนับสนุนซึ่งกันและกันแล้ว ความรู้ความเข้าใจก็จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความรู้ที่พระองค์อัลลอฮฺ ได้ทรงอำนวยประโยชน์ให้กับมนุษยชาติ

จะเห็นได้ว่า การได้ยืม การเห็น และหัวใจ(สำนึกคิด)เป็นเครื่องมือของสื่อที่สำคัญที่สุด ดังนั้นสื่อที่ดีที่สุดก็น่าจะเป็นสื่อที่จะต้องใช้องค์ประกอบของสามสิ่งดังกล่าว คือ การได้ยืมการเห็น และหัวใจ(สำนึกคิด)ด้วย

การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 39) ได้อธิบายถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนของครูว่า ควรมีดังนี้ มีดังนี้ คือ

- 1) มีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหา
- 2) ความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ
- 3) ความเหมาะสม สื่อที่จะใช้นั้นต้องมี ความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาผู้เรียน

และวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

- 4) ความถูกต้อง สื่อที่จะใช้นั้นต้องช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อสรุปได้อย่างถูกต้อง
- 5) ความเข้าใจ จะต้องช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
- 6) ประสบการณ์ที่ได้รับ สื่อที่จะใช้นั้นต้องช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียน
- 7) ต้องเหมาะสมกับวัย ระดับ ชั้น จำนวนนักเรียน ความสามารถ ความสนใจ รวมทั้งทักษะและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 8) มีความเหมาะสมกับทัศนคติและทักษะของผู้สอนและมีความสะดวกในการใช้งาน
- 9) ใช้ การได้ดี มีความน่าสนใจและมีคุณภาพทางด้านการผลิตในแง่ที่ก่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการเรียนรู้

- 10) มีความประหยัด คำนึงกับราคาและการลงทุนในการผลิตและการนำมาใช้
- 11) สื่อที่ใช้นั้นต้องช่วยให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมตามที่ครูต้องการ
- 12) ระยะเวลาในการเสนอสื่อการเรียนการสอนต้องมีความเหมาะสม
- 13) สื่อที่นั้นควรช่วยเสนอแนะกิจกรรมอื่น ๆ ที่ นักเรียนอาจปฏิบัติเพิ่มเติม ไม่ได้ และกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา

ข้อควรคำนึงในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้นั้นที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนพึงศึกษาและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้แท้จริงอย่างไรก็ตาม สิ่งที่ใช้สื่อที่พอปรากฏก่อนการนำสื่อไปใช้นั้นก็คือแนวคิดเบื้องต้นในการนำสื่อไปใช้ซึ่ง ชัยนัม มิฮายามัต ซาฮาดะฮ์ (มปป. : 180-182) ได้กล่าวถึงในส่วนตรงนี้ว่า การเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนนั้น มีแนวคิดเบื้องต้นก่อนที่จะเลือกใช้ ดังนี้คือ

1. ผู้สอนต้องมี ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมที่นำมาใช้ ควรศึกษาถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติข้อดีข้อเสียต่างๆของสื่อ และประโยชน์ทางการศึกษาที่จะได้รับจากสื่อและนวัตกรรมประเภทนั้น
2. ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน และเข้าใจวิธีใช้ สื่อประเภทนั้นๆ เพื่อไม่ให้ เกิด ปัญหาการใช้สื่อในขณะการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน
3. ผู้สอนต้องมีความมั่นใจว่าสื่อที่นำมาใช้นั้นจะช่วยให้ผลการเรียนของผู้ เรียนดีขึ้นและสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ผู้สอนจะต้องแน่ใจว่าสื่อที่นำมาใช้ มี คุณค่าทางการจัดการศึกษาแน่นอนและต้องคำนึงถึงความประหยัด จะต้องแบ่งเบาภาระของผู้สอนทั้งค่าใช้จ่ายและเวลา

5. สื่อที่นำมาใช้ต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ

6. ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้สื่อนวัตกรรมให้พร้อม

7. ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีการตอบสนองที่ดีต่อสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนขณะที่มีการนำเสนอ

8. ผู้สอนควรมีการประเมินผลของสื่ออย่างต่อเนื่องทั้งก่อนใช้และหลังใช้ เพื่อประเมินผลประโยชน์ที่ ผู้เรียนได้รับจากการใช้สื่อ และการประเมินต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้รับผลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

เมื่อมีหลักเกณฑ์และข้อควรคำนึงเบื้องต้นแล้วก็จะนำไปสู่ขั้นของการใช้ซึ่งอาจแบ่งเป็นขั้นตอนได้ (วราวุธ ลิ้มประเสริฐ, 2539: 8) ดังนี้ คือ

1. ขั้นเตรียม

1.1 เตรียมห้องเรียนหรือสถานที่ให้เหมาะสมกับสื่อการสอนที่จะใช้สอน

1.2 ครูควรทดลองใช้สื่อการสอนก่อน ว่าได้ผลตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหาในบทเรียนหรือไม่

1.3 เตรียมนักเรียนให้มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อการสอน วิธีการใช้ ตลอดจน ข้อควรระวัง

2. ขั้นใช้ เป็นการนำสื่อการสอนมาใช้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการควรใช้ให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อการสอนด้วยตนเองให้มากที่สุด

3. ขั้นการติดตามผลการใช้ เมื่อนักเรียนใช้สื่อการสอนไปแล้วครูควรติดตามผลการเรียนว่านักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ การติดตามผลอาจใช้วิธีสังเกต อภิปราย ซักถาม ทำรายงาน ตลอดจนการทดสอบ เป็นต้น

การใช้สื่อประกอบการสอนในอิสลาม

ชัยน มุฮัมมัด ซาฮาดะฮ์ (ม.ป.ป. : 81) ได้กล่าวว่า ภาษาแม่จะเป็นสื่อหลักที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นแต่ก็ยังมีสื่อแขนงอื่นๆ เกิดขึ้นอีกมากมายหลายชนิดแต่ภาษาก็ยังมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม นักวิชาการได้แบ่งสื่อที่เป็นท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกายที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการสื่อสารออกเป็นหมวดหมู่ไว้มากมาย เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกายประกอบการพูด การเดินเข้าหาหรือขยับตัวห่างออกไป การแสดงท่าทางประกอบ การเปลี่ยนระดับของน้ำเสียงสูงต่ำ เป็นต้น ในการเรียนการสอนของท่านเราะสุลุลลอฮฺ นั้นท่านมักจะใช้สื่อเพื่อช่วยสาธยายหรืออธิบายบทเรียนให้เข้าใจยิ่งขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

(1) การแสดงท่าทางด้วยมือหรือนิ้วมือ

ท่านเราะสุลุลลอฮฺ เคยใช้มือเพื่ออธิบายเรื่องราวบางอย่างเพื่อให้บรรดาเศาะหาบะฮฺ เข้าใจในสิ่งที่ท่านนำมาถ่ายทอดได้ง่ายขึ้นดังปรากฏในรายงานของท่านซาฮัล บิน ซาอฺด รายงานว่า ท่านเราะสุลุลลอฮฺ กล่าวว่า

**“ฉันและผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กกำพร้า นั้นจะอยู่
ร่วมกันในสวรรค์อย่างนี้...ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ยก
นิ้วชี้และนิ้วกลางขึ้น (เพื่อให้เศาะหาบะฮฺดู) แล้วแยก
ออก”**

ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ใช้วิธีการสอนแบบแสดงท่าทางด้วยมือในการถ่ายทอดให้บรรดาเศาะหาบะฮฺ เข้าใจการเรียนการสอน ดังหะดีษข้างต้นท่านได้กล่าวถึงความประเสริฐของผู้เลี้ยงดูอุปการะเด็กกำพร้าโดยการชูมือของท่านขึ้นแล้วใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางในการแสดงท่าทางประกอบนี้ ทำให้บรรดาเศาะหาบะฮฺ เข้าใจถึงความใกล้ชิดของผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กกำพร้าในสวรรค์มากยิ่งขึ้น

(2) การวาดเส้นหรือภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่าง

การวาดเส้นหรือภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่างที่ท่านนบีมุฮัมมัดได้ทรงใช้นั้น พบในรายงานของอิบนุมาญฮูด ความว่า

“.....ท่านนบี ได้ขีดเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยมและขีดเป็นเส้น จากภายในกรอบรูปสี่เหลี่ยมไปข้างนอก จากนั้นก็ขีดเป็นเส้นเล็กๆไว้ตรงกลางรูปสี่เหลี่ยมแล้วก็กล่าวว่า นี่คือนุษย์ และนี่คือวาระ (การดำรงอยู่) ของมนุษย์ที่ล้อมรอบเขา และนี่คือนอกเขตความไฝ่ฝันของมนุษย์ เส้นเล็กๆ คือเป้าหมาย หากพลาดจากเป้าหมายนี้ก็จะมาสู่เป้าหมายนี้และเมื่อพลาดจากเป้าหมายนี้ก็จะมาสู่เป้าหมายอันนี้...”

การที่ท่านนบี ขีดเขียนรูปสี่เหลี่ยม (แทนการดำรงอยู่) และขีดเป็นเส้นจากภายในกรอบรูปสี่เหลี่ยมไปข้างนอก (แทนความไฝ่ฝัน) จากนั้นก็ขีดเป็นเส้นเล็กๆ (แทนเป้าหมาย)ไว้ตรงกลางรูปสี่เหลี่ยมนั้นเป็นการอธิบายให้เศาะหาบะฮ์เห็นชัดยิ่งขึ้นถึงเรื่องราวที่ท่านต้องการสื่อแทนที่ท่านนบีจะให้การบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังวาดเส้นหรือภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่าง เพื่อให้เศาะหาบะฮ์เข้าใจมากยิ่งขึ้น

(3) การอุปมา-อุปมัย

ท่านนบีมุฮัมมัดได้อุปมา-อุปมัยหรือเปรียบเทียบคนดีและคนชั่ว ดังหะดีษที่รายงานโดย อับูมูซา อัลอัซฮารี เล่าว่าท่านนบี กล่าวว่า

“อุปมา (คนดี) ผู้ศรัทธาที่อ่านอัล-กุรอานอุปมัยดังผลมะงัวมีรสดีและมีกลิ่นหอม (อุปมาคนดี) และผู้ที่ไม่ได้อ่านอัล-กุรอานก็อุปมัยดังผลอินทผลาล์มที่มีรสชาติดีแต่ไม่มีกลิ่นหอม และอุปมาคนชั่วที่อ่านอัล-กุรอานก็อุปมัยดังใบแมงลักกลิ่นดีแต่รสขม และอุปมาคนชั่วที่ไม่

อ่านอัลกุรอานก็อุปมาอุปไมยดังบวบขมไม่มีกลิ่นหอมและมีรสชาติขม”

ในการเรียนการสอนท่านเราะฮูสูล จะมีการอุปมาอุปไมยเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้นหะดีษบทนี้ท่านได้อุปมา-อุปไมยถึงผู้ศรัทธาที่อ่านอัล-กุรอาน ผู้ศรัทธาที่ไม่ได้อ่านอัลกุรอาน คนชั่วที่อ่านอัลกุรอาน และคนชั่วที่ไม่อ่านอัลกุรอานเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การเปรียบเทียบผู้ศรัทธาที่อ่านอัลกุรอานเสมือนผลไม้ที่มีรสดีและกลิ่นหอม แต่เปรียบผู้ศรัทธาที่ไม่อ่านอัลกุรอานเสมือนผลไม้ที่มีรสดีแต่ไม่มีกลิ่นหอม เป็นการโน้มน้าวหรือชักจูงให้ผู้ศรัทธาที่อยากเป็นผลไม้ที่มีรสชาติดีและกลิ่นหอมโดยให้ผู้ศรัทธาอ่านอัลกุรอาน เป็นต้น

(4) การนำสื่อจริงที่สัมผัสได้มาทำการสอน

ท่านเราะฮูสูลุลลอฮฺ ได้สั่งสอนบรรดาเศาะหาบะฮฺของท่านในเรื่องการแต่งกายและสิ่งที่เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับบุรุษเพศ ดังหะดีษดังต่อไปนี้ ความว่า

“.....พวกท่านอย่าได้ดื่มในภาชนะทองและเงิน และอย่าสวมใส่ไหมยกดอกเงินดอกทองและไหมบริสุทธิ์ แท้จริงมันเป็นอาภรณ์สำหรับพวกเขา (กาเฟร) ในโลกนี้แต่เป็นอาภรณ์สำหรับพวกท่านในอะคิเราะฮฺ-วันกิยามะฮฺ.....”

ท่านเราะฮูสูลุลลอฮฺ ได้หยิบเอาผ้าไหมและทองคำซึ่งเป็นสื่อที่สัมผัสได้มาสอนเพื่อความกระจ่างชัดและกล่าวว่าแท้จริงทั้งสองสิ่งนี้เป็นที่ต้องห้ามสำหรับประชาชาติที่เป็นบุรุษเพศของฉัน และยังกล่าวอีกว่าไหมบริสุทธิ์เป็นอาภรณ์หรือเครื่องแต่งกายสำหรับพวกกาเฟร (ผู้ปฏิเสธศรัทธา) ในโลกนี้แต่จะเป็นเครื่องแต่งกายสำหรับพวกท่านในวันอะคิเราะฮฺ-วันกิยามะฮฺ

(5) การปล่อยให้ผู้เรียนไปค้นหาคำตอบและทำการทดลองเอง

ตามธรรมเนียมชาวอาหรับนั้น พวกเขาจะทำการผสมเกสรอินทผาลัมก่อนที่อินทผาลัมจะออกผลสืบทอดกันมา ซึ่งบางคนทำไปโดยไม่รู้ว่ามีเหตุผลใด ดังนั้นท่านนบีจึงต้องการสอนสั่ง

บรรดาเสาะหาบะฮุของท่านให้รู้จักการทดลองเพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการกระทำดังกล่าว ความว่า

“ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ได้เดินผ่านชาวสวนกลุ่มหนึ่งที่กำลังอยู่บนยอดต้นอินทผลัม แล้วท่านก็ถามขึ้นว่า “พวกเขาเหล่านั้นกำลังทำอะไรอยู่หรือ?” พวกเขาจึงตอบว่า “กำลังทำการผสมเกสรของดอกอินทผลัมโดยการนำเอาเกสรตัวผู้ไปผสมกับเกสรตัวเมีย ดังนั้นท่านเราะสูลุลลอฮฺ จึงกล่าวว่า “ฉันไม่คิดว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดประโยชน์แต่อย่างใด”. ดังนั้นพวกเขาจึงไปบอกแก่ชาวสวนเหล่านั้น พวกเขาจึงหยุดทำการผสมเกสร แต่แล้วพวกเขากลับพบว่าอินทผลัมไม่ออกผลดีในปีนั้น ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า “ถ้าหากว่าการกระทำดังกล่าวยังประโยชน์แก่พวกเขาก็ให้พวกเขาทำเสีย เพราะแท้จริงฉันเพียงแค่ว่าคาคะเนเท่านั้น”

จะเห็นได้ว่าการทดลองทำให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ เช่นในการผสมเกสรอินทผลัมที่ชาวอาหรับปฏิบัติสืบต่อกันมา ทำให้ได้มาซึ่งพืชผลมากมาย แต่เมื่อไม่มีการผสมเกสรอินทผลัมทำให้อินทผลัมไม่ออกผล ซึ่งในตอนแรกบางคนทำไปโดยไม่รู้ว่ามิมีเหตุผลใด แต่เมื่อมีการทดลองทำให้รู้ถึงสาเหตุในการผสมเกสรอินทผลัม

(6) การสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ

ในการสอนศาสนาอิสลามของท่านเราะสูลุลลอฮฺ นั้นท่านมิได้สอนด้วยการพูดเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ท่านยังได้สาธิตโดยการปฏิบัติให้ผู้เรียนเห็นเป็นตัวอย่างทั้งนี้เพราะท่านมิใช่เป็นศาสดาผู้มาสอนเท่านั้นแต่ท่านยังมีฐานะเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติตามโดยผู้ศรัทธาต่อท่านอีกด้วยดังที่อัลลอฮฺ กล่าวในอัลกุรอานความว่า

“โดยแน่นอนในตัวเราะสูลของอัลลอฮฺมีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเขาแล้ว 1 สำหรับผู้ที่หวัง (จะ

พบ) อัลลอฮ์และวันอาคีเราะฮ์และรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

การสาธิตหรือฝึกปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอนอิสลามศึกษา เพราะ จะเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนหรือผู้ที่พบเห็น ดังที่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่เรา ท่านมิได้สอนด้วยการพูดเพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังได้สาธิตโดยการปฏิบัติจริยวัตรของท่านให้ผู้เรียนเห็นมารยาทอันดีงามในทุกๆ ด้านอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า สื่อประกอบการเรียนการสอนในอิสลามมีมากมายที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงท่าทาง การวาดภาพเพื่อเพิ่มความกระจ่าง การอุปมา-อุปมัย การนำสื่อที่สัมผัสได้มาทำการสอน หรือแม้แต่การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ เป็นต้นผู้สอนสามารถนำไปใช้เพื่อสาธยายหรืออธิบายบทเรียนให้เข้าใจยิ่งขึ้น

สื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

สื่อการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สาระนี้ได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ ทั้งนี้เพราะสังคมแห่งการเรียนรู้ได้เปิดกว้างผู้เรียนสามารถเรียนรู้กลุ่มสาระนี้ได้ตลอดเวลา และตลอดชีวิต จากการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยแห่งการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษานั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนหรือจากหนังสือเท่านั้น แต่ยังรวมถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ห้องเรียนควรประกอบด้วย สื่อ อุปกรณ์การเรียนต่างๆ มีผนังห้องที่มีสีสันไว้จัดแสดงผลงานต่างๆ มีลูกโลกและแผนที่เกี่ยวกับเนื้อหากลุ่มสาระศาสนา สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจับต้องได้ เอกสาร หลักฐานทั้งที่เป็นปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ของจำลองของจริง ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา มีสื่อประกอบ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ซอฟต์แวร์ เพื่อการสืบค้นข้อมูล และสื่อต่างๆ ที่ใช้เพื่อเรียนรู้สิ่งที่เป็นไปตามสภาพที่เป็นจริง สื่อการเรียนการสอนนับได้ว่าเป็นปัจจัยหลักและส่วนประกอบที่สำคัญของหลักสูตร เพราะหลักสูตรการเรียนนั้นจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรม สื่อและการวัดประเมินผลเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้จำเป็นที่จะต้องนำ

องค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดมาสู่กระบวนการปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นระบบ ผู้จัดการเรียนการสอนจะต้องเข้าใจด้วยว่า สื่อการสอนไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่จุดประสงค์ที่วางไว้เท่านั้น แต่สื่อเป็นองค์ประกอบ หนึ่งของหลักสูตร และหลักสูตรไม่สมบูรณ์ถ้าขาดสื่อประกอบ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 20-21 , ชัยน์ มุฮำมัด ซาฮาต๊ะฮ์, ม.ป.ป. : 177)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านการเลือกและการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนกระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นตัวกำหนดการเลือกและใช้ ซึ่งครูอาศัยลักษณะของธรรมชาติรายวิชา ระดับความสามารถของผู้เรียน และสภาพบรรยากาศต่าง ๆ เป็นสิ่งตัดสินใจเลือกและใช้ให้สอดคล้องกันหลาย ๆ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้เป็นการตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ภารกิจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาทำได้ดังนี้(กรมวิชาการ, 2541: 73-78)

ลักษณะการประเมินผลการเรียนรู้

พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะต่าง ๆ มี 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ที่ครูต้องประเมินผลตามระยะเวลาที่เหมาะสม 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียนเป็นการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน เพื่อประเมินว่า ผู้เรียนสามารถจะเรียนต่อรายวิชาหรือเนื้อหาสาระต่อไปหรือไม่ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้หรือทักษะพื้นฐานยังไม่เพียงพอ ครูจะต้องจัดกิจกรรมหรือสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนจนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ต่อไปได้ การประเมินผลก่อนเรียนไม่ได้หมายความว่าครูจะต้องประเมินก่อนเรียนทุกคาบ แต่ควรประเมินผลเมื่อเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่ บทเรียนใหม่

หรือหน่วยใหม่ โดยพิจารณาว่า การจะเรียนในเรื่องใหม่นั้นผู้เรียนจะต้องผ่านจุดประสงค์เบื้องต้นใดมาก่อน ซึ่งอาจพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ในชั้นที่ต่ำกว่าก็ได้

2. การประเมินระหว่างเรียนหรือการประเมินผลระหว่างภาคเรียน เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาและเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่ โดยครูประเมินผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอน แล้วเก็บผลการประเมินสะสมไว้เพื่อประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระ เมื่อสิ้นปีการศึกษาก็จะมีการสรุปผลการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ แสดงว่าผู้เรียนมีการพัฒนาไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ ครูต้องวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อพร่องและปัญหาของผู้เรียน เพื่อกำหนดวิธีการสอนซ่อมเสริมหรือปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อไป ดังนั้น การสอนซ่อมเสริมจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นหน้าที่ของครูจะต้องจัดให้กับผู้เรียนที่มีข้อบกพร่อง

3. การประเมินผลปลายภาคหรือปลายปีเป็นการตรวจสอบโดยภาพรวมที่ผู้เรียนเรียนมาตลอดภาคเรียนหรือตลอดปี เพื่อดูว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สำคัญตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ แต่เนื่องจากช่วงเวลาของการประเมินนี้มีช่วงเวลาสั้น ๆ และมีเวลาจำกัด ครูจึงต้องเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ จากจุดประสงค์ทั้งหมดที่ครอบคลุมทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย มาประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินหลายวิธี จนแน่ใจว่า ผลการประเมินนั้นเป็นความสามารถของผู้เรียนได้ ซึ่งผลการประเมินปลายภาคหรือปลายปีนั้นจะมีการนำไปสรุปเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้อิสลามศึกษา

สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนั้น การประเมินผลการเรียนรู้จึงต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีจุดประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนของครู
2. เพื่อนำผลการประเมินไปตัดสินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงต้องสอดคล้องกับจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งที่กำหนดเป้าหมายที่ต้องการในหลักสูตร มีจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์สำหรับการประเมิน และเป็นแนวทางเดียวกันสำหรับตรวจสอบผู้เรียนระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละวิชา เพราะเชื่อว่า ถ้าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการสอน และมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระแล้วย่อมจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของรายวิชา และจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งควรยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายวิชาเป็นหลักสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อครูประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ใน สาระแล้วก็เก็บสะสมผลการประเมินนั้น เมื่อสิ้นภาคเรียนก็สรุปผลการประเมินสะสมและบันทึกลงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2541: 77)

วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อสรุปว่า บุคคลนั้นมี ความรู้ระดับใด เป็นคนเก่งหรืออ่อน และดีหรือไม่ดี เป็นการปฏิบัติที่ค่อนข้างจะลำบาก เพราะสิ่งที่ประเมินมีสภาพลักษณะเป็นนามธรรม ดังนั้น การประเมินการเรียนรู้ความสามารถของผู้เรียนจึงต้องอาศัยการตรวจสอบหลาย ๆ ครั้ง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและมีระยะเวลาการประเมินที่เหมาะสมก็จะทำให้การประเมินและตัดสินใจใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด (กรมวิชาการ, 2541: 77)

วิธีประเมินผลการเรียนรู้แต่ละวิธีมีข้อดีข้อเสีย และมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน รู้เนื้อหา รู้ขอบเขต และรายละเอียดของการเรียน และเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของการเรียน การพิจารณาประเมินผลการเรียนรู้จึงเป็นหน้าที่สำคัญ ครูจึงต้องเลือกใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนที่มีหลายวิธี เช่น การทดสอบการสังเกต การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การตรวจผลงาน เป็นต้น

เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูใช้ประเมินความรู้ ความสามารถของผู้เรียนที่ครูต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งที่จำเป็นกับสิ่งที่จะประเมิน หากการใช้เครื่องมือประเมิน

ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ประเมินแล้ว ผลที่จะได้ก็จะขาดความน่าเชื่อถือและผลสรุปคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

วิธีการประเมินและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูเลือกจะต้องสอดคล้องกันและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ เพราะหากจุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรสักอย่างได้ แต่ครูใช้วิธีการทดสอบโดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบแบบเลือกตอบ คะแนนที่ได้จากการสอบก็คงสรุปว่า ผู้เรียนปฏิบัติสิ่งกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ วิธีการประเมินวิธีหนึ่ง ๆ อาจมีเครื่องมือประเมินได้หลายลักษณะ ได้แก่ การสังเกตจะมีเครื่องมือหลายแบบ เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ แบบจัดลำดับคุณภาพ แบบบันทึกการรายงานระเบียบพฤติกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ เครื่องมือประเมินแต่ละแบบอาจมีหลายลักษณะได้แก่ แบบทดสอบ อาจเป็นแบบเลือกตอบผิดถูก แบบตอบหลายตัวเลือก แบบเติมคำแบบเขียนตอบ เป็นต้น ดังนั้น ครูสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินหลายวิธีและเครื่องมือประเมินหลายรูปแบบ สำหรับใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และหากครูเลือกใช้ได้เหมาะสมแล้วผลการประเมินใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดครูสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของคุณและพัฒนาผู้เรียนที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด (กรมวิชาการ, 2537: 77-78)

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางลักษณ์ หะยีมะสาและ(2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่า

1.ครูสอนศาสนาอิสลาม มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านของการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2.การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูสอนศาสนาอิสลามที่มีความแตกต่างในด้านอายุ ด้านวุฒิการศึกษา และด้านประสบการณ์ในตำแหน่ง พบว่า

2.1 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุต่างกัน มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไป มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร แตกต่างจากครูสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีลงมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทั้งครูสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีลงมาและตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไป และมีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

นิตยา มัสเยาะ(2545: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ในทัศนะผู้บริหารและผู้สอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า

1.ปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ในทัศนะผู้บริหารและผู้สอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อยคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านกรวัดผลประเมินผล

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหา มากกว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษายกเว้นด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนด้านการวัดผล และประเมินผลมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า

1. ระดับการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่าในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน ครูอิสลามศึกษาที่ไม่มีวุฒิครู เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่าในภาพรวม มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความเห็นแตกต่างกันต่อระดับความสัมพันธ์โดยครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูเห็นว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และครูที่ไม่มีวุฒิครูเห็นว่า มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารส่วนมากมีปัญหาด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้คำแนะนำในการผลิตสื่อ และด้านพัฒนาครูผู้สอน เช่น จัดอบรมทางวิชาการน้อยมาก และไม่เปิดโอกาสให้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอื่น สำหรับข้อเสนอแนะส่วนมากได้เสนอแนะไว้ คือ ควรจัดสรรสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อ ควรจัดอบรมทางวิชาการในวิชาอิสลามศึกษาให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ครูสอนอิสลามศึกษาได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนอื่น ๆ ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาส่วนมาก มีปัญหา คือ สื่อมีไม่เพียงพอ ครูไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ไม่มีห้องเรียนเป็นเอกเทศจึงไม่สามารถตกแต่งห้องเรียนได้ ห้องละหมาดและห้องปฏิบัติศาสนกิจมีไม่เพียงพอ สำหรับข้อเสนอแนะส่วนมากได้เสนอแนะไว้คือ ควรจัดสรรสื่อให้พอเพียงต่อความต้องการ ควรมีการอบรมการผลิตสื่อ ควรมีการจัดห้องอิสลามศึกษาเป็นเอกเทศ และควรจัดห้องละหมาดหรือห้องปฏิบัติศาสนกิจให้เพียงพอ

มานิจ การ์ญู(2545) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านการส่งเสริมการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ และศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลากรมีปัญหาในส่วนของคุณสมบัติ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิทยากร

รมิตา แดงจัญญู(2546) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้ ผู้ปกครองมีความคาดหวังด้านวิชาการสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องอัล-กุรอาน และก็ตาม ด้านบุคลากรให้โรงเรียนคัดสรรครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ด้านงบประมาณต้องการให้มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ ด้านกิจการนักเรียนต้องการให้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อิสลามมากที่สุดด้านอาคารสถานที่ต้องการจัดแบบหอพักแยกเพศชาย-หญิง ให้ชัดเจน และมีการดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ด้านความสัมพันธ์ชุมชนต้องการให้โรงเรียนให้บริการในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ด้านคุณลักษณะนิสัยของนักเรียนต้องการให้นักเรียนมีความภูมิใจในการเป็นมุสลิมและให้เป็นคนดีของสังคมจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรากฏว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาด้านการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ปัญหาผู้ปกครองนักเรียนไม่ยอมรับในความรู้ความสามารถของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ความไม่สอดคล้องกันระหว่างจุดประสงค์ของหลักสูตรร่วมกับเนื้อหาวิชาอิสลามศึกษาปัญหา เรื่องเนื้อหาหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับเวลาเรียน วิทยากรสอนอิสลามศึกษาไม่มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล วิทยากรสอนอิสลามศึกษาต้องการได้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ชุมชนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับน้อย ครูหรือวิทยากรสอนอิสลามศึกษาขาดทักษะในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน

อภิสิทธิ์ สาและ(2546) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนิเทศการศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้ ครูมีความพึงพอใจในเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำ แผนการสอน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การให้ความรู้เรื่องสื่อและการใช้สื่อ การจัดทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน และต้องการให้ปรับปรุงเรื่อง การจัดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือครู การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสอน

พิสิทธิ์ สุขสาลี. (2548). ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา ประชากร คือ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา จำนวน 21 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา ทั้ง 7 ภารกิจ คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การดำเนินการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา การ

นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรอิสลามศึกษา การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร อิสลามศึกษา และปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษามีเพียงบางภารกิจที่ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คือ ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ในเรื่องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา มีเพียงบางภารกิจที่ส่วนใหญ่มีปัญหา คือ ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรอิสลามศึกษา และภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา

3. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน ประชุมชี้แจง และจัดหาเอกสารให้ศึกษา จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เรื่องหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำแผนนิเทศภายในและมีการปฏิบัติตามแผนและระดมทรัพยากรโดยการของบประมาณจากทางราชการ และขอบริจาคจากชุมชน

เฉลิมพล และชัน (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง โดยที่ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูพบว่าในภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และตามความเห็นของนักเรียนพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

2) สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน 3) สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของนักเรียนที่มีเพศ และการศึกษาศาสนาแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ยกเว้นนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 4) ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลาย รวมถึงยังขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ จัดให้มีการอบรมครูในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และควรให้เมืองค็กรหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง และมีครูบางส่วนแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อโดยการสร้างกิจกรรมให้นักเรียนจัดทำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งครูเองก็สามารถเก็บไว้ใช้ประกอบการสอนได้

ตาราง แสดง (2550) สภาพปัญหาการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี โดย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี

1. ด้านการเตรียมการสอนครูไม่ค่อยได้ทำ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า ทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดการวางแผนสอนแบบไว้จุดหมายปลายทาง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควรผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ และควรให้การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านการดำเนินการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูใช้เทคนิควิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่มีความหลากหลาย ไม่ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้รับการฝึกอบรม เรื่อง

เทคนิคและวิธีการสอนเพิ่มเติมเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองปรับกระบวนการทัศนในการสอนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ด้วยความสุข

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการวิจัยพบว่า ครูใช้วิธีประเมินแบบเดิม ๆ คือ ส่วนใหญ่จะประเมินโดยใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว ขาดความหลากหลายในการประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินไม่ได้ผ่านขั้นตอนการทดลองใช้มาก่อน ทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อน ขาดความเที่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การนิเทศครูผู้สอนด้านการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ให้ครูได้ฝึกอบรมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การวัดและประเมินผลของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ วิจัยชั้นเรียน ทำให้ไม่สามารถรับทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน ไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงประเด็นปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำ วิจัยชั้นเรียน เพื่อหาสาเหตุ หน้าที่มาของปัญหาของผู้เรียน เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้นได้

ซูมัยยะห์ สาและ (2550) ได้ศึกษา บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทที่เป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

2) บทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือหลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลาย มีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีปัญหา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนสื่ออิสลามศึกษาที่เป็นภาษาไทย ให้กับโรงเรียน ครูวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรจัดให้มีการอบรมด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่วิทยากรอิสลามศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Ried (1965) ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ Moral and Spiritual Values To Teach or Not Teach ”** มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาามีความคิดเห็นว่า ควรจะเน้นเรื่องศีลธรรมจรรยาในการสอนในห้องเรียน วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในซานติเอโก ด้วยการสุ่มตัวอย่างจากครูที่สอนในหมวดต่าง ๆ จำนวน 105 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศีลธรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูมีความคิดเห็นว่า ครูทุกคนควรสอนจรรยาในในห้องเรียน ครูหมวดวิชาต่าง ๆ ควรจะสอดแทรกการสืบเสาะธรรมไว้ในวิชาที่ตนเองสอน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากเห็นว่าศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสอนในห้องเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยไม่เห็นด้วยถึงการสอนศีลธรรมในห้องเรียน

William (1969) ได้ทำวิจัยเรื่อง **“ Teaching about religion in secondary school social studies ”** เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนศาสนาในวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา และเสนอแนะการสอนศาสนาที่เกี่ยวข้องกับประวัติหรือวัฒนธรรมของโลก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบตรวจสอบ และสำรวจปัญหาทางการสอน 3 ชั้น โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทั้ง 3 ชั้นนี้ มาใช้ศึกษาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการวางแผนการสอนศาสนาต่าง ๆ ของอินเดีย ญี่ปุ่น ตะวันออกกลาง และสหรัฐอเมริกา แล้วนำมาวิเคราะห์ พบว่า ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับวิธีการเรียนการสอนศาสนา และสืบสวนสอบสวน (Inquiry Centered Methods) ในการสอนศาสนานั้น ครูควรพยายามค้นหาวิธีการส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันตั้งกฏเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับศาสนาที่มีผู้นับถือในสังคม และควรหลีกเลี่ยงที่จะประเมินผล

Law. (1971) ได้สำรวจค่านิยมทางศาสนาของครูในระดับประถมศึกษา จำนวน 207 คน จากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐอาร์คันซอร์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูซึ่งมีผลการแสดงทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาตามแบบแผนเดิม มีการแสดงค่านิยม ทางศาสนาแตกต่างจากครูที่มีทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาต่างแบบแผนเดิมอย่างเห็นได้ชัดในด้านจุดมุ่งหมายของศาสนา นั้น ครูสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าการฝึกหัดครูควรมุ่งหมายความสนใจไปในการสร้างหลักสูตรที่เสริมหลักสูตรที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับครูในอนาคต ให้ตระหนักถึงการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นกับตนเองอันเป็นการให้ความรู้ด้านทัศนคติและ ค่านิยม และมีประโยชน์ในการที่นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการตัดสินใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ปัจจุบันได้ดีขึ้น

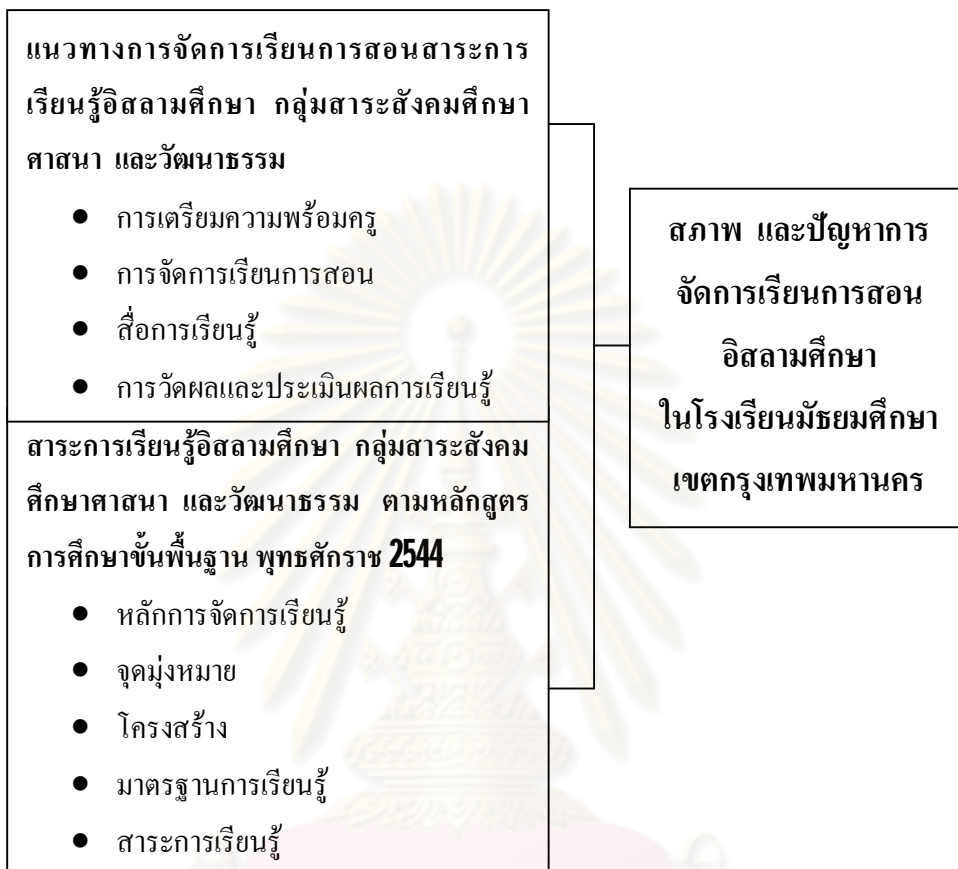
ชัชดาภา (อ้างถึงในอรรรถพล อนันตวรสกุล 2536 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การประเมินปัญหาทางการเรียนการสอนหลัก Pancasila และศาสนาอิสลามในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมืองบันดุง เขตชวาตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนหลัก Pancasila และศาสนาอิสลามต่อสภาพการเรียนการสอนสาเหตุของปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอยปลายในเมืองบันดุง เขตชวาตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ครูผู้สอนจำนวน 128 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยการจัดลำดับความสำคัญ และทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเนื้อหาวิชา การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในวิชาอิสลามเข้ากับหลัก Pancasila และการส่งเสริมให้เกิดทักษะความรู้ขั้นสูง ครูเห็นว่าปัญหาที่พบมากยากแก่การแก้ไขที่สุดได้แก่ การทำการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชา การเขียนตำรา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการได้รับสนับสนุนจากทางโรงเรียน ครูเห็นว่า สาเหตุของปัญหาได้แก่ การขาดหลักสูตรที่เตรียมความพร้อมครูในระดับมหาวิทยาลัย การขาดการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ ครูเสนอแนะแนวทางแก้ไข โดยควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในด้านการจัดกิจกรรม เนื้อหาความรู้ และควรจัดหาแหล่งที่ให้การสนับสนุนในการพัฒนาทักษะสำหรับครู

คอลลิน (อ้างถึงในอรรถพล อนันตวรสกุล 2536 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การประเมินความรู้เกี่ยวกับศาสนา ในระดับมัธยมศึกษา ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเมินความรู้เกี่ยวกับศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียนกับความรู้เกี่ยวกับศาสนา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียน Terre Haute North Vigo High School จำนวน 7 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับศาสนา จำนวน 40 ข้อ วิเคราะห์ด้วยการหาค่ามัชฌิม

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายใน และภายนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นลักษณะของการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญ ควบคู่กับอิสลามศึกษา ในส่วนเรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษานั้น พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษาประสบกับปัญหาหลายประการทั้ง การบริหารจัดการหลักสูตร งบประมาณ ขาดความรู้เรื่องหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในขณะที่ครูสอนอิสลามศึกษานั้นก็ประสบกับปัญหาหลายประการเช่นกัน ขาดความรู้ในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลความรู้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบ และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ อินเทอร์เน็ต และงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเป็นข้อมูล และแนวทางในการวิจัย

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรโรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 โรงเรียน คือ อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย โรงเรียนเศรษฐกิจบาเพ็ญ โรงเรียนสตรีเศรษฐกิจบาเพ็ญ โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ลาดกระบัง และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมขนาดนาวาอุปถัมภ์ โรงเรียนสามแยกคลองหลอด โรงเรียนสุเหร่าทวายกองดิน โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ และโรงเรียนบ้านเกาะ

2.2 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองฝ่ายวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนอิสลามศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกคน (สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร) จำนวน 10 คน เป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2.3 ครูอิสลามศึกษา ได้แก่ ครูที่สอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนอิสลามศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกคน (สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร) จำนวน 26 คน โดยเป็น ผครูอิสลามศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 16 คน และครูอิสลามศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ดังที่กล่าวมาข้างต้น

ดังนั้นสามารถสรุปกลุ่มตัวผู้บริหาร และครูอิสลามศึกษาเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากรของผู้บริหาร และครูอิสลามศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร (สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร)

โรงเรียน	ผู้บริหาร (ร้อยละ 100)		ครู (ร้อยละ 100)	
	สังกัด ศธ.	สังกัด กทม.	สังกัด ศธ.	สังกัด กทม.
1.อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	1	-	8	-
2.เศรษฐบุตรบ่าเพ็ญ	1	-	3	-
3.สตรีเศรษฐบุตรบ่าเพ็ญ	1	-	1	-
4.รัตนโกสินทร์สมโภชน์ลาดกระบัง	1	-	1	-
5.มัธยมวัดหนองจอก	1	-	3	-
6.นาคนาวาอุปถัมภ์	-	1	-	2
7.สามแยกคลองหล่อแหล	-	1	-	1
8. บ้านเกาะ	-	1	-	2
9.สุเหร่าแสนแสบ	-	1	-	2
10.สุเหร่าทรายกองดิน	-	1	-	3
รวมแต่ละสังกัด	5	5	16	10
รวม	10		26	

2.3 ตัวอย่างนักเรียน มีขั้นตอนในการคัดเลือกโดย

1.) สํารวจจํานวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนวิชาอิสลามศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น 10 โรงเรียน ได้ประชากรมักเรียนมีจํานวนทั้งสิ้น 6,879 คน โดยที่ 10 โรงเรียนที่กล่าวมามีทั้งโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ดังนี้

1.อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4
2.เศรษฐบุตรบําเพ็ญ	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4
3.สตรีเศรษฐบุตรบําเพ็ญ	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3
4.รัตนโกสินทร์สมโภชนลาดกระบัง	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4
5.มัธยมวัดหนองจอก	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4
6.นาคนาวาอุปถัมภ์	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3
7.สามแยกคลองหล่อแหล	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3
8.บ้านเกาะ	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3
9.สุเหร่าแสนแสบ	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3
10.สุเหร่าทรายกองดิน	เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3

2.) กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร จากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือ ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร จํานวน 378 คน (จากประชากรทั้งหมดทั้งหมด 6,879 คน) ซึ่งผู้วิจัยปรับเป็น 420 คน เพื่อเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนระดับชั้นละ 10 คน จาก 10 โรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน

โรงเรียน	สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ						สังกัดกรุงเทพมหานคร						
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
1.อิสลามวิทยาลัยแห่ง													
ประเทศไทย	10	10	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-
2.สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.เศรษฐบุตรบำเพ็ญ	10	10	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-
4.รัตนโกสินทร์สมโภชน์													
ลาดกระบัง	10	10	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-
5.มัธยมวัดหนองจอก	10	10	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-
6.นาคนาวาอุปถัมภ์	-	-	-	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-
7.สามแยกคลองหลอดแหล	-	-	-	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-
8.บ้านเกาะ	-	-	-	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-
9.สุเหร่าแสนแสบ	-	-	-	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-
10.สุเหร่าทรายกองดิน	-	-	-	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-
รวมแต่ละสังกัด				270						150			
รวม							420						

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการในการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร ตำรา แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม หลักสูตรอิสลามศึกษา การเรียนการสอนอิสลามศึกษา หลักการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน

1.2 ศึกษาแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จากหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นการสร้างเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูแบบสอบถามนักเรียน ในการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสังเคราะห์ และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาก่อน จากนั้นนำมาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และปลายเปิด โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร ในด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (check list) และแบบคำถามปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และปลายเปิด โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจคำตอบ (check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ
ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร
ในด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการ
เรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นคำถามปลายเปิดแบบมี
โครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (check list) และแบบคำถาม
ปลายเปิด

**2.3 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่เรียนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา
โดยแบบ แบ่งเป็น 4 ตอน คือ**

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจคำตอบ (check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครู
อิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และ
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมี 4 ระดับ ดังนี้

1	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
3	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
4	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครู
อิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และ

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมี 4 ระดับ
ดังนี้

1	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อย
3	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมาก
4	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาในการการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียน ซึ่งมี
ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมี 4 ระดับ ดังนี้

1	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับน้อย
3	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมาก
4	หมายถึง	เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด

3. ขั้นปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกตชั้นเรียน และ แบบ
วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ ขอ
คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกตชั้นเรียน และ แบบ
วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน
เพื่อพิจารณาตรวจสอบดังนี้ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูอิสลามศึกษา แบบ
วิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียน
การสอน พิจารณาตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหา ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา และ

ความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ส่วนแบบสอบถามนั้น วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.3 นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out)

โดยแบบสอบถามนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนอิสลามศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และนำกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cranbach's Alpha Coefficient) โดยกำหนดค่าคุณภาพเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ คือ ค่าความเชื่อมั่นเกินกว่า 0.6 ซึ่งผลการวิเคราะห์เครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตชั้นเรียน แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอน นำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูอิสลามศึกษาของโรงเรียนประเสริฐอิสลาม โรงเรียนสุเหร่าปากคลองลำรี และโรงเรียนสุเหร่าเขียว โดยผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตชั้นเรียน และ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้ร่วมกับผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 ท่าน เพื่อดูความเที่ยงตรงของเครื่องมือกับสิ่งที่ได้จากการสังเกต และการสำรวจ ซึ่งเมื่อดำเนินการทดลองเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะตรวจทานผลการทดลองที่ได้จากแบบสังเกตชั้นเรียน และ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน โดยถ้ามีประเด็นที่ผลการบันทึกขัดแย้งกันจะมีการพูดคุยเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

4. จัดพิมพ์ และนำไปใช้

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปจัดพิมพ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูอิสลามศึกษา และนักเรียนที่ได้เลือกไว้

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.) ติดต่อสำนักหลักสูตรและวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็น โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนอิสลามศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

2.) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยตนเองถึงผู้อำนวยการ และครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงกำหนดวัน และเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัย

3.) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการดังนี้

3.1) การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.2) การสัมภาษณ์ครูอิสลามศึกษา ใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนอิสลามศึกษา เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.3) การใช้แบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนตอบ

3.4) การศึกษาเอกสารคือ แบบเรียน สื่อการเรียนการสอน เพื่อประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการเรียนการสอน

4.) ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลวิจัยทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการสังเกตการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในวันที่ 24 ธันวาคม 2552 - 3 กุมภาพันธ์ 2553 และผู้วิจัยได้รับแบบสัมภาษณ์สำหรับครูอิสลามศึกษา จากแบบสัมภาษณ์จำนวน 26 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 21 ฉบับ ซึ่งเป็นครูอิสลามศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 คน และครูอิสลามศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ในจำนวนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์จำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.77 และแบบสอบถามนักเรียน จากแบบสอบถามจำนวน 420 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 420 ฉบับ ในจำนวนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์จำนวน 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.) หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ เพื่อยืนยันความถูกต้อง และความตรงของข้อมูล

5. การตรวจสอบ และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การตรวจสอบข้อมูล

ในระหว่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลที่ได้มา ทั้งด้านความตรง และความเที่ยงของข้อมูล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

- ด้านนโยบายโรงเรียน
- ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- ด้านการเตรียมความพร้อมของครู
- ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
- ด้านสื่อการเรียนการสอน
- ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

จากนั้นนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ เพื่อนำเสนอในรูปแบบความเรียง

2.) ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ครูอิสลามศึกษา

นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

- ด้านการเตรียมความพร้อมของครู
- ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
- ด้านสื่อการเรียนการสอน
- ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

จากนั้นนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ เพื่อนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3.) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบ นำมาแจกแจงความถี่ หาก ร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล ตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลค่าความหมายมัชฌิมเลขคณิตตามที่กำหนด แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
3.56 - 4.00	การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
2.56 - 3.55	การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.56 - 2.55	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.55	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล ตามการรับรู้ของนักเรียน และตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียนเอง ทั้งตอนที่ 3 และตอนที่ 4 ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลค่าความหมายมัชฌิมเลขคณิตตามที่กำหนด แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
3.56 - 4.00	เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด
2.56 - 3.55	เป็นปัญหาในระดับมาก
1.56 - 2.55	เป็นปัญหาในระดับน้อย
1.00 - 1.55	เป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด

6. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้นำเสนอข้อมูลในลักษณะของตารางประกอบความเรียง และการบรรยายเป็นหลัก โดยนำเสนอในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยของผู้บริหาร
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร
- 4) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูสอนอิสลามศึกษา
- 5) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา
- 6) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา
- 7) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม
- 8) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน
- 9) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน
- 10) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์การสังเกต ชั้นเรียน และแบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครูสอนอิสลามศึกษา และนักเรียน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหาร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหาร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูสอนอิสลามศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูสอนอิสลามศึกษา

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูสอนอิสลามศึกษา

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียน

**ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูลจากแบบ
สัมภาษณ์**

ตารางที่ 3 จำนวน และค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	โรงเรียน	โรงเรียน
	สังกัด ศธ. จำนวน N = 5	สังกัดกทม. จำนวน N = 5
1. เพศ		
ชาย	1	2
หญิง	4	3
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	0	0
31-40 ปี	1	0
41-50 ปี	2	3
มากกว่า 50 ปี	2	2
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	1	0
ปริญญาโท	4	5
4. สาขาวิชา		
บริหารการศึกษา	4	5
การสอนภาษาอังกฤษ	1	0
5. วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา		
ระดับอับติดาดีย์	0	0
ระดับมุตาวัสซีเตาะห์	0	0
ระดับชานะวี	0	0
5. ประสบการณ์การทำงานบริหาร		
1-5 ปี	0	0
6-10 ปี	2	3
มากกว่า 10 ปี	3	2

ตารางที่ 3 จำนวน และคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพ	(ต่อ)	
	โรงเรียนสังกัด ศธ. จำนวน N = 5	โรงเรียน สังกัดกทม. จำนวน N = 5
6. ตำแหน่งในการบริหาร		
ผู้อำนวยการ	0	1
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	5	4
6. ประสบการณ์การสอนอิสลามศึกษา		
ไม่เคยสอน	5	5
7. ประสบการณ์การประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา		
- เคยได้รับการประชุม/อบรม/สัมมนา		
การเรียนการสอนอิสลามศึกษา	2	4
หลักสูตรอิสลามศึกษา	1	2
นโยบายเกี่ยวกับอิสลามศึกษา	0	1
การสอนภาษาอาหรับ	0	1
ครอบครัวมุสลิม	0	1
- ไม่เคยได้รับการประชุม/อบรม/สัมมนา	2	1
ต้องการให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา		
- เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	2	1
- การสอนคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน	1	2
- การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา	2	0
- การผลิตสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	0	1
- การวิจัยในชั้นเรียน	0	1
- ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนอิสลามศึกษา	1	0
- การบริหารโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา	1	1
ไม่ต้องการเข้ารับการประชุม/อบรม/สัมมนา		
ไม่ได้เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะทาง	0	1

ตารางที่ 3 จำนวน และคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนก ตามสถานภาพ (ต่อ)

สถานภาพ	โรงเรียน	โรงเรียน
	สังกัด ศธ. จำนวน N = 5	สังกัดกทม. จำนวน N = 5
ท่านยังต้องการได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจาก		
บุคคล/หน่วยอื่น ๆ		
ต้องการ		
• ศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย	0	2
• สมาคมครูสัมพันธ์	0	1
• จุฬาราชมนตรี	0	1
• กรุงเทพมหานคร	0	1
• โต๊ะอิหม่าม	1	0
• รัฐบาล	0	1
• กรมสุขภาพจิต	0	1
ไม่ต้องการ	4	1
6. ทางโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการของ		
ครูผู้สอน		
มีการสนับสนุน		
อบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ	4	3
ดูงานการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	2	0
ส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับสูง	0	1
ไม่มีการสนับสนุน		
ไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ	0	1
ไม่ระบุ	1	1

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ข้อมูลมีทั้งหมด 10 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 5 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 5 คน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 4 คน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นเพศชาย 2 คน เพศชาย 3 คน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อายุ 31-40 ปี 1 คน อายุ 41-50 ปี 2 คน มากกว่า 50 ปี 2 คน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อายุ 41-50 ปี 3 คน มากกว่า 50 ปี 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจบการศึกษาระดับปริญญาตรี 1 คน ในสาขาการสอนภาษาอังกฤษ จบการศึกษาระดับปริญญาโท 4 คน สาขาบริหารการศึกษา ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจบการศึกษาระดับปริญญาโท 5 คน สาขาบริหารการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่างไม่มีวุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา และไม่เคยสอนอิสลามศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน ระหว่าง 6-10 ปี 2 คน และมากกว่า 10 ปี 3 คน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน ระหว่าง 6-10 ปี 3 คน และมากกว่า 10 ปี 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีตำแหน่งในการบริหารเป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 5 คน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีตำแหน่งในการบริหารเป็นผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4 คน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเคยได้ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา เพียง 2 คน โดยเรื่องที่ได้รับการประชุมได้แก่ การเรียนการสอนอิสลามศึกษา และ หลักสูตรอิสลามศึกษา ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเคยได้ประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาทั้ง 5 คน โดยเรื่องที่ได้รับการประชุมได้แก่ การเรียนการสอนอิสลามศึกษา หลักสูตรอิสลามศึกษา นโยบายเกี่ยวกับอิสลามศึกษา การสอนภาษาอาหรับ และครอบครัวมุสลิม ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา ในเรื่อง เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา การสอนคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนอิสลามศึกษา และการบริหารโรงเรียนที่เปิดอิสลามศึกษา ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องการให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา ในเรื่อง เทคนิคการเรียนการสอน

อิสลามศึกษา การสอนคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน การผลิตสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน และการบริหารโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา และมีผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 คนไม่ต้องการเข้ารับการประชุม/อบรม/สัมมนา เนื่องจากไม่ได้เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะทาง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คนมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ ได้แก่ ใต้ฮิมาม ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอีก 4 คนไม่มีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 ท่านมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สมาคมครูสัมพันธ์ จุฬาราชมนตรี กรุงเทพมหานคร รัฐบาล และกรมสุขภาพจิต ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอีก 1 คนไม่มีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ สุดท้ายด้านการสนับสนุนของโรงเรียนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้สนับสนุนการอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการแก่ครูอิสลามศึกษา 4 โรงเรียน ให้การสนับสนุนในการดูงานการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 2 โรงเรียน และ 1 โรงเรียนไม่ระบุ ส่วนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้สนับสนุนการอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการแก่ครูอิสลามศึกษา 3 โรงเรียน ให้การสนับสนุนในการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับสูง 1 โรงเรียน โดยที่ 1 โรงเรียนไม่มีการสนับสนุนการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอนเนื่องจากไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ และ 1 โรงเรียนไม่ระบุ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน

ตารางที่ 4 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านเป้าหมายโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
เป้าหมายโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา			
เกรงกลัวต่ออัลเลาะห์	-	1	1
อยู่ร่วมกันอย่างสันติ/อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ	3	-	3
เป็นคนดีของครอบครัว/สังคม	4	4	8
เก่งดีมีสุข	-	2	2
ปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างถูกต้อง	3	3	6
ปฏิบัติตามแบบอย่าง(สุนนะะ)ท่านนบีมุฮัมมัด ซ.ล.	-	1	1
เน้นความเป็นองค์รวม	-	1	1
เน้นความรู้	1	3	4
เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม	-	1	1
บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน			
คณะกรรมการสถานศึกษา	3	2	5
ผู้อำนวยการ	1	1	2
ฝ่ายวิชาการ	2	1	3

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
ครูอิสลามศึกษา	3	5	8
ครูสังคมศึกษา	-	1	1
ครูมุสลิม	1	-	1
อิหม่าม	1	1	2
ผู้ปกครอง	2	1	3
ศิษย์เก่า	1	-	1
ชุมชน	-	1	1
วิธีการช่วยให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายโรงเรียน ให้ตรงกัน			
ประชุม	5	5	10
ประชาสัมพันธ์	1	-	1
บอกกล่าวชี้แจง	1	-	1
หลักจริยธรรมอิสลามที่นำมาสอดแทรกใน เป้าหมายของโรงเรียน			
ศรัทธาต่ออัลเลาะห์	1	1	2
ความเป็นคนดี	-	1	1
การรักษาความสะอาด	-	1	1
กิริยามารยาทตามแบบอิสลาม	-	1	1
ไม่ระบุ	4	2	6

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านเป้าหมายโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1. เป้าหมายโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกำหนดเป้าหมายในเรื่อง การเป็นคนดีของครอบครัว/สังคม จำนวน 8 คน รองลงมาคือ ปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างถูกต้อง จำนวน 6 คน เน้นความรู้จำนวน 4 คน อยู่ร่วมกันอย่างสันติ/อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจจำนวน 3 คน ตามลำดับ

2.บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้กำหนดบุคคลที่มาร่วมกำหนดเป้าหมายโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาดังนี้ เป็นครูอิสลามศึกษา จำนวน 8 คน รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 3 คน ตามลำดับ

3.วิธีการช่วยให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายโรงเรียนให้ตรงกัน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีวิธีการช่วยให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายโรงเรียนให้ตรงกัน ดังนี้ ใช้การประชุม จำนวน 10 คน รองลงมาคือ ประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 คน และบอกกล่าวชี้แจง 1 คน ตามลำดับ

4.หลักจริยธรรมอิสลามที่นำมาสอดแทรกในเป้าหมายของโรงเรียน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้นำหลักจริยธรรมอิสลามมาสอดแทรกในเป้าหมายของโรงเรียน ดังนี้ ศรัทธาต่ออัลเลาะห์ จำนวน 2 คน รองลงมาคือ การเป็นคนดี จำนวน 1 คน การรักษาความสะอาด จำนวน 1 คน และกิริยามารยาทแบบอิสลาม จำนวน 1 คน ตามลำดับ โดยที่ไม่ระบุจำนวน 6 คน

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 5 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	
หลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา			
สอดคล้องกับหลักการอิสลาม	2	4	6
เน้นคุณธรรมอิสลาม	2	2	4
ไม่มีรูปเคารพ	-	3	3
ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน	2	3	5
เน้นความสะอาด	-	1	1
เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	1
การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา			
จัดเป็นห้องเรียนเฉพาะ	3	2	5
จัดสถานที่ประกอบศาสนกิจ (ละหมาด)	5	1	6
จัดสถานที่ที่อาบน้ำละหมาด	4	5	9
จัดแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาอิสลาม	3	1	4
ป้ายนิเทศแสดงคำสอนของอัลเลาะห์และของนบีมุฮัมมัด	1	1	2
ช.ด.			
ส่งเสริมการแต่งกายตามแบบอิสลาม	1	1	2

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม		โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
		จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
ห้องประกอบศาสนิก(ละหมาด)				
มี	โดยมีลักษณะ	5	1	6
	ห้องเอนกประสงค์ (โล่ง/กว้าง)	2	-	2
	ห้องเรียนอิสลามศึกษา	3	1	4
ไม่มี		-	4	4
	ไปประกอบศาสนิก (ละหมาด)ที่มัสยิดประจำโรงเรียน	-	4	4

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1.หลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้ความสอดคล้องกับหลักการอิสลาม จำนวน 6 คน รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน จำนวน 5 คน เน้นเรื่องคุณธรรมอิสลาม จำนวน 4 คน การไม่มีรูปเคารพจำนวน 3 คน เน้นความสะอาด จำนวน 1 ท่าน และเน้นเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 1 คน ตามลำดับ

1. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีการการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้ จัดสถานที่ที่อาบน้ำละหมาด จำนวน 5 คน รองลงมาคือ จัดสถานที่ประกอบศาสนกิจ (ละหมาด) จำนวน 6 คน จัดเป็นห้องเรียนเฉพาะ จำนวน 4 คน จัดแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาอิสลาม จำนวน 4 คน จัดแสดงป้ายนิเทศแสดงคำสอนของอัลเลาะห์และของนบีมุฮัมมัด ซ.ล. จำนวน 2 คน และส่งเสริมการแต่งกายตามแบบอิสลาม จำนวน 2 คน ตามลำดับ

2. ห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด)

โดยภาพรวมแล้ว ห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด) ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ให้ข้อมูล ดังนี้ มีห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด) จำนวน 6 คน และไม่มีห้องละหมาด จำนวน 4 คน โดย ห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด) โรงเรียนได้มีการจัดเตรียมไว้ 2 ลักษณะ คือ จัดเป็นห้องเอกประสงค์ (โล่ง/กว้าง) จำนวน 2 คน และจัดในห้องเรียนอิสลามศึกษา จำนวน 4 คน ส่วนในโรงเรียนที่ไม่มีห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด) เนื่องจาก นำนักเรียนไปประกอบศาสนกิจ (ละหมาด)ที่มัสยิดประจำโรงเรียน จำนวน 4 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการเตรียมความพร้อมครู

ตารางที่ 6 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการเตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี

ด้านการเตรียมความพร้อมครู	โรงเรียน	โรงเรียน	รวม
	สังกัด ศธ.	สังกัด กทม.	
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
การศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผน หลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา			
ไม่มี	1	1	2
มี โดย			
ครูเป็นผู้วิเคราะห์หลักสูตร	2	-	2
ระหว่างฝ่ายวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา และครูอิสลามร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร	1	1	2
ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจาก หลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	1	-	1
ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจาก หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	-	1	1
ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจาก หลักสูตรการศึกษาศาสนาอิสลามของสมาคมครู สัมพันธ์	-	1	1
ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจาก หลักสูตรการเรียนการสอนศาสนาอิสลามของ โรงเรียนอื่น ๆ	-	1	1

ด้านการเตรียมความพร้อมครู	โรงเรียน	โรงเรียน	รวม
	สังกัด	สังกัด	
	ศธ.	กทม.	
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลาม			
ศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และ			
ชุมชน			
ไม่มี	1	1	2
มี			
พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรม	2	2	4
เสี่ยง/ยาเสพติด/ผู้สาว			
พัฒนานักเรียนให้เป็นอาสาสมัครช่วยอบรม	-	2	2
คุณธรรม และสอนอัลกุรอานในมัสยิด			
ร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	1	1	2
ไม่ระบุ	1	-	1
บทบาทของโรงเรียนในการการเตรียมความพร้อมของครู			
จัดอบรม/ประชุม/สัมมนาวิชาการให้ครูสอน	5	1	6
อิสลามศึกษา			
จัดส่งครูสอนอิสลามศึกษาไปอบรม/ประชุม/	1	1	2
สัมมนาวิชาการ			
จัดหาเอกสาร/ตำราเกี่ยวกับอิสลามศึกษาและ	3	2	5
ศาสนาอิสลาม			
จัดหาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา	2	2	4
จัดหาคู่มือครู	2	1	3
จัดหาแบบเรียน	-	3	3
การสำรวจความพร้อมของครูในการจัดกิจกรรมการ			
เรียนการสอน			
โดยใช้แบบสำรวจ	1	1	2

ด้านการเตรียมความพร้อมครู	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม จำนวน (คน) N = 10
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	
ตรวจแผนการสอน	2	2	4
ตรวจเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ (แบบทดสอบ ใบงานฯลฯ)	1	-	1
โดยการนิเทศ	-	1	1
สังเกตอย่างไม่เป็นทางการ	-	1	1
เกณฑ์ในการพิจารณาครูเข้าสอนสาระอิสลามศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1)			
คุณวุฒิด้านศาสนา	4	3	7
คุณวุฒิด้านการศึกษา	2	2	
ประสบการณ์	3	2	5
ความรู้ด้านภาษาอาหรับ	1	-	1
มีใบประกอบวิชาชีพครู	1	-	1
ผ่านการคัดเลือกจากกรรมการท้องถิ่น	1	-	1
เป็นอิหม่าม/คอเต็บ	1	1	2
เป็นมุสลิม	1	-	1
เป็นวิทยากรท้องถิ่น	1	1	2
พิจารณาจากจรรยาบรรณครู	1	-	1
พิจารณาจากพฤติกรรม	-	2	2
ไม่ขัดต่อนโยบายโรงเรียน	1	-	1

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ดังนี้ ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา จำนวน 8 คน และไม่ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา จำนวน 2 คน ในส่วนของลักษณะการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้น ครูอิสลามศึกษา เป็นผู้วิเคราะห์หลักสูตร จำนวน 2 คน และร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ และครูอิสลามร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจากหลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจากหลักสูตรการศึกษา ศาสนาอิสลามของสมาคมครูสัมพันธ์ จำนวน 1 คน และศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรโดยเทียบเคียงจากหลักสูตรการเรียนการสอนศาสนาอิสลามของโรงเรียนอื่น ๆ จำนวน 1 คน

2. การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีทัศนะเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน ดังนี้ ได้มีการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน จำนวน 7 คน ไม่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน จำนวน 2 คน และไม่ระบุจำนวน 1 คน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน มีประเด็นดังนี้ เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรมเสี่ยง/ยาเสพติด/ผู้สาว จำนวน 4 คน รองลงมาคือเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นอาสาสมัครช่วยอบรมคุณธรรม และสอนอัลกุรอานในมัสยิด จำนวน 1 คน และเน้นการร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจำนวน 1 คน

3. บทบาทของโรงเรียนในการเตรียมความพร้อมของครู

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมของครู ดังนี้ จัดอบรม/ประชุม/สัมมนาวิชาการให้ครูสอนอิสลามศึกษา จำนวน 6 คน รองลงมาคือจัดหาเอกสาร/ตำราเกี่ยวกับอิสลามศึกษาและศาสนาอิสลามจำนวน 5 คน จัดหาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา จำนวน 4 คน จัดหาแบบเรียนจำนวน 3 คน จัดหาคู่มือครู จำนวน 3 คน จัดส่งครูสอนอิสลามศึกษาไปอบรม/ประชุม/สัมมนาวิชาการ จำนวน 2 คน

4. การสำรวจความพร้อมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีการสำรวจความพร้อมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ โดยการตรวจแผนการสอน จำนวน 4 คน รองลงมาคือโดยใช้แบบสำรวจ จำนวน 2 คน โดยการตรวจเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ (แบบทดสอบ ใบงาน ฯลฯ) จำนวน 1 คน โดยการนิเทศ จำนวน 1 คน โดยการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการจำนวน 1 คน

5. เกณฑ์ในการพิจารณาครูเข้าสอนสาระอิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาครูเข้าสอนสาระอิสลามศึกษา ดังนี้ คุณวุฒิด้านศาสนา จำนวน 7 คน รองลงมาคือ ประสบการณ์ จำนวน 5 คน คุณวุฒิด้านการศึกษา จำนวน 4 คน เป็นวิทยากรท้องถิ่น จำนวน 2 คน เป็นอิหม่าม/คอเต็บ จำนวน 2 คน ผ่านการคัดเลือกจากสำนักการศึกษา จำนวน 2 คน พิจารณาจากพฤติกรรม จำนวน 2 คน ผ่านการคัดเลือกจากกรรมการท้องถิ่น จำนวน 1 คน มีใบประกอบวิชาชีพครู จำนวน 1 คน มีความรู้ด้านภาษาอาหรับ จำนวน 1 คน พิจารณาจากจรรยาบรรณครู จำนวน 1 คน และไม่ขัดต่อนโยบายโรงเรียน จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 7 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
นโยบายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา			
สร้างความเข้าใจในหลักคำสอนอิสลาม	-	3	3
นำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้	1	4	5
สร้างองค์ความรู้	1	-	1
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	-	1	1
สร้างจิตสาธารณะ	1	1	2
สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน	4	-	4
เข้าใจ/สื่อสารภาษาอาหรับได้	-	2	2
ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	1	-	1
ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร	-	1	1
ส่งเสริมการการจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกสถานที่	3	2	5
ส่งเสริมการการจัดกิจกรรมค่ายจริยธรรมอิสลาม	2	5	7
การติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณครู			
ไม่มี	1	1	2
มี	4	4	8

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
วิธีการติดตาม			
การตรวจแผนการการสอน	4	4	8
การตรวจบันทึกหลังสอนของครู	1	1	2
การนิเทศการเรียนการสอน	2	-	2
การประเมินผลประสิทธิภาพ	1	-	1
สอบถาม/สังเกตอย่างไม่เป็นทางการเช่น ถาม นักเรียน	-	1	1
บุคคลที่ทำหน้าติดตาม			
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	2	3	5
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2	1	3
สำนักพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร	1	-	1
การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษา			
ไม่มี	1	-	1
มี	4	5	9
สิ่งที่เน้นในการนิเทศ			
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4	5	9
สื่อการเรียนการสอน	4	4	8
การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	4	4	8
ความถูกต้องตามหลักสูตร	1	-	1
ความถูกต้องตามแผนการสอน	1	1	2
ความสนใจของเด็ก	-	2	2

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
ความรู้ความสามารถของครู	-	1	1
บุคลิกภาพของครู	-	1	1
รูปแบบในการนิเทศ			
แบบทางการ	4	5	9
แบบไม่เป็นทางการ เช่น ถ้ามได้	2	2	4
ความถี่ในการนิเทศ			
ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง	2	2	4
ภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง	1	2	3
ภาคการศึกษาละ 4 ครั้งขึ้นไป	1	-	1
ทุกวัน	-	1	1
บุคคลที่ทำหน้าที่ในการนิเทศ			
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	3	4	7
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2	1	3
ครูชำนาญการพิเศษ	1	2	3
ครู	1	2	3
การบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านมา			
ไม่บรรลุ	-	-	-
บรรลุ	5	5	10
โดย			
นักเรียนผ่านเกณฑ์	3	1	4
นักเรียนได้มีโอกาสเรียนศาสนาที่ตนนับถือ	-	2	2

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
นักเรียนได้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามมากขึ้น	2	3	5
นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2	3	5
นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	3	1	4

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลาม

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้วางนโยบายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมค่ายจริยธรรมอิสลามจำนวน 7 คน รองลงมาคือนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ จำนวน 5 คน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกสถานที่ จำนวน 5 คน สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน จำนวน 4 คน สร้างความเข้าใจในหลักคำสอนอิสลาม จำนวน 3 คน สร้างจิตสาธารณะ จำนวน 2 คน เข้าใจ/สื่อสารภาษาอาหรับ จำนวน 2 คน ได้สร้างองค์ความรู้ จำนวน 1 คน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จำนวน 1 คน ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 คน และตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน

2. การติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ดังนี้ การตรวจแผนการสอนจำนวน 8 คน รองลงมา คือ การตรวจบันทึกหลังสอนของครู จำนวน 2 คน การนิเทศการเรียนการสอน จำนวน 2 คน การประเมินผลประสิทธิภาพ จำนวน 1 คน และ สอบถาม/สังเกตอย่างไม่เป็นทางการ(เช่น ถามนักเรียน)จำนวน 1 คน

โดยบุคคลที่ทำหน้าติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู มีดังนี้ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน รองลงมา คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 คน และ สำนักพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน

3. การนิเทศการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้จัดการนิเทศการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้ ไม่ได้จัดการนิเทศการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 1 คน และจัดการนิเทศการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 9 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สิ่งที่เน้นในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 9 คน รองลงมา คือ สื่อการเรียนการสอน จำนวน 8 คน การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 8 คน ความถูกต้องตามแผนการสอน จำนวน 2 คน ความสนใจของนักเรียน จำนวน 2 คน ความถูกต้องตามหลักสูตร จำนวน 1 คน และ ความรู้ความสามารถของครู จำนวน 1 คน บุคลิกภาพของครู จำนวน 1 คน

รูปแบบในการนิเทศ ได้แก่ แบบทางการ จำนวน 9 คน รองลงมา คือแบบไม่เป็นทางการ เช่น ถามไถ่ ฯลฯ จำนวน 9 คน

ความถี่ในการนิเทศ ได้แก่ ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง จำนวน 4 คน รองลงมา คือ ภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง จำนวน 3 คน ภาคการศึกษาละ 4 ครั้งขึ้นไป จำนวน 1 คน และทุกวันจำนวน 1 คน

ส่วนบุคคลที่ทำหน้าในการนิเทศนั้น ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 7 คน รองลงมา คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจำนวน 3 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน และครู จำนวน 3 คน

4. การบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่ผ่านมา

โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ได้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่ผ่านมา ทั้ง 10 คน โดยมีตัวชี้วัดของการบรรลุเป้าหมายในรายละเอียดดังนี้ นักเรียนได้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามมากขึ้น จำนวน 5 คน และ นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 5 คน รองลงมาคือ นักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น จำนวน 4 คน และนักเรียนได้มีโอกาสเรียนศาสนาที่ตนนับถือ จำนวน 2 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 8 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
นโยบายด้านสื่อการเรียนการสอน			
ส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่	1	2	3
จัดสรรให้ตามที่ทำเรื่องขอมา	4	3	7
พัฒนา และใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในห้องเรียน	1	-	1
พัฒนาวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนให้กับครู	1	-	1
ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ	2	1	3
ส่งเสริมให้มีการทำสื่อ และจัดประกวดสื่อ	2	1	3
ดำเนินการจัดหาสื่อให้มีครบตามหลักสูตร	1	-	1
การดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน			
โรงเรียนจัดหาให้			
อัลกุรอาน/อัลหะดีษ	4	3	7
ตำราวิชาการทางศาสนาอิสลาม	4	3	7
แบบเรียน	1	2	3
จัดสรรงบประมาณ	2	2	4
วัสดุ-อุปกรณ์ เช่น ลำโพง คอมพิวเตอร์	2	1	3

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน	โรงเรียน	รวม
	สังกัด	สังกัด	
	ศธ.	กทม.	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	(คน)	(คน)	(คน)
	N = 5	N = 5	N = 10
ครูจัดหาเอง			
อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	-	1	1
รูปภาพ แผนที่ แผ่นผัง ฯลฯ	-	1	1
ไม่ระบุ	2	1	3
การส่งเสริมให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน			
จัดประกวดสื่อการเรียนการสอน	2	1	3
ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน	2	2	4
วางนโยบายให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน	2	1	3
ไม่ระบุ	-	1	1
การจัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอน			
อิสลามศึกษา			
ศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม	1	-	1
ห้องอิสลามศึกษา	4	2	6
ห้องสมุดโรงเรียน	5	4	9
มัสยิด	2	3	5
ชุมชน	-	1	1
การติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนของครู			
ไม่มี	1	2	3
มี			
จากการเขียนรายงานการใช้สื่อการเรียนการสอน	1	1	2
ของครู			
จากการสอบถาม	1	1	2

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
จากคุณภาพนักเรียน	-	1	1
จากการประกวดสื่อการเรียนการสอน	2	1	3

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายด้านสื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้วาง นโยบายด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้ จัดสรรให้ตามที่ทำเรื่องขอมา จำนวน 7 คน รองลงมา คือส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่ จำนวน 3 คน ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ จำนวน 3 คน ส่งเสริมให้มีการทำสื่อ และจัดประกวดสื่อ จำนวน 3 คน พัฒนา และใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในห้องเรียนจำนวน 1 คน พัฒนาราชการด้านสื่อการเรียนการสอนให้กับครู จำนวน 1 คน ดำเนินการจัดหาสื่อให้มีครบตามหลักสูตร จำนวน 1 คน

2. การดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอนโดยโรงเรียนจัดหาให้ ดังนี้ อัลกุรอาน/อัลอะดิษ จำนวน 7 คน ตำราวิชาการทางศาสนาอิสลาม จำนวน 7 คน รองลงมา คือจัดสรร

งบประมาณ จำนวน 4 คน แบบเรียน จำนวน 3 คน และวัสดุ-อุปกรณ์ เช่น ลำโพง คอมพิวเตอร์ จำนวน 7 คน ในส่วนที่ครูจัดหาเอง มีดังนี้ อัลกุรอ่าน/อัลฮะดีษ จำนวน 1 คน และ รูปภาพ แผนที่ แผ่นผัง ฯลฯ จำนวน 1 คน โดยที่ไม่ระบุถึงชนิดของสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 คน

3.การส่งเสริมให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการส่งเสริมให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน ดังนี้ ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน จำนวน 4 คน รองลงมาคือ จัดประกวดสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 คน และนโยบายให้ครูใช้-ผลิตสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 คน โดยที่ไม่ระบุจำนวน 1 คน

4.การจัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้จัดแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ดังนี้ ห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 9 คน รองลงมาคือ ห้องอิสลามศึกษา จำนวน 6 คน มัสยิด จำนวน 5 คน ศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม จำนวน 1 คน และชุมชน จำนวน 1 คน

5.การติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนของครู โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนของครูอิสลามศึกษา ดังนี้ จากการประกวดสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 คน รองลงมาคือ จากการเขียนรายงานการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู จำนวน 2 คน จากการสอบถาม จำนวน 2 คน และจากคุณภาพนักเรียน จำนวน 1 คน โดยที่ไม่มีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนของครู จำนวน 3 คน

ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 9 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10
นโยบายการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษา			
ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา	3	1	4
ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ	1	-	1
ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรุงเทพมหานคร	-	2	2
นักเรียนต้องผ่านเกณฑ์	-	1	1
วัดและประเมินผลการเรียนรู้ทุกภาคการศึกษา	-	3	3
เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้	-	2	2
เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ	2	2	4
เน้นการประเมินตามสภาพจริง	1	-	1
การส่งเสริมให้ครูทำการวัดผลและประเมินด้วยวิธีการต่างๆ			
อบรมความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	2	2	4
ตรวจเอกสารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู	-	1	1
ส่งเสริมให้ประเมินตามสภาพจริง	4	2	6
ไม่ระบุ	1	1	2

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1.นโยบายการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษา

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีนโยบายการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษา ดังนี้ เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา จำนวน 4 คน และเน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ จำนวน 4 คน รองลงมาคือ เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทุกภาคการศึกษา จำนวน 2 คน จำนวน 1 คน เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ จำนวน 1 คน นักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน เน้นเรื่องคุณธรรมอิสลาม จำนวน 1 คน และเน้นการประเมินตามสภาพจริงท่าน จำนวน 1 คน ตามลำดับ

2. การส่งเสริมให้ครูทำการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่งเสริมให้ครูทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้ ส่งเสริมให้ประเมินตามสภาพจริง จำนวน 6 คน รองลงมาอบรมความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 4 คน และตรวจเอกสารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู จำนวน 2 คน โดยที่ไม่ระบุ จำนวน 1 คน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหาร

3.1 ปัญหาด้านเป้าหมายโรงเรียน

ตารางที่ 10 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านเป้าหมายโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการ แก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	1	2	3	
ผู้สอนไม่เข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียน	1	2	3	-อธิบายชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน
เป้าหมายบางประการไม่บรรลุผล	1	1	2	-แก้ไขข้ออุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น - สร้างทีมเพื่อทำภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย
2. ไม่มีปัญหา	4	3	7	

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านเป้าหมายโรงเรียนเกี่ยวกับอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาจำนวน 7 คน และมีปัญหา จำนวน 3 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ผู้สอนไม่เข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อธิบายชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน รองลงมาคือ เป้าหมายบางประการไม่บรรลุผล จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ แก้ไขข้ออุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างทีมเพื่อทำภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย

3.1 ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 11 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านสภาพแวดล้อม	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	1	2	3	
ขาดงบประมาณอุดหนุน	1	2	3	-ระดมทุนและทรัพยากร ทุกแหล่ง -เร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณ
สถานที่คับแคบ ไม่ เอื้ออำนวย	1	1	2	-จัดในห้องเรียน และ ตามมุมพักผ่อน
ไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อม ให้ถูกต้องหลักการอิสลามได้ (ห้ามรูปเคารพ) เนื่องจาก ที่ดินโรงเรียนเป็นของวัด และ ผู้ก่อตั้งเป็นคนพุทธ	3	-	3	-จัดพื้นที่เฉพาะให้ เช่น ห้องอิสลามศึกษา
2. ไม่มีปัญหา	4	3	7	

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาจำนวน 7 คน และมีปัญหาจำนวน 3 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ขาดงบประมาณอุดหนุน จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางใน

การแก้ปัญหาคือ ระดมทุนและทรัพยากรทุกแหล่ง และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ
ปัญหาไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ถูกต้องตามหลักการอิสลามได้ (ห้ามรูปเคารพ ฯลฯ)
เนื่องจากที่ดินโรงเรียนเป็นของวัด และผู้ก่อตั้งเป็นคนพุทธ จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการ
แก้ปัญหาคือ จัดพื้นที่เฉพาะให้ เช่น ห้องอิสลามศึกษา รองลงมาคือ สถานที่คับแคบ ไม่
เอื้ออำนวย จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดในห้องเรียน และตามมุม
พักผ่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1 ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของครู

ตารางที่ 12 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการเตรียมความพร้อมครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	2	2	4	
ครูอิสลามศึกษามีจำนวนน้อย	1	-	1	-สอบถามจากผู้รู้ในชุมชน และอิหม่าม
ครูอิสลามศึกษาขาดวุฒิทาง การศึกษา	-	1	1	-ศึกษาเพิ่มเติม/ศึกษาต่อ
งบประมาณไม่เพียงพอ	1	2	3	-ระดมทุนจาก คณะกรรมการ สถานศึกษา และชุมชน
งบประมาณล่าช้า	1	2	3	-เร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณ
ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ และวางแผนหลักสูตร	1	2	3	-อบรมความรู้เรื่อง หลักสูตร
2. ไม่มีปัญหา	3	3	6	

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

และสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาจำนวน 6 คน และมีปัญหา จำนวน 4 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ และวางแผนหลักสูตร จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรมความรู้เรื่องหลักสูตร ปัญหางบประมาณล่าช้าจำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ เร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณ และงบประมาณไม่เพียงพอ จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ระดมทุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน รองลงมาคือ ครูอิสลามศึกษาขาดวุฒิทางการศึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ศึกษาเพิ่มเติม/ศึกษาต่อ และ ปัญหาครูอิสลามศึกษามีจำนวนน้อย จำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ สอบถามจากผู้รู้ในชุมชน และอิหม่าม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 13 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการ แก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	3	5	8	
เวลาเรียนน้อย	-	2	2	-ขยายเวลาพิเศษ -จัดเป็นการเรียนเสริม
นักเรียนขาดละหมาด	1	2	3	-ให้ละหมาดชดเชยนอกเวลา -กล่าวถึงความสำคัญของการละหมาดที่อัลเลาะห์และนบีทรงกล่าวไว้ -กล่าวถึงผลอันร้ายแรงของการละเว้นปฏิบัติละหมาดฟัรดู -ตั้งเตือน, บันที่กพฤติกรรม, ลงโทษ
นักเรียนมาไม่ตรงเวลา	1	-	1	-ตั้งเตือน, บันที่กพฤติกรรม, ลงโทษ
นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดี	-	1	1	-ปรับแก้พฤติกรรม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการ แก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
นักเรียนมุสลิมไม่ต้องการเรียนอิสลามศึกษา เนื่องจากต้องการเรียนรายวิชาที่ฝึกวิชาชีพ	1	-	1	-จัดสรรทุนการศึกษาอิสลาม
งบประมาณไม่เพียงพอ	-	3	3	-ดึงงบประมาณส่วนอื่นมาช่วย เช่น งบประมาณส่วนวิทยากรอาชีพ -เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง -ระดมทุน-ทรัพย์สิน
2.ไม่มีปัญหา	2	-	2	

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา จำนวน 8 คน และไม่มีปัญหาจำนวน 3 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหาที่นักเรียนขาดละหมาด จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้ละหมาดชดเชยนอกเวลา อธิบายถึงความสำคัญของการละหมาดที่อัลเลาะห์และนบีทรงกล่าวไว้ อธิบายถึงผลอันร้ายแรงของการละเว้นปฏิบัติให้ละหมาดผิดดูแทน ตักเตือน,บันทึกพฤติกรรม และลงโทษ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ดึงงบประมาณส่วนอื่นมาช่วย เช่นงบประมาณส่วนวิทยากรอาชีพ เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง และระดมทุน-ทรัพย์สิน รองลงมาคือ ปัญหาเวลาเรียนน้อย จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ขยายเวลาพิเศษ และ

จัดเป็นการเรียนเสริม ปัญหาเรียนมาไม่ตรงเวลา จำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการ
แก้ปัญหาคือ ตักเตือน,บันทึกพฤติกรรม, ลงโทษ ปัญหาเรียนมีพฤติกรรมไม่ดี จำนวน
1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ปรับแก้พฤติกรรม และปัญหานักเรียนมุสลิมไม่
ต้องการเรียนอิสลามศึกษา เนื่องจากต้องการเรียนรายวิชาที่ฝึกวิชาชีพ จำนวน 1 คน ซึ่งมี
แนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดสรรทุนการศึกษาอิสลาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1 ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 14 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนสำหรับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	4	5	9	
ขาดหนังสือเรียน	-	2	2	-ให้นักเรียนบันทึกลงสมุด -จัดทำเป็นใบความรู้
ขาดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนจำพวกภาพประกอบ	1	1	2	-จัดซื้อเพิ่มเติม -จัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน
ขาดสื่อจำพวก CD DVD	-	1	1	-จัดซื้อเพิ่มเติม
งบประมาณไม่เพียงพอ	1	1	2	-ระดมทุนและทรัพยากรจากผู้ปกครอง ครู ชุมชน และ คณะกรรมการสถานศึกษา
ขาดเทคโนโลยีทางการศึกษา	-	1	1	-จัดซื้อเพิ่มเติม -จัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน
ครูไม่ค่อยใช้สื่อการเรียนการสอน	1	-	1	-ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ -อบรมความรู้ทางวิชาการ -จัดประกวดสื่อ
ขาดความชำนาญในการใช้/ผลิตสื่อ	1	-	1	-อบรมความรู้ทางวิชาการ

ด้านเป้าหมายโรงเรียน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
ครูไม่รายงานการใช้สื่อการเรียนการสอน	1	-	1	
2.ไม่มีปัญหา	1	-	1	

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา จำนวน 9 คน และไม่มีปัญหาจำนวน 1 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหาการขาดหนังสือเรียน จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนบันทึกลงสมุด และจัดทำเป็นใบความรู้ ปัญหาการขาดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนจำพวกภาพประกอบ จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติม และจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ระดมทุน-ทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รongลงมาคือ ปัญหาการขาดแคลนสื่อจำพวก CD DVD จำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติม ปัญหาการขาดเทคโนโลยีทางการศึกษาจำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติมจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ปัญหาครูไม่ค่อยใช้สื่อการเรียนการสอนจำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อบรมความรู้ทางวิชาการ และจัดประกวดสื่อการเรียนการสอนอบรมความรู้ทางวิชาการ ปัญหาครูขาดความชำนาญในการใช้/ผลิตสื่อจำนวน 1 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คืออบรมความรู้ทางวิชาการ และปัญหาครูไม่รายงานการใช้สื่อการเรียนการสอนจำนวน 1 คน

3.1 ปัญหาด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้

ตารางที่ 15 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครูโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 5	จำนวน (คน) N = 10	
1.มีปัญหา ต่อไปนี้	1	1	2	
ครูทำวิจัยในชั้นเรียนน้อย	-	1	1	-ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
ข้อสอบถามครู/ไม่ชัดเจน				-อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู
ข้อสอบถามไม่มีความหลากหลาย	1	-	1	-คัดกรองข้อสอบถามอย่างละเอียด
				-แนะนำครูผู้ออกข้อสอบถาม
				-อบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบถาม
	1	-	1	-อบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบถาม
2.ไม่มีปัญหา	4	4	8	

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครูโดยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

จำนวน 8 คน และส่วนที่มีปัญหาจำนวน 2 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ครูทำวิจัยในชั้นเรียน
น้อย จำนวน 8 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และ
อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู รองลงมาคือ ข้อสอบคลุมเครือไม่ชัดเจน จำนวน 8 คน
ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ คัดกรองข้อสอบอย่างละเอียด แนะนำครูผู้ออกข้อสอบ และ
อบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบ และปัญหาข้อสอบไม่มีความหลากหลาย จำนวน 8 คน
ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูสอนอิสลามศึกษา

ตารางที่ 16 จำนวน และค่าร้อยละของครูอิสลามศึกษาจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
1. เพศ			
ชาย	11	9	20
หญิง	-	1	1
2. อายุ			
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-	-
31-40 ปี	2	5	7
41-50 ปี	9	5	14
มากกว่า 50 ปี	-	-	-
3. ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	4	6
ปริญญาตรี	7	6	13
ปริญญาโท	2	-	2
4. สาขาวิชา			
อิสลามศึกษา	2	1	3
สังคมศึกษา	2	1	3
นิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์)	2	1	3
หลักการศรัทธา (อุศลุ้ดดีน)	-	1	1
ประถมศึกษา	1	-	1
บริหารการศึกษา	1	-	1
พื้นฐานการศึกษา	1	-	1
รัฐศาสตร์	-	1	1

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
คอมพิวเตอร์	-	1	1
พัฒนาสังคม	1	-	1
5. วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา			
ระดับอภิตดาศี	-	-	-
ระดับมูตาวัสซีเตาะห์	1	-	1
ระดับชานะวี	5	8	13
ระดับปริญญาตรี			
สาขานิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์)	3	1	4
สาขาหลักการศรัทธา (อุศลุ้ดดีน)	2	1	3
5. วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู			
มี	8	4	12
ไม่มี	3	6	9
6. ประสบการณ์การสอนอิสลามศึกษา			
1-5 ปี	1	3	4
6-10 ปี	4	4	8
มากกว่า 10 ปี	5	3	8
7. ประสบการณ์ในการเป็นครู			
1-5 ปี	-	1	1
6-10 ปี	3	3	6
มากกว่า 10 ปี	7	6	13
8. จำนวนเวลาที่สอนอิสลามศึกษาต่อสัปดาห์			
1-8 คาบ	2	1	3

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
9-16คาบ	5	6	11
17 คาบขึ้นไป	4	-	4
9.หน้าที่อื่น ๆ			
ดูแลนักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ	4	5	9
วิทยากรภาษาอาหรับ	1	1	2
วิทยากรสอนกุรอาน	1	1	2
วิทยากรอบรมค่ายจริยธรรม	-	1	1
คณะกรรมการสถานศึกษา	-	1	1
คอเต็บประจำมัสยิด	2	2	4
อิหม่ามประจำมัสยิด	2	1	3
ครูสอนฟิรดูอีน	1	-	1
หัวหน้ากลุ่มสาระ	1	-	1
รองหัวหน้ากลุ่มสาระ	1	-	1
งานปกครอง	1	1	2
อาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัย	1	-	1
10. ประสบการณ์การประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา			
- เคยได้รับการประชุม/อบรม/สัมมนา			
หลักสูตรอิสลามศึกษา	1	1	2
การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	2	7	9
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	3	2	5
สื่อการเรียนการสอน	3	1	4
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	-	1	1
จิตวิทยาการเรียนการสอน	2	1	3

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
บทบาทผู้สอนอิสลามศึกษา	1	2	3
ความเป็นครู	1	1	2
สัมมนาวิทยากรอิสลาม	1	1	2
ดูงานด้านการเรียนการสอน	1	-	1
เด็กสมาธิสั้น	-	1	1
-ไม่เคยได้รับการประชุม/อบรม/สัมมนา	-	-	-
11.ความรู้ที่รับจากการประชุม/อบรม/ สัมมนามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน อิสลามศึกษา			
มีมาก	11	9	20
มีบ้างเล็กน้อย	-	1	1
ไม่มี	-	-	-
ต้องการให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา			
เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	3	3	6
การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา	5	-	5
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	1	-	1
การผลิตสื่อการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษา	1	3	4
การวัดและการประเมินผล	1	1	2
หลักสูตรภาษาอาหรับ	1	-	1
ดูงานการเรียนการสอนภาษาอาหรับ	1	-	1
จิตวิทยาการเรียนการสอน	2	2	4
วิชาชีพครู	-	1	1

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
จรรยาบรรณครู	-	1	1
เทคโนโลยีสารสนเทศ / คอมพิวเตอร์	1	2	3
สัมมนาวิทยาการอิสลาม/แลกเปลี่ยน วิชาการ	-	1	1
12. ความต้องการได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ			
กระทรวงศึกษาธิการ	2	1	3
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	-	3	3
รัฐบาล	-	1	1
โรงเรียน	-	1	1
क्रमุสลิม	1	-	1
สก./สข./ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	-	1	1
<u>ในประเด็น</u>			
อบรมวิชาการ/ปฏิบัติการ	7	3	10
สัมมนาครูอิสลามศึกษา	2	-	2
ปรับเงินเดือน/สวัสดิการครูอิสลามศึกษา	2	6	8
เพิ่มงบประมาณเกี่ยวกับการเรียนการสอน			
อิสลามศึกษา	-	1	1
ดูงานต่างประเทศ	1	-	1
สื่อการเรียนการสอน/หนังสือเรียน	2	3	5
อาหารฮาลาล	-	1	1

สถานภาพ	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
11.ทางโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาด้าน			
วิชาการของครูผู้สอน			
มีการสนับสนุน			
อบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ	6	4	10
ดูงานการเรียนการสอนอิสลามศึกษา			
ไม่มีการสนับสนุน	2	2	4
ไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ	-	1	1
อิสลามศึกษาไม่ใช่วิชาหลัก	-	1	1
ต้องการการสนับสนุนเรื่อง			
อบรมหลักสูตรอิสลามศึกษา	3	2	5
อบรมการจัดการเรียนการสอนอิสลาม	3	2	5
ศึกษา			
อบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	2	1	3
วัสดุอุปกรณ์/คอมพิวเตอร์	1	1	2
อบรมการผลิตสื่อที่หลากหลาย	1	1	2
การจัดกิจกรรมทางศาสนา	-	1	1
เงินเดือน	-	1	1

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ครูอิสลามศึกษาที่ให้ข้อมูลมีทั้งหมด 21 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อายุ 31-40 ปี 2 คน อายุ 41-50 ปี 9 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อายุ 31-40 ปี 5 คน อายุ 41-50 ปี 5 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน ระดับปริญญาตรี 7 คน ในสาขาอิสลามศึกษา จำนวน 2 คน สังคมศึกษาจำนวน 2 คน นิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) จำนวน 2 คน ประถมศึกษา จำนวน 1 คน บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท 2 คน สาขาพื้นฐานการศึกษา และพัฒนาสังคม สาขาละ 1 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 4 คน ระดับปริญญาตรี 6 คน ในสาขาอิสลามศึกษา จำนวน 1 คน สังคมศึกษาจำนวน 1 คน นิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) จำนวน 1 คน หลักการศรัทธา (อุศลุ้ดดีน) จำนวน 1 คน รัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน และ คอมพิวเตอร์ จำนวน 1 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีวุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ระดับชานะวี จำนวน 1 คน ระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) จำนวน 1 คน หลักการศรัทธา (อุศลุ้ดดีน) จำนวน 1 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีวุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ระดับมูตาวัสสีเตาะห์ จำนวน 1 คน ระดับชานะวี จำนวน 1 คน ระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) จำนวน 3 คน หลักการศรัทธา (อุศลุ้ดดีน) จำนวน 2 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมี วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 8 คน และไม่มีวุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 3 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมี วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 4 คน และไม่มีวุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 6 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีประสบการณ์ในการสอนอิสลามศึกษา 1-5 ปี จำนวน 1 คน ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 4 คน และมากกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการสอนอิสลามศึกษา 1-5 ปี จำนวน 3 คน ระหว่าง 6-10 ปี 4 คน และมากกว่า 10 ปี 3 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีประสบการณ์ในการเป็นครู ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 3 คน และมากกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการเป็นครู 1-5 ปี จำนวน 1 คน ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 3 คน และมากกว่า 10 ปี จำนวน 6 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีจำนวนเวลาที่สอนอิสลามศึกษาต่อสัปดาห์ 1-8 คาบ จำนวน 2 คน

9-16 คาบ จำนวน 5 คน และ 17 คาบขึ้นไป จำนวน 4 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีจำนวนเวลาที่สอนอิสลามศึกษาต่อสัปดาห์ 1-8 คาบ จำนวน 1 คน

9-16 คาบ จำนวน 11 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น ดูแลนักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ จำนวน 4 คน เป็นคอบเต็บประจำมัสยิด เป็นอิหม่ามประจำมัสยิด จำนวน 2 คน และ 17 คาบขึ้นไป จำนวน 4 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีจำนวนเวลาที่หน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น ดูแลนักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ จำนวน 5 คน เป็นคอบเต็บประจำมัสยิด จำนวน 2 คน เป็นอิหม่ามประจำมัสยิด จำนวน 1 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเคยได้ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา จำนวน 10 คน โดยเรื่องที่ได้รับอบรมได้แก่ สื่อ การเรียนการสอน จำนวน 3 คน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาจำนวน 2 คน และ จิตวิทยาการเรียนการสอน จำนวน 2 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเคยได้ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาทั้ง 10 คน โดยเรื่องที่ได้รับอบรมได้แก่ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาจำนวน 7 คน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และ บทบาทผู้สอนอิสลามศึกษาจำนวน 2 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของความรู้ที่รับจากการประชุม/อบรม/สัมมนา ว่า มีมาก จำนวน 11 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของความรู้ที่รับจากการประชุม/อบรม/สัมมนา ว่า มีมาก จำนวน 9 คน และมีบ้างเล็กน้อย จำนวน 1 คน ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องการให้มีประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา จำนวน 11 คน โดยเรื่องที่ต้องการได้รับการอบรมได้แก่ การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา 5 คน เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 3 คน และ จิตวิทยาการเรียนการสอน จำนวน 2 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องการให้มีประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา จำนวน 10 คน โดยเรื่องที่ต้องการได้รับการอบรมได้แก่ การผลิตสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 3 คน เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 3 คน และ จิตวิทยาการเรียนการสอน จำนวน 2 คน นอกจากนี้ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 คน และครูมุสลิม จำนวน 1 คน ในประเด็นดังนี้ อบรมวิชาการ/ปฏิบัติการ จำนวน 7 คน สัมมนาครูอิสลาม

ศึกษา ปรับเงินเดือน/สวัสดิการครูอิสลามศึกษา และสื่อการเรียนการสอน/หนังสือเรียน อย่างละ 2 คน ในขณะที่ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ ได้แก่ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน และกระทรวงศึกษาธิการ รัฐบาล และโรงเรียนอย่างละ จำนวน 1 คน ในประเด็นดังนี้ ปรับเงินเดือน/สวัสดิการครูอิสลามศึกษา จำนวน 6 คน รองลงมาคือ อบรมวิชาการ/ปฏิบัติการ จำนวน 3 คน สื่อการเรียนการสอน/หนังสือเรียน 3 คน สุดท้ายด้านการสนับสนุนของโรงเรียนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับการสนับสนุนของโรงเรียนในการพัฒนาด้านวิชาการ จำนวน 8 คน ในเรื่อง การอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ จำนวน 6 คน ให้การสนับสนุนในการดูงานการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 2 คน และต้องการการสนับสนุนจากทางโรงเรียนในเรื่อง อบรมหลักสูตรอิสลามศึกษา จำนวน 3 คน อบรมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 3 คน อบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการสนับสนุนของโรงเรียนในการพัฒนาด้านวิชาการ จำนวน 6 คน ในเรื่อง การอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ จำนวน 4 คน ให้การสนับสนุนในการดูงานการเรียนการสอนอิสลามศึกษา 2 คน ในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนของโรงเรียนในการพัฒนาด้านวิชาการ จำนวน 2 คน เนื่องจาก ไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ และอิสลามศึกษาไม่ใช่วิชาหลัก นอกจากนี้ครูอิสลามศึกษาต้องการการสนับสนุนจากทางโรงเรียนในเรื่อง อบรมหลักสูตรอิสลามศึกษา จำนวน 2 คน อบรมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 2 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูสอนอิสลามศึกษา

สภาพด้านการเตรียมความพร้อมของครู

ตารางที่ 17 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการนเตรียมความพร้อมของครู

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
การเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตร			
การศึกษา/วิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตรสาระการ เรียนรู้อิสลามศึกษา			
ได้ศึกษา/วิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตร	8	9	17
ไม่ได้การศึกษา/วิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตร			
ไม่ได้ใช้หลักสูตร เน้นสอนแบบภาพรวม	1	1	2
ไม่ระบุ	2	2	4
การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ ชุมชน			
มี			
โดยมีหลักการ	4	10	14
เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ	2	1	3
เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เช่นละหมาด ในโรงเรียน ค่าจริยธรรม ฯลฯ	2	2	4
เน้นแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน เช่น ยาเสพติด ผู้สูว	-	4	4

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
ไม่มี	5	-	5
ไม่ระบุ	2	-	2
การเตรียมความพร้อมตนเอง			
ด้านเอกสาร			
โรงเรียนจัดทำให้			
จัดเอกสารให้/หลักสูตรให้	1	1	2
ไม่ระบุ	1	-	-
จัดทำเอง โดย (ตอบมากกว่า 1 คำตอบ)			
ค้นหาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ	11	10	21
ค้นหาจากหนังสือวิชาการ	4	5	9
ค้นหาจากอินเทอร์เน็ต	2	1	3
ศึกษาจากแบบเรียนภาษาไทย	2	-	2
ศึกษาจากแบบเรียนภาษาต่างประเทศ	2	-	2
ศึกษาจากวารสารวิชาการอิสลาม	2	3	5
ศึกษาจากตำราที่เคยเรียนมาตอนมหาวิทยาลัย	3	2	5
ศึกษาจากสื่อวิชาการอิเล็กทรอนิกส์	1	1	2
ไม่ระบุ	1	1	2
ด้านความรู้/เนื้อหา (ตอบมากกว่า 1 คำตอบ)			
ศึกษาจากแบบเรียน/หลักสูตร	3	5	8
ค้นคว้าเพิ่มเติม จาก			
พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ	11	10	21
คัมภีร์ของอิสลามเล่มอื่น ๆ เช่น เตารอต อินญีล	1	-	1

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู	โรงเรียน	โรงเรียน	รวม
	สังกัด	สังกัด	
	ศธ.	กทม.	จำนวน
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	(คน) N = 21
อินเตอร์เน็ต	4	2	6
ตำราด้านศาสนา	8	7	15
ตำราวิชาการอื่น ๆ	5	2	7
ตำราภาษาอาหรับ	2	2	4
วารสารวิชาการอิสลาม	2	1	3
ห้องสมุด	3	1	4
แบบเรียนอิสลามศึกษา	2	-	2
ตำราที่เคยเรียนมาตอนมหาวิทยาลัย	1	-	1
ไม่ระบุ	2	-	2
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (ตอบมากกว่า 1 คำตอบ)			
เตรียมความพร้อมโดยศึกษาจากแบบเรียน/หลักสูตร	5	10	15
เตรียมความพร้อมโดยค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ๆ			
และหลากหลาย	4	5	9
ไม่มีการเตรียมความพร้อม	1	-	1
ไม่ระบุ	1	-	1

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตร

1.1 การศึกษาวิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ได้ศึกษาวิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตร จำนวน 17 คน ไม่ได้การศึกษาวิเคราะห์/ทำความเข้าใจหลักสูตรเพราะ ไม่ได้ใช้หลักสูตร เน้นสอนแบบภาพรวม จำนวน 2 คน และไม่ได้ระบุ จำนวน 4 คน

1.2 การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ได้ พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน จำนวน 14 คน ไม่มีการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน จำนวน 5 คน และไม่ได้ระบุ จำนวน 2 คน โดยที่ ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีหลักในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน ดังนี้ เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เช่น ละหมาดในโรงเรียน ค่ายจริยธรรม ฯลฯ จำนวน 4 คน เน้นแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน เช่น ยาเสพติด ชู้สาว จำนวน 4 คน เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ จำนวน 3 คน ไม่ระบุหลักการ จำนวน 5 คน

2. การเตรียมความพร้อมตนเอง

2.1 ด้านเอกสาร โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จัดทำเอง จำนวน 21 คน โดย ค้นหาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ จำนวน 21 คน รองลงมา คือ ค้นหาจากหนังสือวิชาการจำนวน 9 คน ศึกษาจากวารสารวิชาการอิสลาม จำนวน 5 คน และ ศึกษาจากตำราที่เคยเรียนมาตอนมหาวิทยาลัย จำนวน 5 ส่วนโรงเรียนจัดให้ จำนวน 3 คน โดย จัดเอกสารให้/หลักสูตรให้ จำนวน 2 คน และไม่ระบุ จำนวน 1 คน

2.2 ด้านความรู้/เนื้อหา โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เตรียมความพร้อมด้าน

ความรู้/เนื้อหาทั้งศึกษาจากแบบเรียน/หลักสูตร จำนวน 8 คน และค้นคว้าเพิ่มเติม จากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ จำนวน 21 คน รองลงมา คือ ตำราด้านศาสนา จำนวน 15 คน ตำราวิชาการอื่นๆ จำนวน 7 คน และ อินเทอร์เน็ต จำนวน 6 คน

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เตรียมความพร้อมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยศึกษาจากแบบเรียน/หลักสูตร จำนวน 15 คน รองลงมา คือ โดยค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ๆ และหลากหลายจำนวน 9 คน ไม่มีการเตรียมความพร้อม จำนวน 1 คน และไม่ระบุ จำนวน 1 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 18 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
การวางแผนการจัดการเรียนรู้			
ทำคนเดียว	5	3	8
ยึดจากเนื้อหาหลักสูตรเป็นหลัก	2	-	2
ทำเป็นแผนการเรียนรู้ระยะยาว (long plan)	1	2	3
ไม่ระบุ	5	1	6
ร่วมมือกับครูที่สอนอิสลามศึกษาด้วยกัน	5	5	10
ร่วมประชุมวางแผน	1	4	5
จัดตั้งเป็นคณะกรรมการ	2	1	3
มีการวัดผลร่วมกัน	-	1	1
ไม่ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้	1	2	3
กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัด			
กิจกรรมในห้องเรียน			
วิธีสอนทั่วไป			
สอนโดยการบรรยาย	11	10	21
สาธิต	4	6	10
จัดศูนย์การเรียน	3	2	5
ให้ทำโครงงาน	4	5	9

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน	โรงเรียน	รวม
	สังกัด	สังกัด	
	ศธ.	กทม.	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	(คน)	(คน)	(คน)
	N = 11	N = 10	N = 21
ให้ศึกษาเองจากใบความรู้ โดยการแนะนำจากครู	8	5	13
ให้แสดงบทบาทสมมติ	6	7	13
ถาม - ตอบ	9	9	18
ทำงานกลุ่ม	8	8	16
ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต	7	4	11
ใช้เทคโนโลยีช่วยสอน	3	1	4
จัดกิจกรรมเรียนรู้แบบบูรณาการ	1	1	2
เชิญวิทยากรมาบรรยาย	3	1	4
ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาด	6	9	15
ทำรายงานเดี่ยว	-	1	1
วิธีสอนตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.)			
การสอนแบบเล่าเรื่อง	11	10	21
การสอนแบบแสดงท่าทางและสัญลักษณ์	6	5	11
การสอนแบบใช้ภาพวาด	2	5	7
การให้ผู้เรียนไปค้นหาคำตอบและทำการทดลองเอง	6	6	12
การสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ	8	9	17
การอุปมา-อุปมัย	3	7	10
กิจกรรมเสริมหลักสูตร			
ทัศนศึกษา ที่ศึกษานอกสถานที่	4	1	5
กิจกรรมค่าย	6	5	11

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
ประกอบศาสนกิจร่วมกัน เช่น ละหมาดญุมอะห์			
ละหมาดญุมอะห์ในวันศุกร์	7	10	17
การประกอบศาสนกิจในโรงเรียน	4	2	6
จัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิดิลอัฎฎฮา	6	1	7
การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสนาอิสลาม เช่น ประวัติท่านบี การบริจาคชะกาต การถือศีลอด เครื่องแต่งกายมุสลิม ฯลฯ	6	8	14
การจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา(อาหรับ/มาลาญ)			
มี			
สอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	4	9
สอนอ่านออกเสียง และแปลความหมาย	4	3	7
สอนไวยากรณ์	2	1	3
สอนสอดแทรก	4	3	7
สอนอ่านอัลกุรอาน (ในรูปแบบอิตดาดีย์ มุตาวัซ ซีเตาะห์ซานะวี)	4	-	4
ไม่มี	1	-	1
ไม่ระบุ	-	1	1
การบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่น ๆ ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ			
มี			
ทุกกลุ่มสาระ	1	-	1
สาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา	4	3	7

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	-	3	3
สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2	1	3
สาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา	5	-	5
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม (ในส่วนของสาระอื่นๆ)	7	-	7
ไม่ระบุ	2	3	5
ไม่มี	1	-	1
การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน			
มี			
ให้ห้องอัลกุรอาน/ซูเราะห์	2	1	3
เน้นความเป็นอิสลาม	5	3	8
เน้นความสะอาด	2	4	6
เน้นอบรมคุณธรรมจริยธรรม	3	1	4
กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้	2	1	3
จัดกิจกรรมที่หลากหลาย	2	-	2
ทำกิจกรรม/ปฏิบัติได้สะดวก	-	1	1
ใช้เทคโนโลยีทันสมัย	4	-	4
ไม่ระบุ	2	-	2
ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลาม			
ศึกษา			
ดีมาก	1	-	1
ดี	6	4	10
ปานกลาง	4	6	10

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
การจัดสอนเสริมให้กับนักเรียน			
มี			
ให้ศึกษาใบงาน และค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่ไม่ผ่าน	3	2	5
สอนเสริมในช่วงโมงเรียนในเนื้อหาที่จำเป็น	2	2	4
ให้เรียนเสริมหลังเลิกเรียน/เรียนฟรีคู่อื่น	3	3	6
ทำรายงาน	6	2	8
ให้ความรู้เสริมก่อนละหมาดซุฮูริ	-	2	2
ไม่มีการสอนเสริม	2	3	5

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1.การวางแผนการจัดการเรียนรู้

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จัดทำเองคนเดียว จำนวน 8 คน ร่วมมือกับครูที่สอนอิสลามศึกษาด้วยกัน จำนวน 10 คน และไม่ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน โดยที่ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แลสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดทำวางแผนการจัดการเรียนรู้เองคนเดียว นั้น ทำเป็นแผนการเรียนรู้ระยะยาว (long plan) จำนวน 3 คน รองลงมาคือ ยึดจากเนื้อหาหลักสูตรเป็นหลัก จำนวน 2 คน และ ไม่ระบุจำนวน 3 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานครที่ร่วมมือกับครูที่สอนอิสลามศึกษาด้วยกัน ส่วนใหญ่ ร่วมประชุมวางแผนกัน จำนวน 5 คน รองลงมา คือจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ จำนวน 3 คน และมีการวัดผลร่วมกัน จำนวน 1 คน

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัด

2.1 กิจกรรมในห้องเรียน โดยภาพรวมแล้ว ในวิธีสอนทั่วไป พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่สอนโดยการบรรยาย จำนวน 21 คน รองลงมา คือ ถาม - ตอบ จำนวน 18 คน ทำงานกลุ่ม จำนวน 16 คน ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาดจำนวน 15 คน ให้แสดงบทบาทสมมติ จำนวน 13 คน ให้ศึกษาเองจากใบความรู้โดยการแนะนำจากครู จำนวน 13 คน สุดท้ายกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ ทำรายงานเดี่ยว จำนวน 1 คน

ส่วนใน วิธีสอนตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบเล่าเรื่องจำนวน 21 คน รองลงมา คือ การสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ จำนวน 18 คน การให้ผู้เรียนไปค้นหาคำตอบและทำการทดลองเองจำนวน 12 คน สุดท้ายกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การสอนแบบใช้ภาพวาด จำนวน 7 คน

2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการประกอบศาสนกิจร่วมกัน เช่น ละหมาดญมาอะห์ ละหมาดญมาอะห์ในวันศุกร์ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 17 คน รองลงมา คือ จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เช่น ประวัติท่านบี การบริจาคซะกาต การถือศีลอด เครื่องแต่งกายมุสลิม ฯลฯ จำนวน 14 คน กิจกรรมค่าย จำนวน 11 คน สุดท้ายกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดน้อยที่สุดคือ ทัศนศึกษา ศึกษานอกสถานที่ จำนวน 5 คน

3.การจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อาหรับ / มลายู)

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ สอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 9 คน รองลงมา คือ สอนอ่านออกเสียง และแปลความหมาย จำนวน 7 คน สอนสอดแทรก จำนวน 7 คน สอนอ่านอัลกุรอาน (ในรูปแบบอภิตาดีย์ มุตาวัสซีเตาะห์ซานะวี) จำนวน 4 คน และสุดท้ายกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดน้อยที่สุดคือ สอนไวยากรณ์ จำนวน 3 คน โดยที่ไม่มีการจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อาหรับ / มลายู) จำนวน 1 คน และไม่ระบุ จำนวน 1 คน

4. การบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีการบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ จำนวน 20 คน และไม่มีการบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ จำนวน 1 คน โดยที่มีการบูรณาการมากที่สุด ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา (ในส่วนของสาระอื่น ๆ) จำนวน 7 คน และสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา จำนวน 7 คน รองลงมา คือ สาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา จำนวน 5 คน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างละจำนวน 3 คน โดยที่ไม่ระบุถึงสาระที่บูรณาการ จำนวน 5 คน

5. การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน จำนวน 19 คน และไม่มีการระบุ จำนวน 2 คน โดยที่มีหลักในการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน ดังนี้ เน้นความเป็นอิสลาม จำนวน 8 คน รองลงมา คือ เน้นความ

สะอาด จำนวน 6 คน เน้นอบรมคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 4 คน ให้ท่องอัลกุรอาน/ซูเราะห์ จำนวน 3 คน และกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ จำนวน 3 คน

6. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียน โดยภาพรวมแล้วพบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ดี จำนวน 10 คน ปานกลาง จำนวน 10 และดีมาก จำนวน 1 คน

7. การจัดสอนเสริมให้กับนักเรียน โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียน จำนวน 16 คน และไม่มีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียน จำนวน 5 คน โดยส่วนใหญ่ครูจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนหลังเลิกเรียน/เรียนฟรีดูอื่น จำนวน 6 คน รองลงมา คือ ทำรายงาน จำนวน 5 คน ให้ศึกษาใบงาน และค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่ไม่ผ่าน จำนวน 5 คน สอนเสริมในช่วงโมงเรียนในเนื้อหาที่จำเป็น จำนวน 4 คน และให้ความรู้เสริมก่อนละหมาดซุฮูร จำนวน 2 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 19 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
การสนับสนุนในด้านสื่อการเรียนรู้อของโรงเรียน			
หนังสือสำหรับครู			
โรงเรียนสนับสนุน	6	2	8
หลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา 2544	6	2	8
หลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา 2551	-	1	1
หนังสือคู่มือครูอิสลามศึกษา	-	1	1
ตำราวิชาการ	-	1	1
ตำราวิชาการด้านศาสนาอิสลาม	-	1	1
พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	-	2	2
เสนอหนังสือที่ต้องการให้โรงเรียนซื้อ	1	-	1
จัดหนังสือไว้ในห้องสมุด	3	-	3
ครูจัดหาเอง	5	3	8
พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	5	2	7
ตำราวิชาการด้านศาสนาอิสลาม	4	3	7
ตำราวิชาการ	3	-	3
หลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา 2544	2	1	3
ไม่ระบุ	2	2	4
โรงเรียนไม่สนับสนุน/สนับสนุนน้อยมาก	3	4	7

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
ด้านหนังสือเรียนของนักเรียน			
ครูจัดหาเอง			
จัดทำเป็นเอกสารให้โรงเรียนจัดพิมพ์	3	3	6
นักเรียนซื้อเอง	4	-	4
ไม่ระบุ	4	-	4
โรงเรียนไม่สนับสนุน/สนับสนุนน้อยมาก	3	4	7
ด้านสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
โรงเรียนจัดหาให้			
คอมพิวเตอร์	5	2	7
อุปกรณ์ฉายภาพ	6	3	9
เครื่องเล่น CD/DVD	5	3	8
โทรทัศน์วิทยุ	5	2	7
ครูจัดหาเอง			
เครื่องเล่น CD/DVD	2	2	2
CD/DVD ทางวิชาการ	6	2	8
เพาเวอร์พอยท์	2	-	2
ภาพประกอบ	3	2	5
คอมพิวเตอร์	-	1	1
ไม่ระบุ	2	-	2
ไม่มีสื่อประเภทอื่น ๆ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	1	3	4
การดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน			
โรงเรียนจัดหาให้			
ซื้อสื่อเพิ่มเติมได้ตามที่ครูขอ	3	2	5

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
จัดงบประมาณให้ตามแผนที่ขอ	3	3	6
จัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้	5	3	8
จัดหนังสือที่ตรงกับหลักสูตรให้ครู	-	3	3
จัดอุปกรณ์ทำสื่อให้	3	1	4
ไม่ระบุ	1	1	2
<u>ครูจัดหาเอง</u>			
จัดทำเอกสารประกอบการสอนเอง	7	2	9
ค้นหาจากเว็บไซต์	2	1	3
ค้นคว้าจากตำราวิชาการ	3	2	5
หนังสือเรียน	-	1	1
ซื้อ CD/DVD ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา	2	2	4
ซื้อรูปภาพประกอบ เช่น การละหมาด การอาบน้ำ ละหมาด	3	1	4
ไม่ระบุ	2	2	4
วิธีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน			
เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์	6	8	14
เลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอน	5	5	10
เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะ ของนบี (อัลฮะดีษ)	11	8	19
เลือกใช้สื่อที่ได้รับการยอมรับในศาสนาอิสลาม ปราศจากสิ่งต้องห้ามตามศาสนาบัญญัติ	10	9	19
เลือกใช้สื่อประเภทตำราเรียนเป็นหลัก	2	7	9

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
	N = 11	N = 10	N = 21
การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ อิสลามศึกษา			
<u>สื่อการสอนทั่วไป</u>			
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ	7	8	15
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ	6	5	11
สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรหน่วยงานต่างๆ	6	4	10
สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ	3	7	10
ไม่ระบุ	-	-	-
<u>สื่อการสอนตามแบบอย่างของท่านศาสตามฮัมมัด (ช.ล.)</u>			
การแสดงท่าทางด้วยมือหรือนิ้วมือ	6	7	13
วาดเส้นหรือภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่าง	5	2	
นำสื่อจริงที่สัมผัสได้มาทำการสอน	3	4	7
ไม่ระบุ	1	1	2
หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ			
<u>หนังสือเรียน</u>			
มี	9	3	12
อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	4	2	6
ตำราวิชาการทางศาสนา เช่น ประวัติศาสตร์			
อิสลาม จริยธรรมอิสลาม การแบ่งมรดกของ			
อิสลาม	4	-	4
ตำราภาษาอาหรับ	2	-	2
เอกสารใบความรู้	8	2	
เอกสารที่สืบทอดจากอินเทอร์เน็ต	-	2	2

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
ไม่มี	2	7	9
<u>หนังสืออ่านประกอบ</u>			
มี	3	5	8
อัลกุรอาน/อัลสะดิษ	3	5	8
ตีฟซีรกุรอาน	-	2	2
ตำราวิชาการทางศาสนาทั่วไป	2	3	5
เอกสารที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต	2	2	4
วารสารทางศาสนาอิสลาม	2	-	2
ไม่มี	2	1	3
ความถูกต้องของหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ตามหลักสูตร			
ถูกต้องตามหลักสูตร	8	9	17
ไม่ถูกต้องตามหลักสูตร	2	-	2
ไม่ระบุ	1	1	2
การแนะนำแหล่งการเรียนรู้			
แนะนำ			
ห้องสมุด	7	8	15
ห้องสมุดมัสยิด	1	5	6
อินเทอร์เน็ต	5	5	10
องค์กร/ชมรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม	3	2	5
โรงเรียนพี่รูดูอื่น/ปอเนาะ/ตาวูฎีกา	-	4	4
มัสยิด	4	3	7
อิหม่าม	-	2	2

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
ครูสอนศาสนา	-	1	1
ไม่ได้แนะนำ	-	-	-
ไม่ระบุ	-	-	-
วิธีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน			
ประเมินการวางแผนการใช้สื่อ	1	2	3
ประเมิน โดย			
การนิเทศ	1	-	1
ไม่ระบุ	-	-	-
ประเมินกระบวนการการใช้สื่อ โดย	2	5	7
การสังเกตความเข้าใจของนักเรียน	1	-	1
ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ	4	5	9
ไม่มี			

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสนับสนุนในด้านสื่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา

1.1 หนังสือสำหรับครู โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเรื่องสื่อการเรียนการสอนจากทางโรงเรียน จำนวน 8 คน ซึ่งโรงเรียนสนับสนุนจัดเตรียมเกี่ยวกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา 2544 จำนวน 8 คน รองลงมา คือพระมหาคัมภีร์อิฎ์กู

รอ่าน/อัลฮะดีษ จำนวน 2 คน โดยที่ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดหนังสือไว้ในห้องสมุด จำนวน 3 คน และครูเสนอหนังสือที่ต้องการให้โรงเรียนซื้อ จำนวน 1 คน

ส่วนครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดหาหนังสือสำหรับครูเอง มีจำนวน 8 คน เช่นกัน โดยที่หนังสือที่ครูจัดหาเอง ได้แก่ พระมหาคัมภีร์อัลกุรออ่าน/อัลฮะดีษ จำนวน 7 คน ตำราวิชาการด้านศาสนาอิสลาม จำนวน 7 คน รองลงมา คือ ตำราวิชาการ จำนวน 3 คน และหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา 2544 จำนวน 3 คน ไม่ระบุ จำนวน 4 คน ในขณะที่โรงเรียนไม่สนับสนุน/สนับสนุนน้อยมาก จำนวน 7 คน

1.2 หนังสือเรียนของนักเรียน โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จัดทำเป็นเอกสารให้โรงเรียนจัดพิมพ์ จำนวน 6 คน รองลงมา คือนักเรียนซื้อเอง จำนวน 4 คน โดยที่โรงเรียนไม่สนับสนุน/สนับสนุนน้อยมาก จำนวน 7 คน

1.3 สื่อประเภทอื่นๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน จำนวน 9 คน ซึ่งโรงเรียนสนับสนุนจัดเตรียมเกี่ยวกับ อุปกรณ์ฉายภาพจำนวน 9 คน รองลงมา คือเครื่องเล่น CD/DVD จำนวน 8 คน คอมพิวเตอร์ วิทย์ และโทรทัศน์ จำนวน 6 คน

ในส่วนที่ครูจัดหาเอง จำนวน 8 คน พบว่าจัดหาเองเกี่ยวกับ CD/DVD ทางวิชาการ จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ภาพประกอบ จำนวน 5 คน เครื่องเล่น CD/DVD และเพาเวอร์พอยท์ จำนวน 2 คน โดยที่ไม่ระบุ จำนวน 2 คน และไม่มีสื่อประเภทอื่นๆ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 4 คน

2. การดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้วยตัวเอง จำนวน 12 คน โดย

ส่วนใหญ่ จัดทำเอกสารประกอบการสอนเอง จำนวน 9 คน รองลงมา คือค้นคว้าจากตำราวิชาการ จำนวน 5 คน ซีดี/DVD ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา จำนวน 4 คน และซีดีรูปภาพประกอบ เช่น การละหมาด การอาบน้ำละหมาด จำนวน 4 คน

ส่วนที่ทางโรงเรียนจัดหาให้ จำนวน 11 คน โดยส่วนใหญ่จัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้จำนวน 8 คน รองลงมา คือ จัดงบประมาณให้ตามแผนที่ขอ จำนวน 6 คน ซีดีสื่อเพิ่มเติมได้ตามที่ครูขอจำนวน 5 คน

3. วิธีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะของนบี (อัลฮะดีษ) จำนวน 19 คน และเลือกใช้สื่อที่ได้รับการยอมรับในศาสนาอิสลามปราศจากสิ่งต้องห้ามตามศาสนาบัญญัติ จำนวน 19 คน รองลงมา คือเลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ จำนวน 14 คน เลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 10 คน และเลือกใช้สื่อประเภทตำราเรียนเป็นหลัก จำนวน 9 คน

4. การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

4.1 สื่อการสอนทั่วไป โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ จำนวน 15 คน รองลงมา คือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ จำนวน 11 คน สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรหน่วยงานต่างๆ จำนวน 10 คน และสื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ จำนวน 10 คน

4.2 สื่อการสอนตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เลือกใช้การแสดงท่าทางด้วยมือหรือนิ้วมือ จำนวน 13 คน รองลงมา คือวาดเส้นหรือ

ภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่าง จำนวน 7 คน สื่อ และนำสื่อจริงที่สัมผัสได้มาทำการสอนฯ จำนวน 7 คน

5. หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครมีหนังสือเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนจำนวน 12 คน โดยเป็นเอกสารใบความรู้ที่ครูจัดทำขึ้นเอง จำนวน 10 คน รองลงมา คือ ใช้อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ จำนวน 6 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาที่ไม่มีหนังสือเรียนในการเรียนการสอน จำนวน 9 คน

ส่วนหนังสืออ่านประกอบ พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครมีหนังสืออ่านประกอบให้นักเรียน จำนวน 8 คน โดยเป็นอัลกุรอาน/อัลฮะดีษ จำนวน 8 คน รองลงมา คือตำราวิชาการทางศาสนาทั่วไป จำนวน 5 คน และเอกสารที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต จำนวน 4 คน ส่วนครูอิสลามศึกษาที่ไม่มีหนังสือเรียนในการเรียนการสอน จำนวน 3 คน

โดยที่ความถูกต้องของหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบตามหลักสูตรนั้น พบว่า ถูกต้องตามหลักสูตร จำนวน 17 คน ไม่ถูกต้องตามหลักสูตร จำนวน 2 คน และไม่ระบุ จำนวน 2 คน

6. การแนะนำแหล่งการเรียนรู้

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครแนะนำแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาให้นักเรียน ดังนี้ ห้องสมุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต จำนวน 10 คน มัสยิดจำนวน 7 คน และห้องสมุดมัสยิด จำนวน 6 คน

7. วิธีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ สังกัดกรุงเทพมหานครมีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อ จำนวน 3 คน ซึ่งประเมินโดยการ นิเทศ จำนวน 1 คน และไม่ระบุ 2 คน ประเมินกระบวนการการใช้สื่อ จำนวน 7 คน ซึ่งประเมินโดยการสังเกตความเข้าใจของนักเรียน จำนวน 1 คน และไม่ระบุ 6 คน และ ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อจำนวน 9 คน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 20 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของครู

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21
วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
ครูประเมินผลเป็นหลัก	11	10	21
ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง	2	-	2
ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน	-	1	1
ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน	-	2	2
ประเมินจากรายงาน	3	5	8
ประเมินจากใบงาน	9	4	13
ประเมินจากพฤติกรรมในห้องเรียน	7	7	14
ประเมินจากแบบทดสอบ	5	8	13
ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม	9	9	18
ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	1	7	8
ใช้แบบประเมินผลงาน	3	2	5
ใช้แบบประเมินตนเอง	-	1	1
ช่วงเวลาในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้			
วัด และประเมินผลการเรียนรู้ก่อนขึ้นบทเรียน	6	5	11
วัด และประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างบทเรียน	3	5	8
วัด และประเมินผลการเรียนรู้หลังจบบทเรียน	8	7	15

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
	N = 11	N = 10	N = 21
การวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ(Skill) ที่จำเป็น ในทางศาสนาอิสลาม			
มี			
การปฏิบัติศาสนกิจ/ละหมาด/อาบน้ำละหมาด	6	4	10
การอ่าน/ท่องจำอัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	7	3	10
การอ่านเขียนภาษาอาหรับ	2	2	4
ไม่มีการประเมิน	1	1	2
การวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในศาสนาอิสลาม			
มี			
พฤติกรรมในห้องเรียน	8	5	13
พฤติกรรมนอกห้องเรียน	1	2	3
พฤติกรรมในการละหมาด	4	3	7
ความตระหนัก	1	-	1
ไม่ระบุ	2	1	3

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วัดและประเมินการเรียนรู้เอง จำนวน 21 คน รองลงมา คือ ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง จำนวน 2 คน และให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน จำนวน 1 คน นอกจากนี้ ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่วัดและประเมินการเรียนรู้จากแบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 18 คน รองลงมา คือ ประเมินจากพฤติกรรมในห้องเรียน จำนวน 1 คน เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ จำนวน 14 คน ประเมินจากแบบทดสอบ จำนวน 13 คน ประเมินจากใบงาน จำนวน 13 คน ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน จำนวน 8 คน และประเมินจากรายงาน จำนวน 8 คน

2. ช่วงเวลาในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ก่อนระหว่างบทเรียน

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วัดและประเมินการเรียนรู้ก่อนขึ้นบทเรียนจำนวน 11 คน วัดและประเมินการเรียนรู้ระหว่างบทเรียนจำนวน 8 คน และประเมินการเรียนรู้หลังจบบทเรียนจำนวน 15 คน

3. การวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ(Skill) ที่จำเป็นในทางศาสนาอิสลาม

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการประเมิน จำนวน 19 คน และไม่มีการประเมิน จำนวน 2 คน โดยมีหัวข้อในการประเมินดังนี้ การปฏิบัติศาสนกิจ/ละหมาด/อาบน้ำละหมาด จำนวน 10 คน และการอ่าน/ท่องจำอัลกุรอาน/อัลฮะดีษ จำนวน 10 คน รองลงมา คือการอ่าน/เขียนภาษาอาหรับ จำนวน 4 คน

4. การวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในศาสนาอิสลาม

โดยภาพรวมแล้ว พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการประเมิน จำนวน 18 คน และไม่มีการประเมิน จำนวน 3 คน โดยมีหัวข้อในการประเมินดังนี้ พฤติกรรมในห้องเรียน จำนวน 13 คน รองลงมา คือพฤติกรรมในการละหมาด จำนวน 7 คน พฤติกรรมนอกห้องเรียน จำนวน 3 คน และความตระหนัก จำนวน 1 คน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขการ
จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูสอนอิสลามศึกษา**

ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของครู

ตารางที่ 21 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการ
เตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัด
กรุงเทพมหานคร

ด้านการเตรียมความพร้อม ของครู	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
1.มีปัญหา ต่อไปนี้	8	10	18	
มีเวลาจำกัด	3	3	6	-วางแผนล่วงหน้า
ขาดความรู้ทักษะในการทำสื่อ การเรียนการสอน	2	-	2	- อบรม/ประชุม/สัมมนา ความรู้ทักษะในการทำสื่อ การเรียนการสอน
ขาดความรู้ทางวิชาการ	2	4	6	- อบรม/ประชุม/สัมมนา ทางวิชาการ
ขาดคู่มือครู	-	2	2	- ใช้ตำราวิชาการทาง ศาสนามาประกอบ
งบประมาณไม่เพียงพอ	4	3	7	- ให้งานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มงบประมาณในส่วน ของอิสลามศึกษา
งบประมาณล่าช้า	2	5	7	-เร่งรัดจัดสรรงบประมาณ ในส่วนของอิสลามศึกษา ให้เร็วขึ้น

ด้านการเตรียมความพร้อม ของครู	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
2.ไม่มีปัญหา	2	-	2	
3.ไม่ระบุ	1	-	1	

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการเตรียมความพร้อมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา จำนวน 18 คน ไม่มีปัญหา จำนวน 1 คน และไม่ระบุ จำนวน 1 คน โดยที่พบปัญหาดังนี้ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ จำนวน 7 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มงบประมาณในส่วนของอิสลามศึกษา และใช้เงินส่วนตัว/หยิบยืมผู้อื่น ปัญหางบประมาณล่าช้า จำนวน 7 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ เร่งรัดจัดสรรงบประมาณในส่วนของอิสลามศึกษาให้เร็วขึ้น รองลงมาคือ มีเวลาจำกัดจำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ วางแผนล่วงหน้า ปัญหาตัวครูขาดความรู้ทางวิชาการ จำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ -อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ปัญหาขาดความรู้ทักษะในการทำสื่อการเรียนการสอน จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา อบรม/ประชุม/สัมมนาความรู้ทักษะในการทำสื่อการเรียนการสอน และปัญหาขาดคู่มือครู จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ใช้ตำราวิชาการทางศาสนาประกอบ

ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ตารางที่ 22 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
กิจกรรมในห้องเรียน				
1.มีปัญหา ต่อไปนี้	11	10	21	
เวลาเรียนน้อย/ไม่พอ	3	3	6	- รวบรวมบทเรียน - ทำเอกสารให้อ่าน -ลดบทเรียน
ขาดความรู้ทางวิชาการ	4	3	7	-อบรม/ประชุม/สัมมนา ทางวิชาการ
เขียนแผนการสอนไม่ถูกต้อง	1	-	1	-ตั้งกาดตัวอย่าง/แบบการ เขียนแผนการสอนที่ ถูกต้อง
นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทาง ศาสนาอิสลามต่างกัน	5	2	7	-สอนเสริม -ถามตอบตามระดับ ความเก่ง-อ่อน
นักเรียนอ่านภาษาอาหรับไม่ ออก	2	3	5	-สอนเสริม
นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน	1	2	3	-จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ -กระตุ้นนักเรียน -ถามคำถาม

การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
นักเรียนมีหลายระดับมาเรียน รวมกัน	4	-	4	-จัดเนื้อหาที่จะสอนตาม ระดับชั้นนั้น ๆ - ให้นักเรียนทำใบงาน -จัดกิจกรรมตามระดับ - สรุปที่เรียนมาทั้งหมดใน ชั่วโมง
กิจกรรมเสริมหลักสูตร				
1.มีปัญหา ต่อไปนี้	5	3	8	
นักเรียนมักขาดละหมาดซุฮูริ	3	-	3	-มีการเช็ครายชื่อ/ให้ คะแนน
โรงเรียนขาดความเข้าใจใน การจัดกิจกรรมวันสำคัญทาง ศาสนาของครูและนักเรียน มุสลิม	2	-	2	ประชุมชี้แจง/ทำความเข้าใจร่วมกัน
นักเรียนมักลืมนำชุดที่ใส่ใน การละหมาดมา (โสร่ง / ตะละกง)	-	3	3	-โรงเรียน/มัสยิดมีชุด ให้ยืมใช้ในการละหมาด
2.ไม่มีปัญหา	6	5	11	
3.ไม่ระบุ	-	2	2	

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน				
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	8	10	18	
นักเรียนเยอะเกินไป สถานที่ไม่เพียงพอ/คับแคบ	5	3	8	-ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น -ใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด
นักเรียนมีหลายห้องมาเรียนรวมกัน	3	2	5	-ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น -ใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด
ขาดความร่วมมือจากนักเรียน	2	-	2	-แยกเรียนเป็นกลุ่มตามระดับชั้น -กระตุ้นนักเรียน -ให้กำลังใจนักเรียน
2. ไม่มีปัญหา	1	-	1	
3. ไม่ระบุ	2	-	2	

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมในห้องเรียน

พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีปัญหา จำนวน 21 คนโดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหาขาดความรู้ทางวิชาการ จำนวน 7 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ปัญหานักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางศาสนาอิสลามต่างกัน จำนวน 7 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ สอนเสริม และถามตอบตามระดับความเก่ง-อ่อน รองลงมาคือ ปัญหาเวลาเรียนน้อย/ไม่พอ จำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ รวบรวมบทเรียน ทำเอกสารให้อ่าน และลดบทเรียน ปัญหานักเรียนอ่านภาษาอาหรับไม่ออก จำนวน 5 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ สอนเสริม ปัญหานักเรียนมีหลายระดับมาเรียนรวมกัน จำนวน 4 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดเนื้อหาที่จะสอนตามระดับชั้นนั้นๆ , ให้นักเรียนทำใบงาน , จัดกิจกรรมตามระดับ และสรุปที่เรียนมาทั้งหมดในช่วงโมง และปัญหานักเรียนไม่ตั้งใจเรียน จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ, กระตุ้นนักเรียน และถามคำถาม

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาจำนวน 11 ไม่ระบุ จำนวน 2 คน และมีปัญหา จำนวน 8 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหาเด็กนักเรียนมักขาดละหมาดซุฮูร จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ทำการมีการเช็ครายชื่อ/ให้คะแนน ปัญหาเด็กนักเรียนมักลืมนำชุดที่ใส่ในการละหมาดมา (ใส่รอง/ตะละกง) จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ โรงเรียน/มีสยิดมีชุดให้ยืมใช้ในการละหมาด รองลงมาคือโรงเรียนขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของครูและนักเรียนมุสลิม จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ประชุมชี้แจง/ทำความเข้าใจร่วมกัน

3. การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน

พบว่า ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีปัญหาจำนวน 18 ไม่มีปัญหา จำนวน 1 คน และไม่ระบุ จำนวน 2 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหานักเรียนเยอะเกินไป สถานที่ไม่เพียงพอ/คับแคบ จำนวน 8 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น และใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด รองลงมาคือปัญหานักเรียนมีหลายห้องมาเรียนรวมกัน จำนวน 5 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ,ใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด ,แยกเรียนเป็นกลุ่มตามระดับชั้น และปัญหาขาดความร่วมมือจากนักเรียนจำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ กระตุ้นนักเรียน และให้กำลังใจนักเรียน

คุรุณวิทย์วิทยาคาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 23 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านด้านสื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านสื่อการเรียนการสอน	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	11	9	20	
ไม่มีหนังสือเรียน	9	8	17	- จัดทำเป็นเอกสาร/ใบความรู้ - ใช้ตำราวิชาการอื่นๆมาประกอบการเรียน
สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	3	3	6	- จัดสรรงบประมาณ - ผลิตเอง
ใช้สื่อได้น้อย เนื่องจากเวลาเรียนจำกัด	3	-	3	- เลือกใช้สื่อที่สำคัญ ๆ - เพิ่มเวลาเรียน
อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้งานไม่ได้เมื่อจำเป็นต้องใช้	2	-	2	- ใช้การบรรยาย / ใช้กระดานดำแทน - แจ้งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ
ขาดความรู้เรื่องสื่อการเรียนการสอน/การทำสื่อการเรียนการสอน	-	3	3	- อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ
2. ไม่มีปัญหา	-	-	-	
3. ไม่ระบุ	-	1	1	

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาจำนวน 20 คน และไม่ระบุ 1 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ไม่มีหนังสือเรียน จำนวน 17 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดทำเป็นเอกสาร/ใบความรู้ และใช้ตำราวิชาการอื่นๆมาประกอบการเรียน รองลงมาคือ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดสรรงบประมาณ ผลิตเอง ปัญหาใช้สื่อได้น้อย เนื่องจากเวลาเรียนจำกัด จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ เลือกใช้สื่อที่สำคัญๆ เพิ่มเวลาเรียน ปัญหาขาดความรู้เรื่องสื่อการเรียนการสอน/การทำสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ และปัญหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้งานไม่ได้เมื่อจำเป็นต้องใช้ จำนวน 2 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ใช้การบรรยาย / ใช้กระดานดำแทน และแจ้งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 24 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัด กรุงเทพมหานคร

ด้านการวัดและการ ประเมินผลการเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
1. มีปัญหา ต่อไปนี้	9	8	17	
เครื่องมือ การวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้ไม่มี ความหลากหลาย (ส่วนใหญ่เป็นแบบปรนัย)	-	3	3	- พัฒนาเครื่องมือการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ให้มีความหลากหลาย มากยิ่งขึ้นทั้งปรนัย และ อัตนัย
ขาดความรู้เรื่องการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้	4	2	6	- อบรม/ประชุม/สัมมนา ความรู้ การวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้
นักเรียนมีหลายระดับที่เรียน ร่วมกันทำให้ทำการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ยาก	4	-	4	- แยกวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นระดับ
ไม่สามารถประเมินนักเรียน เป็นรายบุคคลได้เนื่องจากมี นักเรียนจำนวนมาก	2	4	6	- วัดและประเมินผลการ เรียนรู้เป็นรายกลุ่มและใช้ แบบทดสอบวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้เป็น รายบุคคล

ด้านการวัดและการ ประเมินผลการเรียนรู้	โรงเรียน สังกัด ศธ.	โรงเรียน สังกัด กทม.	รวม	แนวทางการแก้ปัญหา
	จำนวน (คน) N = 11	จำนวน (คน) N = 10	จำนวน (คน) N = 21	
นักเรียนบางคนไม่ช่วย ทำงานกลุ่ม	2	1	3	-ใช้การวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นรายบุคคล
2.ไม่มีปัญหา	2	2	-	
3.ไม่ระบุ	-	-	-	

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา จำนวน 17 คน และไม่มี ปัญหาจำนวน 4 คน โดยพบปัญหาดังนี้ ไม่สามารถประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมาก จำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ส่งเสริมวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม และใช้แบบทดสอบวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 6 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรม/ประชุม/สัมมนาความรู้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ นักเรียนมีหลายระดับที่เรียนร่วมกันทำให้ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ยาก จำนวน 4 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ แยกวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นระดับ ปัญหาที่นักเรียนบางคนไม่ช่วยทำงานกลุ่ม จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ปัญหาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย (ส่วนใหญ่เป็นแบบปรนัย) กลุ่ม จำนวน 3 คน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งปรนัย และอัตนัย

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 25 จำนวน และค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.		นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับชั้น	270	64.3	150	35.7
มัธยมศึกษาปีที่ 1	50	11.9	50	11.9
มัธยมศึกษาปีที่ 2	50	11.9	50	11.9
มัธยมศึกษาปีที่ 3	50	11.9	50	11.9
มัธยมศึกษาปีที่ 4	40	9.5	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 5	40	9.5	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 6	40	9.5	-	-
เพศ				
ชาย	89	21.2	56	13.3
หญิง	181	43.1	94	22.4
การศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน				
ได้ศึกษา	212	50.5	133	31.7
ไม่ได้ศึกษา	58	13.8	17	4.0
ระดับผลการศึกษา				
เกรด 4	180	42.9	62	14.8
เกรด 3.5	46	11.0	55	13.1
เกรด 3	37	8.8	16	3.8
เกรด 2.5	4	1.0	3	0.7
เกรด 2	3	0.7	9	2.1
เกรด 1.5	-	-	1	0.2
เกรด 1	-	-	3	0.7
เกรด 0	-	-	1	0.2

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 420 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 และเป็นนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7

นักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 โดยที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 และเพศชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ส่วนใหญ่ได้ศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (พรัดูอิน) จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 และที่ไม่ได้ศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (พรัดูอิน) จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาในระดับ 4 จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมา มีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาในระดับ 3.5 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11 และมีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาต่ำสุดในระดับ 2 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 โดยที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ส่วนใหญ่ได้ศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (พรัดูอิน) จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 และที่ไม่ได้ศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (พรัดูอิน) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาในระดับ 4 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมา มีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาในระดับ 3.5 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และมีระดับผลการเรียนอิสลามศึกษาต่ำสุดในระดับ 0 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1.กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน						
กิจกรรมในห้องเรียน						
ครูสอนโดยการบรรยาย	3.30	0.58	มาก	3.33	0.68	มาก
ครูสาธิตให้ดู	2.64	0.69	มาก	2.79	0.77	มาก
ครูจัดเป็นศูนย์การเรียน	2.77	0.73	มาก	2.73	0.91	มาก
ครูให้ทำโครงการงาน.	2.27	0.93	น้อย	2.27	0.89	น้อย
ครูให้แสดงบทบาทสมมุติ	2.39	0.92	น้อย	2.59	0.88	มาก
ครูใช้การถาม - ตอบ	3.17	0.76	มาก	3.20	0.79	มาก
ครูให้ทำงานกลุ่ม	2.48	0.95	น้อย	2.63	0.96	มาก
ครูให้ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต.	2.25	0.96	น้อย	2.31	0.98	น้อย
ให้ศึกษาเองจากใบความรู้	2.95	0.95	มาก	2.66	0.89	มาก
ครูใช้โปรแกรมช่วยสอน เช่น เพาเวอร์พอยท์.	2.18	1.08	น้อย	1.96	1.06	น้อย

ด้านการกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัดศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัดกทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
ครูจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบบูรณาการ	2.56	0.85	มาก	2.49	0.77	น้อย
ครูจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	2.82	0.78	มาก	2.71	0.88	มาก
ครูเชิญวิทยากรมาบรรยาย	2.18	0.98	น้อย	1.97	1.02	น้อย
ครูให้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละครหมาด	2.82	1.02	น้อย	3.25	0.93	มาก
กิจกรรมเสริมหลักสูตร						
ทัศนศึกษา/ศึกษานอกสถานที่	2.18	1.02	น้อย	2.11	1.04	น้อย
จัดนิทรรศการ	2.19	0.94	น้อย	2.20	0.99	น้อย
กิจกรรมค่าย	2.31	0.98	น้อย	1.98	0.95	น้อย
ปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน	2.70	1.00	มาก	3.23	0.93	มาก
ปฏิบัติศาสนกิจในสถานศึกษา	2.17	0.98	น้อย	2.66	1.06	มาก
จัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิติลัญจษา	2.41	1.11	น้อย	2.81	0.99	มาก
2.การจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อหรับ / มลายู)						
สอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	2.14	1.89	น้อย	2.34	1.45	น้อย
สอนไวยากรณ์	2.24	1.60	น้อย	2.46	1.20	น้อย

ด้านการกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
สอนอ่านออกเสียง และ แปลความหมาย	2.40	1.34	น้อย	2.10	1.60	น้อย
สอนอ่านอัลกุรอาน/อัลฮะดีษ	2.75	1.90	มาก	2.65	1.90	มาก

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตาม การรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมในห้องเรียน

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่ากิจกรรมในห้องเรียนที่ครูอิสลามศึกษา ปฏิบัติมาก คือ สอนโดยการบรรยาย สาธิตให้ดู ใช้คำถาม-ตอบ มีการปฏิบัติมาก ให้ ศึกษาเองจากใบความรู้ จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ และที่มีการปฏิบัติน้อย คือ ครูให้ค้นคว้าจาก อินเทอร์เน็ต ครูให้ทำโครงงาน ครูใช้โปรแกรมช่วยสอน เช่น เพาเวอร์พอยท์ ครูเชิญวิทยากร มาบรรยาย

ส่วนที่มีความเห็นต่างกันคือ ครูให้แสดงบทบาทสมมติ ครูให้ทำงานกลุ่ม ครูให้ฝึก ปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาด ซึ่งโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย ส่วนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก และครูจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบ บูรณาการ โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก ส่วนโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครูอิสลามศึกษา ปฏิบัติมาก คือ ครูจัดกิจกรรมปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน และที่มีการปฏิบัติน้อย คือ ครูนำ นักเรียนไปทัศนศึกษา/ศึกษานอกสถานที่ ครูจัดกิจกรรมนิทรรศการ ครูจัดกิจกรรมค่าย ส่วนที่มี

ความเห็นต่างกันคือ ครูจัดกิจกรรมปฏิบัติสาธิตงานในสถานศึกษา และครูจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิติลัญจนาม ซึ่งโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย ส่วนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเห็นว่ามีการปฏิบัติมาก

การจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อหรับ/มลายู)

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อหรับ/มลายู) ที่ครูอิสลามศึกษาปฏิบัติมาก คือ ครูสอนอ่านอัลกุรอาน/อัลชะดิษ และที่มีการปฏิบัติน้อย คือ ครูสอนสอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูสอนไวยากรณ์ และ ครูสอนอ่านออกเสียง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย
1. หลักการเลือกใช้สื่อการสอน						
เลือกใช้สื่อประเภทหนังสือเรียน/ หนังสืออ่านประกอบในการจัดการ เรียนการสอนเป็นหลัก	2.75	0.91	มาก	2.69	0.85	มาก
เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุ รออ่าน และวจนะของนบี	3.23	0.81	มาก	3.33	0.76	มาก
เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทัน ต่อเหตุการณ์	3.12	0.74	มาก	3.13	0.82	มาก
เลือกใช้สื่อที่ได้รับการยอมรับใน ศาสนาอิสลาม ปลอดภัยจากสิ่ง ต้องห้ามตามศาสนบัญญัติ	3.31	0.76	มาก	3.33	0.83	มาก
เลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.06	0.80	มาก	3.12	0.81	มาก
2. ครูใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้						
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ	2.64	0.95	มาก	2.48	0.98	น้อย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ	2.45	1.06	น้อย	2.25	0.88	น้อย

ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย
สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรจาก หน่วยงานต่างๆ	2.35	0.92	น้อย	2.37	0.97	น้อย
สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ	2.43	0.99	น้อย	2.51	0.85	น้อย
3. ครูจัดสื่อ/อุปกรณ์ให้นักเรียนได้ เลือกใช้ในการทำกิจกรรมด้วย ความสะดวก	2.52	0.92	น้อย	2.61	0.87	มาก

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอน

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่าหลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาที่ปฏิบัติมาก คือ ครูเลือกใช้สื่อประเภทหนังสือเรียน/หนังสืออ่านประกอบในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะของนบี เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ เลือกใช้สื่อที่ได้รับการยอมรับในศาสนาอิสลามปลอดภัยจากสิ่งต้องห้ามตามศาสนบัญญัติ และเลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาที่ปฏิบัติน้อย คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ครูใช้สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรจาก หน่วยงานต่างๆ และครูใช้สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผ่นที่ ฯลฯ

ส่วนที่มีความเห็นต่างกันคือ ครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ ซึ่งโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย ส่วนโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครเห็นว่ามี การปฏิบัติ มาก

คุนยวิทยทรพยากร
จุพาลงกรณมหาวิทยาลัย

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย
1. ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
ก่อนขึ้นบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ใหม่	2.74	0.85	มาก	2.77	0.85	มาก
ระหว่างเรียนในบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้	2.74	0.83	มาก	2.73	0.89	มาก
หลังจากเรียนจบสิ้นในบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้	2.94	0.84	มาก	2.95	0.82	มาก
2. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
ครูประเมินผลเป็นหลัก	2.85	0.88	มาก	2.91	0.92	มาก
ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง	2.50	0.88	น้อย	2.42	0.93	น้อย
ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน	2.36	0.91	น้อย	2.40	1.02	น้อย
ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน	2.57	0.98	มาก	2.58	0.98	มาก
ประเมินจากรายงาน	2.66	0.94	มาก	2.79	0.95	มาก
ประเมินจากใบงาน	2.87	0.93	มาก	2.89	0.97	มาก
ประเมินจากแบบทดสอบ	3.00	0.87	มาก	3.13	0.88	มาก

ด้านการกิจกรรมการเรียนรู้ สอน	ระดับการ ปฏิบัติ					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย
ประเมินจากการปฏิบัติ เช่น การระ ละหมาด อาบน้ำละหมาด การ อ่านอัลกุรอาน	2.50	0.88	น้อย	2.49	0.80	น้อย

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่า ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษาที่ปฏิบัติมาก คือ ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนขึ้นบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ใหม่ ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนในบทเรียนหรือหน่วยเรียนนั้น และครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังจากเรียนจบสิ้นในบทเรียนหรือหน่วยเรียนนั้น

2. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

นักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษาที่ปฏิบัติมาก คือ ครูประเมินจากแบบทดสอบ ครูประเมินจากใบงาน ครูประเมินผลเป็นหลัก ครูประเมินจากแฟ้มสะสม ครูประเมินจากรายงาน และที่ปฏิบัติน้อย คือ ครูให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน และครูประเมินจากการปฏิบัติ เช่น การระละหมาด อาบน้ำละหมาด การอ่านอัลกุรอาน ฯลฯ

ตอนที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย เกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา	ระดับ ปัญหา					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
ครูสอนไม่เข้าใจ	1.90	0.85	น้อย	1.95	0.95	น้อย
ครูไม่เปิดโอกาสให้ถาม	1.62	0.74	น้อย	1.71	0.89	น้อย
ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี	1.50	0.75	น้อยมาก	1.45	0.74	น้อยมาก
ครูมอบหมายงานไม่ชัดเจน	1.71	0.81	น้อย	1.67	0.85	น้อย
กิจกรรมที่ครูใช้สอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา	1.66	0.74	น้อย	1.73	0.86	น้อย
เนื้อหาวิชาศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมีมากเกินไป	1.73	0.76	น้อย	1.87	0.87	น้อย
จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม	1.82	0.89	น้อย	2.01	1.00	น้อย

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ของครูสอนอิสลามศึกษา	ระดับ ปัญหา					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย
จำนวนคาบเรียนน้อย เกินไปไม่เพียงพอต่อการ เรียน	2.01	0.95	น้อย	2.13	1.01	น้อย
บรรยากาศในห้องเรียนไม่ดี	1.79	0.85	น้อย	1.93	1.03	น้อย
ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ	1.70	0.90	น้อย	2.01	1.09	น้อย
ไม่มีห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะ	1.70	0.90	น้อย	1.80	0.98	น้อย
2.ด้านสื่อการเรียนการ สอน						
สื่อ/อุปกรณ์ไม่พอเพียง	1.97	0.89	น้อย	1.92	0.94	น้อย
สื่อขนาดเล็ก /ไม่ชัดเจน	1.99	0.91	น้อย	1.92	0.92	น้อย
เอกสารประกอบการสอนไม่ ตรงกับเนื้อหาที่เรียน/ เนื้อหาแน่นเกินไป	1.84	0.85	น้อย	1.76	0.85	น้อย
หนังสือสำหรับค้นคว้า เพิ่มเติมไม่พอเพียง	1.92	0.84	น้อย	1.97	0.96	น้อย
ขาดสื่อการเรียนการสอน ทางศาสนา	2.01	0.90	น้อย	1.89	0.97	น้อย
สื่อไม่ทันสมัย / เก่า	2.00	0.92	น้อย	1.86	0.88	น้อย
สื่อไม่น่าสนใจ	1.91	0.87	น้อย	1.91	0.96	น้อย
สื่อยากเกินไป/ยากที่จะทำ ความเข้าใจ	1.90	0.87	น้อย	1.79	0.89	น้อย
ไม่มีหนังสือเรียน	2.56	0.89	มาก	2.67	0.86	มาก

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ของครูสอนอิสลามศึกษา	ระดับ ปัญหา					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย
3. ด้านการวัด และประเมินผล การเรียนรู้						
ครูไม่ชี้แจงเกณฑ์การให้ คะแนน	1.72	0.84	น้อย	1.83	0.86	น้อย
คำถามในแบบทดสอบ อธิบายไม่ชัดเจน	1.78	0.82	น้อย	1.75	0.85	น้อย
ครูไม่เปิดโอกาสให้ประเมิน ตนเองและเพื่อนร่วมชั้น	1.76	0.80	น้อย	1.83	0.82	น้อย
ครูไม่แจ้งผลการสอน / คะแนนเก็บ	1.61	0.79	น้อย	1.83	0.98	น้อย
การประเมินผลมีบ่อยครั้ง เกินไป	1.61	0.78	น้อย	1.63	0.71	น้อย
ข้อสอบยาก/ง่ายเกินไป	1.95	0.90	น้อย	1.87	0.87	น้อย

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาน้อย ซึ่งปัญหาที่พบคือ ครูสอนไม่เข้าใจ ครูไม่เปิดโอกาสให้ถาม ครูมอบหมายงานไม่ชัดเจน กิจกรรมที่ครูใช้สอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เนื้อหาวิชาศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมีมากเกินไป จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม จำนวนคาบเรียนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียนบรรยากาศในห้องเรียนไม่ดี ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ ไม่มีห้องปฏิบัติศาสนกิจโดยเฉพาะ ส่วนที่เป็นปัญหาน้อยมาก/ไม่เป็นปัญหาเลย คือ ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี

2. ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัด มีความเห็นว่า ที่เป็นปัญหามาก คือ ไม่มีหนังสือเรียน/หนังสือเรียนไม่เพียงพอ และที่เป็นปัญหาน้อย คือ สื่อ/อุปกรณ์ไม่พอเพียง สื่อขนาดเล็ก /ไม่ชัดเจน เอกสารประกอบการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน / เนื้อหาน้อยเกินไป หนังสือสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมไม่พอเพียง ขาดสื่อการเรียนการสอนทางศาสนา สื่อไม่ทันสมัย /เก่า สื่อไม่น่าสนใจ สื่อยากเกินไป/ยากที่จะทำความเข้าใจ

3. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาน้อย ซึ่งปัญหาที่พบคือ ครูไม่ชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนน คำถามในแบบทดสอบอธิบายไม่ชัดเจน ครูไม่เปิดโอกาสให้ประเมินตนเอง และเพื่อนร่วมชั้น ครูไม่แจ้งผลการสอบ / คะแนนเก็บการ ประเมินผลมีบ่อยครั้งเกินไป และข้อสอบยาก/ง่ายเกินไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา
ของนักเรียน

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย เกี่ยวกับ
ปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้ อิสลามศึกษาของนักเรียน	ระดับ ปัญหา					
	นักเรียนโรงเรียนสังกัด ศธ.			นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม.		
	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย	\bar{X}	S.D.	ความ หมาย
1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน						
ไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูอธิบาย	1.70	0.75	น้อย	1.67	0.86	น้อย
ไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา	1.53	0.73	น้อยมาก	1.62	0.82	น้อย
ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูล เพิ่มเติม	1.84	0.82	น้อย	1.90	0.86	น้อย
ไม่มีสมาธิในการเรียน	1.80	0.79	น้อย	1.96	0.93	น้อย
ไม่กล้าพูดหรือแสดงความ คิดเห็นในห้องเรียน	1.86	0.85	น้อย	2.01	0.90	น้อย
เข้ากับเพื่อนในการทำงาน กลุ่มไม่ได้	1.51	0.79	น้อยมาก	1.64	0.85	น้อย
อ่านภาษาอาหรับไม่ออก	1.76	0.90	น้อย	1.73	0.89	น้อย
ไม่มีทักษะในการสืบค้น ข้อมูล	1.64	0.71	น้อย	1.71	0.82	น้อย
เรียนไม่ทัน	1.57	0.76	น้อย	1.61	0.78	น้อย

จากตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูอธิบาย มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา มีปัญหาในระดับน้อยมาก/ไม่มีปัญหาเลย นักเรียนไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนเข้ากับเพื่อนในการทำงานกลุ่มไม่ได้ มีปัญหาในระดับน้อยมาก/ไม่มีปัญหาเลย นักเรียนอ่านภาษาอาหรับไม่ออก มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนเรียนไม่ทัน มีปัญหาในระดับน้อย

2. ปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูอธิบาย มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนเข้ากับเพื่อนในการทำงานกลุ่มไม่ได้ มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนอ่านภาษาอาหรับไม่ออก มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนไม่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล มีปัญหาในระดับน้อย นักเรียนเรียนไม่ทัน มีปัญหาในระดับน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงจำนวนของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียน และครูปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความต้องการของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูสอนอิสลามศึกษา	นักเรียน โรงเรียนสังกัด ศธ. จำนวน (คน)	นักเรียน โรงเรียนสังกัด กทม. จำนวน (คน)
1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
กิจกรรมในห้องเรียน		
เวลาน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียน/เรียนไม่ทัน	2	3
เนื้อหาแน่นเกินไป	-	3
ควรใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย	1	2
ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน	2	-
ควรจัดกิจกรรมที่เน้นพัฒนาทักษะการคิด	3	-
ควรสร้างบรรยากาศที่น่าเรียน	1	1
ครูสอนยากเกินไป	1	2
ครูเสียงเบา	-	1
ครูประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น สูบบุหรี่ใน	2	-
ห้องเรียน		
กิจกรรมเสริมหลักสูตร		
จัดกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น	3	3
จัดกิจกรรมทัศนศึกษามากขึ้น	3	2
ควรพาไปสถานที่จริง เช่น มัสก๊ะฮู ซาอูดิอารเบีย	3	1
2.ด้านสื่อการเรียนการสอน		
ควรมีสื่อมากขึ้น/สื่อมีน้อย	2	3
ควรใช้สื่อที่เป็นของจริงทางศาสนามากขึ้น	1	-
ควรมีแหล่งสืบค้นข้อมูลมากขึ้น	2	2
หนังสือเรียนน้อยเกินไป/ไม่มีหนังสือเรียน	2	5

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูสอนอิสลามศึกษา	นักเรียน โรงเรียนสังกัด ศธ. จำนวน (คน)	นักเรียน โรงเรียนสังกัด กทม. จำนวน (คน)
หนังสือทางวิชาการเก่า/ไม่ทันสมัย	-	1
สื่อเก่า/ไม่ทันสมัย	2	1
ควรมีเอกสารประกอบการเรียน	4	5
3. ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้		
ควรแจ้งกำหนดการสอบเก็บคะแนนล่วงหน้า	-	2
สอบน้อยเกินไป	1	-
ควรสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อจะได้ทราบ พัฒนาการ	2	-
ควรสอบเก็บคะแนนภาคปฏิบัติ เช่น ละหมาด อาบน้ำละหมาด	2	1
ควรมีการเก็บคะแนนจากงานแทนการสอบ	1	1
ควรสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์	1	-

จากตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียน และครูปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ตามความต้องการของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของกิจกรรมในห้องเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมในห้องเรียนเวลาน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียน/เรียนไม่ทัน จำนวน 5 คน รองลงมา คือ เนื้อหาน้อยเกินไป จำนวน 3 คน ,ควรใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย จำนวน 3 คน และครูสอนยากเกินไป จำนวน 3 คน ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน , ควรจัดกิจกรรมที่เน้นพัฒนาทักษะการคิด, ควรสร้างบรรยากาศที่น่าเรียน และครู

ประพุดิตินไม่เหมาะสม เช่น สูปบุหรี่ในห้องเรียน จำนวน 2 คน และครูเสียงเบา จำนวน 1 คน

กิจกรรมเสริมหลักสูตร นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมทัศนศึกษามากขึ้น จำนวน 5 คน รองลงมาคือ ควรพาไปสถานที่จริง เช่น มัถกะฮู ซาฮูดีอารเบียจำนวน 4 คน และจัดกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น จำนวน 1 คน

ด้านสื่อการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีเอกสารประกอบการเรียน จำนวน 9 คน รองลงมาคือ หนังสือเรียนน้อยเกินไป/ไม่มีหนังสือเรียน จำนวน 7 คน ควรมีสื่อมากขึ้น/สื่อมีน้อย จำนวน 5 คน ควรมีแหล่งสืบค้นข้อมูลมากขึ้น จำนวน 4 คน สื่อเก่า/ไม่ทันสมัย จำนวน 2 คน ควรใช้สื่อที่เป็นของจริงทางศาสนามากขึ้น จำนวน 1 คน และหนังสือทางวิชาการเก่า/ไม่ทันสมัย จำนวน 1 คน

ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรสอบเก็บคะแนนภาคปฏิบัติ เช่น ละหมาด อาบน้ำละหมาด จำนวน 3 คน รองลงมาคือ ควรแจ้งกำหนดการสอบเก็บคะแนนล่วงหน้า จำนวน 2 คน ควรสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อจะได้ทราบพัฒนาการ จำนวน 2 คน ควรมีการเก็บคะแนนจากงานแทนการสอบ จำนวน 2 คน ควรสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ จำนวน 1 คน และสอบน้อยเกินไปจำนวน 1 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน
2. ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว จำนวน 26 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอิสลามศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนอิสลามศึกษา จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครู และแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตัวเอง จำนวน 10 คน แจกแบบสัมภาษณ์ครูอิสลามศึกษา จำนวน 26 ฉบับ ได้รับแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์กลับมาจำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.77 และแจกแบบสอบถามนักเรียน จำนวน 420 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สังเกตการณ์เรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาจำนวน 10 คน (โรงเรียนละ 1 คน) คนละ 1 คาบเรียน และวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาของครู จำนวน 3 แผน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) และแปลค่าความหมายมัชฌิมเลขคณิตตามที่กำหนด แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ครูผู้ให้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และนักเรียนผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 40 - 50 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาโท ซึ่งจบสาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่งส่วนใหญ่ในปัจจุบันคือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน มากกว่า 6 ปีขึ้นไป ทั้งหมดไม่มีวุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา และไม่เคยสอนอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่เคยได้ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา และเรื่องที่ต้องการประชุม อบรม สัมมนา ส่วนใหญ่คือ เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา การสอนคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน ส่วนใหญ่มีต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ คือ ศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สมาคมครูสัมพันธ์ และโรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนในการสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอน

2. ครูอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 40 - 50 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ซึ่งจบสาขาอิสลามศึกษา สังคมศึกษา และนิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) ตำแหน่งส่วนใหญ่ในปัจจุบันคือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ส่วนใหญ่จบระดับชานะวี และส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาวิชาชีพอครุ ประสบการณ์ในการสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป และ ประสบการณ์ในการเป็นครูส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปีขึ้นไปเช่นกัน จำนวนเวลาที่สอนอิสลามศึกษาต่อสัปดาห์ส่วนใหญ่ คือ 9-16 คาบต่อสัปดาห์ ในส่วนของหน้าที่อื่น ๆ นั้นส่วนใหญ่ ดูแลนักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ และเป็นคอเต็บประจำมัสยิด ส่วนใหญ่เคยได้ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยที่ที่มีความเห็นว่าคุณค่าที่รับจากการประชุม/อบรม/สัมมนา นั้น มีประโยชน์มาก และเรื่องที่ต้องการประชุม อบรม สัมมนา ส่วนใหญ่คือ เทคนิคการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และส่วนใหญ่มีต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยอื่น ๆ คือ ไปได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษา

กรุงเทพมหานคร ในเรื่องการอบรมวิชาการ/ปฏิบัติการ ปรับเงินเดือน/สวัสดิการครูอิสลามศึกษา และโรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนในการสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอน

3. นักเรียนนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยที่ส่วนใหญ่ได้ศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (ฟิรดูอีน) และระดับผลการศึกษาอิสลามศึกษา อยู่ในระดับ เกรด 4 และเกรด 3.5

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ของผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มี การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ โดยมีสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.ด้านเป้าหมายโรงเรียน

ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายโรงเรียนในเรื่อง การเป็นคนดีของครอบครัว/สังคม และปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างถูกต้อง มีการนำหลักจริยธรรมอิสลาม อันได้แก่ การศรัทธาต่ออัลเลาะห์ การมีกิริยามารยาทแบบอิสลาม และการเป็นคนดีมาสอดแทรกในเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายโรงเรียนได้แก่ ครูอิสลามศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และฝ่ายวิชาการ โดยใช้วิธีการประชุม และประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายโรงเรียนตรงกัน

2.ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ผู้บริหารมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และ การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีการจัดเตรียมสถานที่ที่อาบน้ำละหมาด สถานที่ประกอบศาสนกิจ (ละหมาด) และห้องเรียนอิสลามศึกษา

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของครู

ผู้บริหารให้การสนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา โดยให้ครูอิสลามศึกษาเป็นผู้วิเคราะห์หลักสูตรเอง มีการวิเคราะห์หลักสูตรจากการเทียบเคียง จากหลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชนเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรมเสี่ยง/ยาเสพติด/ผู้ สว ส่วนบทบาทโรงเรียนในการการเตรียมความพร้อมของครู ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอบรม/ ประชุม/สัมมนาวิชาการแก่ครูสอนอิสลามศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีการสำรวจความพร้อมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการตรวจแผนจัดการเรียนการสอน สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาครูเข้าสอนอิสลามศึกษานั้นต้องมีคุณสมบัติด้านศาสนา ประสบการณ์ และคุณวุฒิด้านการศึกษา

ส่วนการเตรียมความพร้อมตัวเองของครูอิสลามศึกษานั้น ครูส่วนใหญ่ได้ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร มีการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน โดยเน้น การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เช่นละหมาดในโรงเรียน ค่าจริยธรรม ครูอิสลามศึกษา จัดทำเอกสารด้วยตนเองโดยการค้นหาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ ครูอิสลามศึกษา ศึกษาด้านเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนจากแบบเรียน และหลักสูตร รวมทั้งค้นคว้า เพิ่มเติมจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลฮะดีษ

4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลาม

ผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม คือเน้น การจัดค่ายจริยธรรมอิสลาม และการนำหลักศาสนาอิสลามมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีการ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูโดยการตรวจแผนการเรียนการสอน และการตรวจบันทึก หลังสอน ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูคือ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการนิเทศ การเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง โดยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ซึ่งเน้นในเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการ

ประเมินผลการเรียนรู้ ในเรื่องผลสัมฤทธิ์วิชาอิสลามศึกษานั้น ทั้งผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าเป็นไปตามเป้าหมายโรงเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ในการปฏิบัติ

ส่วนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูนั้นส่วนใหญ่วางแผนการจัดการเรียนการสอนแต่ผู้เดียว และจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ระยะยาว (long plan) ส่วนใหญ่สอนโดยการบรรยาย และถาม - ตอบ ใช้วิธีสอนตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) คือการสอนแบบเล่าเรื่อง และการสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ และจัดกิจกรรมการประกอบศาสนกิจนอกโรงเรียนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูอิสลามศึกษาจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภาษา (อาหรับ / มลายู) โดยเน้นสอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และ สอนอ่านออกเสียงและแปลความหมาย นอกจากนี้มีการบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียนนั้นเน้นความเป็นอิสลาม และความสะอาด มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนหลังเลิกเรียน และให้ทำรายงานเพิ่มเติม

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูตามการรับรู้ของนักเรียนนั้น กิจกรรมในห้องเรียน โดยภาพรวมกิจกรรมที่นักเรียนเห็นว่าครูมีการปฏิบัติมาก คือ การบรรยาย การสาธิต ศูนย์การเรียนรู้ และการถาม - ตอบ ในขณะที่การทำโครงการ การแสดงบทบาทสมมติ มีการปฏิบัติน้อย ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นนักเรียนเห็นว่ากิจกรรมที่ครูมีการปฏิบัติมาก คือ กิจกรรมปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันที่มัสยิด ในขณะที่การจัดทัศนศึกษา/ศึกษานอกสถานที่ และกิจกรรมนิทรรศการ มีการปฏิบัติน้อย ส่วนการจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อาหรับ / มลายู) นั้น นักเรียนเห็นว่าครูมีการปฏิบัติมาก คือสอนอ่าน อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ ในขณะที่สอนคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และสอนไวยากรณ์ มีการปฏิบัติน้อย

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีนโยบายด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา คือ ส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยที่สื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดหาให้ ซึ่งได้แก่ อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ ตำราวิชาการทางศาสนาอิสลาม มีการส่งเสริมให้ครูใช้ และผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้การประชาสัมพันธ์ มีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยการประกวดสื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนจัดแหล่ง การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม คือ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องอิสลามศึกษา

ในส่วนของคุณนั้นได้รับการสนับสนุนหนังสือสำหรับครูจากทางโรงเรียน ส่วนหนังสือเรียนของนักเรียน ครูอิสลามศึกษาจัดทำเป็นเอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ และใช้อัลกอรอ่าน/อัลฮะดิษ ส่วนสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครูอิสลามศึกษาได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียนเช่นกัน โดยโรงเรียนจัดหาอุปกรณ์ฉายภาพ และเครื่องเล่น CD/DVD ส่วนสื่อการสอนตามแบบอย่างของท่านศาสตราจารย์หมัด (ช.ล.) ใช้การแสดงท่าทางด้วยมือหรือนิ้วมือ ส่วนหนังสืออ่านประกอบ ครูใช้อัลกอรอ่าน/อัลฮะดิษ และตำราวิชาการทางศาสนาทั่วไป แหล่งการเรียนรู้อิสลามศึกษาที่ครูแนะนำให้แก่นักเรียนคือ ห้องสมุด และ อินเทอร์เน็ต สำหรับการประเมินการวางแผนการใช้สื่อ นั้น ครูใช้การประเมินกระบวนการการใช้สื่อ และ ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ

สื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน โดยภาพรวม ครูเลือกใช้หนังสือเรียน/หนังสืออ่านประกอบ และสื่อที่มาจากอัลกอรอ่าน/อัลฮะดิษ ส่วนสื่อที่ครูใช้ในระบับน้อย คือ สื่อบุคคล และ สื่อวัสดุ

6. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

ผู้บริหารเน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ มีการส่งเสริมให้ครูประเมินตามสภาพจริง และอบรมความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้แก่ครู

ครูอิสลามศึกษาทำการวัดและประเมินการเรียนรู้เองในห้องเรียน โดยใช้แบบสังเกต พฤติกรรม แบบทดสอบ และใบงาน โดยส่วนใหญ่วัดประเมินผลก่อนขึ้นบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ใหม่ และหลังจากเรียนจบสิ้นใบเรียนหรือหน่วยการเรียนนั้น มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะที่จำเป็นในทางศาสนาอิสลาม คือ การปฏิบัติศาสนกิจ/ละหมาด/อาบน้ำ ละหมาด และการอ่าน/ท่องจำ อัลกอรอ่าน/อัลฮะดิษ การประพฤติปฏิบัติตามหลักศาสนา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน ส่วนใหญ่ครูประเมินผลเป็นหลัก ในขณะที่ การให้นักเรียน และเพื่อนร่วมชั้นประเมินนั้น มีน้อย โดยที่ครูประเมินจากแบบทดสอบ ใบงาน และรายงานเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ การปฏิบัติ เช่น

การละหมาด การอ่าน อัลกุรอาน มีการประเมิณน้อย โดยช่วงเวลาที่ครูวัดและประเมิณผล การเรียนรูู้ คือ ก่อนขึ้นบทเรียนหรือหน่วยการเรียนใหม่ ระหว่างเรียนในบทเรียนหรือหน่วยการ เรียนนั้น และหลังจากเรียนจบสิ้นไปบทเรียนหรือหน่วยการเรียนนั้น

ตอนที่ 3 ปัญหา และแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

1. ด้านเป้าหมายโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และ ในส่วนที่มีปัญหานั้นมีจำนวนน้อย โดย ปัญหาที่พบคือ ผู้สอนไม่เข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อธิบายชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน รองลงมาคือ เป้าหมายบางประการไม่บรรลุผล ซึ่งมีแนวทางใน การแก้ปัญหาคือ แก้ไขข้ออุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างทีมเพื่อทำภารกิจให้บรรลุ เป้าหมาย

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และ ในส่วนที่มีปัญหานั้นมีจำนวนน้อย โดย ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณอุดหนุน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ระดมทุนและ ทรัพยากรทุกแหล่ง และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ปัญหาไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อม ให้ถูกตามหลักการอิสลามได้ (ห้ามรูปเคารพ ฯลฯ) เนื่องจากที่ดินโรงเรียนเป็นของวัด และผู้ ก่อตั้งเป็นคนพุทธ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดพื้นที่เฉพาะให้ เช่น ห้องอิสลามศึกษา รองลงมาคือ สถานที่คับแคบ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดในห้องเรียน และตามมุม พักผ่อน

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของครู

3.1 ปัญหาการเตรียมความพร้อมของครูโดยผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และในส่วนที่มีปัญหานั้นมีส่วนน้อย โดยปัญหาที่พบคือ ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ และวางแผนหลักสูตร ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ อบรมความรู้เรื่องหลักสูตร ปัญหางบประมาณล่าช้า ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ เร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ระดมทุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน รองลงมาคือ ครูอิสลามศึกษาขาดวุฒิทางการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ศึกษาเพิ่มเติม/ศึกษาต่อ และปัญหาครูอิสลามศึกษามีจำนวนน้อย ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ สอบถามจากผู้รู้ในชุมชน และอิหม่าม

3.2 ปัญหาการเตรียมความพร้อมของครู

ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา โดยพบปัญหาดังนี้ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มงบประมาณในส่วนของอิสลามศึกษา และใช้เงินส่วนตัว/หยิบยืมผู้อื่น ปัญหางบประมาณล่าช้า ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ เร่งรัดจัดสรรงบประมาณในส่วนของอิสลามศึกษาให้เร็วขึ้น รองลงมาคือ มีเวลาจำกัด ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ วางแผนล่วงหน้า ปัญหาตัวครูขาดความรู้ทางวิชาการ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ปัญหาขาดความรู้ทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา อบรม/ประชุม/สัมมนาความรู้ทักษะในการทำสื่อการเรียนการสอน และปัญหาขาดคู่มือครู ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ใช้ตำราวิชาการทางศาสนาประกอบ

4.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ ปัญหานักเรียนขาดละหมาด ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ให้ละหมาดชดเชยนอกเวลา อธิบายถึงความสำคัญของการละหมาดที่อัลเลาะห์และนบีทรงกล่าวไว้ อธิบายถึงผลอันร้ายแรงของการละเว้นปฏิบัติ ให้ละหมาดพร้อมแทนตักเตือน,บันทึกพฤติกรรม และลงโทษ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ดึงงบประมาณส่วนอื่นมาช่วย เช่นงบประมาณส่วนวิทยากรอาชีพ เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง และระดมทุน-ทรัพย์สิน ร้องลงมาคือ ปัญหาเวลาเรียนน้อย ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ขยายเวลาพิเศษ และจัดเป็นการเรียนเสริม ปัญหานักเรียนมาไม่ตรงเวลา ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ตักเตือน,บันทึกพฤติกรรม, ลงโทษ ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดี ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ปรับแก้พฤติกรรม และปัญหานักเรียนมุสลิมไม่ต้องการเรียนอิสลามศึกษา เนื่องจากต้องการเรียนรายวิชาที่ฝึกวิชาชีพ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดสรรทุนการศึกษาอิสลาม

3.4 ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครู

1.กิจกรรมในห้องเรียน ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา จำดังนี้ ปัญหาครูขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ปัญหานักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางศาสนาอิสลามต่างกัน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ สอนเสริม และถามตอบตามระดับความเก่ง-อ่อน ร้องลงมาคือ ปัญหาเวลาเรียนน้อย/ไม่พอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ รวบรวมบทเรียน ทำเอกสารให้อ่าน และลดบทเรียน ปัญหานักเรียนอ่านภาษาอาหรับไม่ออก ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ สอนเสริม ปัญหานักเรียนมีหลายระดับมาเรียนรวมกัน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดเนื้อหาที่จะสอนตามระดับชั้นนั้น ๆ , ให้นักเรียนทำใบงาน , จัดกิจกรรมตามระดับ และสรุปที่เรียนมาทั้งหมดในช่วงโมง และปัญหานักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ, กระตุ้นนักเรียน และถามคำถาม

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มี ที่มีปัญหาที่มีจำนวนน้อย โดยปัญหาที่พบ คือ ปัญหา นักเรียนมักขาดละหมาดซุฮูริ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ทำการมีการเช็ครายชื่อ/ให้คะแนน ปัญหา นักเรียนมักลืมนำชุดที่ใส่ในการละหมาดมา (ใส่รองเท้า / ตะละกง) ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ โรงเรียน/มัสยิดมีชุดให้ยืมใช้ในการละหมาด รองลงมาคือโรงเรียนขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของครูและนักเรียนมุสลิม ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ประชุมชี้แจง/ทำความเข้าใจร่วมกัน

3. การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ ปัญหา นักเรียนเยอะเกินไป สถานที่ไม่เพียงพอ/คับแคบ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น และใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด รองลงมาคือปัญหา นักเรียนมีหลายห้องมาเรียนรวมกัน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ,ใช้เครื่องขยายเสียงในการพูด ,แยกเรียนเป็นกลุ่มตามระดับชั้น และปัญหา ขาดความร่วมมือจากนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ กระตุ้นนักเรียน และให้กำลังใจนักเรียน

4.3 ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูตามการรับรู้ของนักเรียน

ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูตามการรับรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พบปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูที่พบมากที่สุด คือ จำนวนคาบเรียนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียน รองลงมาคือ ครูสอนไม่เข้าใจ ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูที่พบน้อยที่สุด คือ ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมาคือ ครูไม่เปิดโอกาสให้ถาม

5.ด้านสื่อการเรียนการสอน

5.1 ปัญหาสื่อการเรียนการสอนโดยผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ ปัญหาการขาดหนังสือเรียน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ให้นักเรียนบันทึกลงสมุด และจัดทำเป็นใบความรู้ ปัญหาการขาดวัสดุ

อุปกรณ์ และสื่อการเรียนจำพวกภาพประกอบ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติม และจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ระดมทุน-ทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัญหาการขาดแคลนสื่อจำพวก CD DVD ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติม ปัญหาการขาดเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดซื้อเพิ่มเติมจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ปัญหาครูไม่ค่อยใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อบรมความรู้ทางวิชาการ และจัดประกวดสื่อการเรียนการสอนอบรมความรู้ทางวิชาการ ปัญหาครูขาดความชำนาญในการใช้/ผลิตสื่อ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คืออบรมความรู้ทางวิชาการ และปัญหาครูไม่รายงานการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.2 ปัญหาสื่อการเรียนการสอนของครู

ครูอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ ไม่มีหนังสือเรียน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดทำเป็นเอกสาร/ใบความรู้ และใช้ตำราวิชาการอื่นๆมาประกอบการเรียน รองลงมาคือ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ จัดสรรงบประมาณ ผลิตเอง ปัญหาใช้สื่อได้น้อย เนื่องจากเวลาเรียนจำกัด ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ เลือกใช้สื่อที่สำคัญๆ เพิ่มเวลาเรียน ปัญหาขาดความรู้เรื่องสื่อการเรียนการสอน/การทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ อบรม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ และปัญหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้งานไม่ได้เมื่อจำเป็นต้องใช้ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ใช้การบรรยาย / ใช้กระดานดำแทน และแจ้งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ

5.2 ปัญหาสื่อการเรียนการสอนของครูตามการรับรู้ของนักเรียน

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูตามการรับรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พบปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีหนังสือเรียน รองลงมาคือ สื่อขนาดเล็ก /ไม่ชัดเจน และขาดสื่อการเรียนการสอนทางศาสนา ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูที่พบน้อยที่สุด คือ เอกสารประกอบการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน / เนื้อหาน้อยเกินไป รองลงมาคือ สื่อยากเกินไป/ยากที่จะทำความเข้าใจ

6. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6.1 ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ในส่วนที่มีปัญหามีจำนวนน้อย โดยปัญหาที่พบคือ ครูทำวิจัยในชั้นเรียนน้อย ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู รองลงมาคือ ข้อสอบคลุมเครือ/ไม่ชัดเจน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ คัดกรองข้อสอบอย่างละเอียด แนะนำครูผู้ออกข้อสอบ และอบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบ และปัญหาข้อสอบไม่มีความหลากหลาย ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรมเทคนิควิธีการออกข้อสอบ

6.2 ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู

ครูอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ ไม่สามารถประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ส่งเสริมวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม และใช้แบบทดสอบวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ อบรม/ประชุม/สัมมนาความรู้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ นักเรียนมีหลายระดับที่เรียนร่วมกันทำให้ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ยาก ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ แยกวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นระดับ ปัญหา นักเรียนบางคนไม่ช่วยทำงานกลุ่ม ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ปัญหา เครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย (ส่วนใหญ่เป็นแบบปรนัย) ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งปรนัย และอัตนัย

6.3 ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูตามการรับรู้ของนักเรียน

ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูตามการรับรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า พบปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ปัญหาด้านสื่อการ

เรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูที่พบมากที่สุด คือ ข้อสอบยาก/ง่ายเกินไป รองลงมาคือ คำถามในแบบทดสอบอธิบายไม่ชัดเจน ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูที่พบน้อยที่สุด คือ การประเมินผลมีบ่อยครั้งเกินไปและครูไม่แจ้งผลการสอน / คะแนนเก็บ

ตอนที่ 4 ปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียน

โดยภาพรวมปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนพบระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนที่พบบ่อยที่สุด คือ ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน รองลงมาคือ ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และ ไม่มีสมาธิในการเรียนปัญหาการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนที่พบน้อยที่สุด คือ เข้ากับเพื่อนในการทำงานกลุ่มไม่ได้ รองลงมา คือ เรียนไม่ทัน และ ไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา

ตอนที่ 5 แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยในด้านสภาพ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของผู้บริหาร ครูอิสลามศึกษา นักเรียน แนวทางการแก้ปัญหาของครู และใช้ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญ และเสนอเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 32 แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา

ด้าน	ประเด็นปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ปัญหา
หลักสูตร และเนื้อหา	ขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร	ครูควรศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างละเอียด รวมถึงอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

ด้าน	ประเด็นปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ปัญหา
การจัดการเรียนการสอน	<p>ขาดความรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย</p> <p>สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย</p> <p>ขาดแคลนหนังสือเรียน</p> <p>ขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน</p>	<p>ครูควรเข้าการอบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>ครูควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากการบรรยายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน</p> <p>ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมากขึ้น และควรเข้ารับการอบรมประชุม สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน</p> <p>- ครูควรจัดทำเป็นเอกสาร/ใบความรู้ และใช้ตำราวิชาการอื่นๆมาประกอบการเรียน หรือให้นักเรียนบันทึกลงสมุด หรือจัดให้มีโครงการหนังสือยืมเรียน</p> <p>- ครูควรใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายมากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนและเพื่อนร่วมชั้นได้ประเมินกันเอง รวมทั้งครูควรเข้ารับการอบรมประชุม สัมมนาความรู้ เรื่อง การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน</p>

ด้าน	ประเด็นปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ปัญหา
	<p>ขาดการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>เวลาเรียนไม่เพียงพอ</p> <p>ความรู้พื้นฐานความรู้ทาง ศาสตร์ที่ต่างกันของนักเรียน ทำให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนลำบาก</p> <p>นักเรียนขาดละหมาด</p>	<p>- ครูควรใช้รูปแบบ และ เครื่องมือในการวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้ที่ หลาก หลาย มาก ขึ้น นอกจากนี้ครูควรเปิดโอกาสให้ นักเรียน และเพื่อนนักเรียนร่วม ได้ประเมิน</p> <p>- ครู จัดทำเอกสารอ่าน ประกอบ หรือใบความรู้ให้กับ นักเรียน และโรงเรียนอาจ ขยายเวลาเรียนเป็นพิเศษ และ จัดเป็นโครงการการสอนเสริม</p> <p>- ครูควรประเมินความรู้ พื้นฐานทางศาสนาอิสลาม และจัดกลุ่มตามระดับ ความสามารถ ในกรณี ที่ นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทาง ศาสตร์ในระดับน้อยมาก ครู อาจ ใช้การสอนเสริมเพิ่มเติม</p> <p>- ครูอาจให้นักเรียนปฏิบัติ ละหมาดชดเชย หรือบรรยาย ถึงความสำคัญ และผลบุญ ของการละหมาด รวมถึง บทลงโทษจากอัลเลาะห์ของผู้ ละเว้นการละหมาด</p>

ด้าน	ประเด็นปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ปัญหา
งบประมาณ	งบประมาณไม่เพียงพอ และ ล่าช้า	-โรงเรียนควรมีการระดมทุน และทรัพยากรจากคณะกรรมการ การสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ และ กรุงเทพมหานครควรเร่งรัด จัดสรรงบประมาณในส่วนของ อิสลามศึกษาให้เพียงพอ และ รวดเร็วขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครูอิสลามศึกษา

ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิกศษ.ปริญญาตรีในสาขาอิสลามศึกษา สังคม
ศึกษา และนิติศาสตร์อิสลาม (ชะรีอะฮ์) และมีวุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ระดับชานะวี
ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 3)
และกรุงเทพมหานคร (2549 : 15) ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ไว้ว่า
ครูผู้สอนอิสลามศึกษานั้นต้องมีวุฒิกศษ.ที่ไม่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาตรีทางศาสนาอิสลามที่
หน่วยงานรัฐรับรอง หรือวุฒิปริญญาตรีสาขาอื่น ที่ ก.อ.ศ. กำหนดให้เป็นคุณสมบัติของ
ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และมีวุฒิทางศาสนา อิสลามไม่ต่ำกว่าระดับชานะวี
หรือเทียบเท่า

ข้อสังเกตประการหนึ่งจากการวิจัย คือ ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูชั่วคราว ไม่ใช่ครูประจำการ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะข้อกำหนดของทางกรุงเทพมหานครที่ให้โรงเรียนจ้างครูผู้สอนในลักษณะของวิทยากรท้องถิ่น ไม่ได้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร (2549 : 7) นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูส่วนใหญ่เป็นครูชั่วคราว ดังนั้นครูผู้สอนจะพบนักเรียนเฉพาะในคาบเรียนเท่านั้น ไม่มีโอกาสได้พบปะพูดคุย หรือดูแลพฤติกรรมของนักเรียนนอกเหนือจากเวลาที่มีการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้สอนขาดความผูกพันกับนักเรียน และขาดโอกาสที่จะอบรมบ่มนิสัย ซึ่งส่งผลต่อการปลูกฝังด้านคุณธรรม เจตคติ และค่านิยมที่ดีให้แก่ นักเรียน อันเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่จำเป็นต้องปลูกฝังด้านพฤติกรรม ความรู้สึก ความคิดที่มีคุณธรรม ให้อยู่ มีศรัทธามั่น และปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม มีความใฝ่รู้ เชิญชวนผู้อื่นทำความดี และเป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวทางของอิสลาม (กรมวิชาการ 2544: 14 ,กรุงเทพมหานคร 2549 : 3)

2. สภาพด้านเป้าหมายโรงเรียน

ด้านเป้าหมายโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดเป้าหมายโรงเรียนในเรื่อง การเป็นคนดีของครอบครัว/สังคม และปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างถูกต้อง มีการนำหลักจริยธรรมอิสลาม อันได้แก่ การศรัทธาต่ออัลเลาะห์ การมีกิริยามารยาทแบบอิสลาม และการเป็นคนดีมาสอดแทรกในเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์อิสลามศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีศรัทธามั่น และปฏิบัติตามคำสอนของอิสลามมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม มีบุคลิกภาพตามแบบมีบุคลิกภาพตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) (กรมวิชาการ 2544: 14)

3. สภาพด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ที่ส่งเสริมเหล่านั้นไปใช้ในการสร้างสรรค์ความรู้ของตน และสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับนักเรียน เพื่อนำข้อมูลสภาพแวดล้อมที่ทาง

โรงเรียนจัดให้ (กรมวิชาการ 2544: 145) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหลายโรงเรียนได้จัดสถานที่ประกอบศาสนกิจ (ละหมาด) ให้แก่นักเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน และการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า สถานศึกษามีหน้าที่จัดให้มีสถานที่สำหรับปฏิบัติละหมาด ตามสภาพของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551: 5)

4.สภาพด้านการเตรียมความพร้อมครู

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรมเสี่ยง/ยาเสพติด/ชู้สาว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนอิสลามศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ 2544: 145 ,กรุงเทพมหานคร 2549: 3) นอกจากนี้ผู้ขอสังเกตเกี่ยวกับจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรมเสี่ยง/ยาเสพติด/ชู้สาว อาจมีสาเหตุมาจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีปัญหาสังคมมากมายที่ระบาดหนึ่งในกลุ่มเยาวชนมุสลิมทั้งปัญหา ยาเสพติด การหนีเที่ยว ชู้สาว การลักขโมย ฯลฯ (www.rpk.ac.th/main/index.php?option=com...view เข้าถึงเมื่อวันที่ 19 เม.ย. 2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหา ยาเสพติดที่แพร่ระบาดทั่วถึงทุกกลุ่มคน ไม่เว้นแม้แต่ชุมชนมุสลิมที่มีต่อความเคร่งครัดในบทบัญญัติทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร ทองสุข (บทคัดย่อ : 2540) ที่พบว่า ปัจจุบันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสังคมมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสังคมมุสลิมที่เปลี่ยนแปลงไป ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้น ปัญหาการเสพติดเฮโรอีนสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือกัญชา และกลุ่มประชากรที่ต้องตกเป็นเป้าหมายพิเศษของปัญหา ก็คือกลุ่มเยาวชนผู้นับถือศาสนาอิสลามที่มีอายุเฉลี่ย 15-25 ปี ซึ่งเป็นวัยเรียนนั่นเอง ดังนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จึงมีจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ละลายพฤติกรรมเสี่ยง/ยาเสพติด/ชู้สาว

ส่วนการเตรียมความพร้อมตัวเองของครูอิสลามศึกษานั้น ผลวิจัยพบว่า ครูอิสลามศึกษาจัดทำเอกสารด้วยตนเองโดยการค้นหาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดว่า พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัล ฮะดีษ เป็นคัมภีร์ที่ที่ความสำคัญอย่างมากในศาสนา

อิสลาม ซึ่งเป็นทั้งแนวทางการศรัทธา แนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ไรน่าน อรุณรังสี (<http://www.tawbah.org/index.php?> เข้าถึงเมื่อวันที่ 19 เม.ย. 2553) ที่อธิบายว่า อัล-กุรอาน เป็นคัมภีร์ฉบับสุดท้ายที่ถูกประทานลงมาเพื่อเป็นทางนำ แก่มวลมนุษยชาติตราบจนถึงวันสิ้นโลก มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมในทุกเรื่อง ตั้งแต่เรื่องราว ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในแง่ส่วนบุคคล ครอบครัว สังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ การก่อกำเนิดชีวิต ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกสิ่งทีพระองค์ทรงสร้างให้มนุษย์ รวมทั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะนำทางมนุษย์ไปสู่ความเป็นมนุษย์ผู้สมบูรณ์ เป็นธรรมนุญแห่งชีวิตซึ่งคงความมีชีวิตชีวาอยู่เป็นนิรันดร์ ซึ่งครูอิสลามศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

5.สภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดเทคนิค จิตวิทยาและประสบการณ์การสอนที่สามารถดึงดูดทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใช้เทคนิคในการจัดการเรียนการสอนเพราะใช้วิธีการสอนแบบเดิมโดยไม่เน้นเทคนิคหรือจิตวิทยาในการดำเนินการสอน และหากพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูอิสลามศึกษาใช้มากที่สุด คือ การบรรยาย/อธิบาย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลวิจัยที่ได้จากนักเรียนที่ระบุว่า ส่วนใหญ่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการบรรยาย/อธิบายเป็นหลัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูอิสลามศึกษาใช้การบรรยาย มากที่สุดเป็นเพราะข้อดีของการบรรยาย ซึ่ง ทิศนา แชมมณี (2548:329) ได้กล่าวว่าการสอนโดยการบรรยายเป็นวิธีที่ใช้เวลาน้อย เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ สามารถใช้กับนักเรียนได้จำนวนมาก สะดวกไม่ยุ่งยาก และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้มาก แต่อย่างไรก็ตามจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียนที่ระบุว่า ครูควรกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น จัดกิจกรรมที่น่าสนใจมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการบรรยายยังมีข้อจำกัด และผลการวิจัยด้านปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักเรียนบางคนขาดความสนใจในการเรียน ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดยังขาดความน่าสนใจ ไม่กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน สอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2548:329) ที่กล่าวถึงข้อจำกัดของวิธีสอนแบบบรรยาย ว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทน้อย จึงอาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการ

ฟังบรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่มีศิลปะในการบรรยายที่ดึงดูดใจผู้เรียน ขาดการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจ และไม่สามารถซักถามได้

ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จัดการประกอบศาสนกิจร่วมกันที่มีสยิด นอกจากนี้ในผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูอิสลามศึกษา และความเห็นของนักเรียนก็ตรงกัน คือ ส่วนใหญ่กิจกรรมที่จัดคือ การประกอบศาสนกิจร่วมกันที่มีสยิด ซึ่งสอดคล้องกับ สภาพทั่วไปของการเรียนการสอน เนื่องจากการประกอบศาสนกิจร่วมกันที่มีสยิดนั้น จะกระทำในตอนเที่ยง ที่เรียกว่า ละหมาดซุฮูรี โดยในเวลาเที่ยงนั้นเป็นเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนซึ่งสามารถควบคุมนักเรียนในการปฏิบัติศาสนกิจได้สะดวก อีกทั้งจากการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ใกล้กับมัสยิด จึงจัดให้มีการละหมาดที่มีสยิดบริเวณนอกโรงเรียน

6. สภาพด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโดยใช้การประกวดสื่อการเรียนการสอนของครู ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประกวดสื่อการเรียนการสอนของครูนั้นมีข้อดี คือ ก่อให้เกิดสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จากผลงานคิดค้นของครูและนักเรียนร่วมกัน และสามารถนำสื่อการเรียนการสอนนั้นไปใช้ได้กับโรงเรียนต่างๆทั่วประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (สวทช) ที่กล่าวถึงการประกวดสื่อการเรียนการสอน ว่า การประกวดสื่อการเรียนการสอนนั้นช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอน มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตสื่อเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนของตนเองได้ต่อไปในอนาคต (<http://www.hperlink.reference valid.Uploads/52/52952.doc> เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 เม.ย. 2553)

ในส่วนของผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ครูอิสลามศึกษาเลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและอัลฮะดีษ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งพบว่า ครูเลือกใช้สื่อที่มาจากอัลกุรอาน/อัลฮะดีษเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดว่า พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ เป็นคัมภีร์ที่มีความสำคัญอย่างมากในศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นทั้งแนวทางการศรัทธา แนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการดำเนิน

ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ Wan Mohd Nor Wan Duad (1989: 39) ที่อธิบายว่า อัล-กุรอาน เป็นแหล่งข้อมูลของความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ความคิดเกี่ยวกับอัลเลาะห์ สารและคำสอนที่นับได้มาจากอัลเลาะห์ การประพฤติปฏิบัติตนตามหลักอิสลาม อธิบาย จุดกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พฤติกรรมของมนุษย์ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวทางสังคมวิทยา และปรัชญา

7. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารเน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ มีการส่งเสริมให้ครูประเมินตามสภาพจริง

ครูอิสลามศึกษาทำการวัดและประเมินการเรียนรู้เองในห้องเรียน โดยใช้แบบสังเกต พฤติกรรม แบบทดสอบ และใบงาน ซึ่งตรงกับนักเรียน ที่พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่ครูประเมินจากแบบทดสอบ ใบงาน โดยสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างถึงในกรมวิชาการ 2544: 145) ที่กำหนดว่า ให้จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการผู้เรียน ความประพฤติกจากการสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูอิสลามศึกษาได้วัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ(Skill) ที่จำเป็นในทางศาสนาอิสลาม คือ การปฏิบัติศาสนกิจ/ละหมาด/อาบน้ำละหมาด และการอ่าน/ท่องจำ อัลกุรอาน/อัลฮะดีษ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าครูอิสลามศึกษาจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงวัดและประเมินผลซึ่งตรงกับความต้องการของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า เนื่องจากสาระอิสลามศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ แสวงหาความรู้ มีการทำโครงการ เป็นผู้ผลิตงาน มีการทำงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มประสบการณ์ด้วย ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ดังกล่าว จะเน้นการประเมินผลจากสภาพจริง อันเป็นการประเมินที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน (กรมวิชาการ 2544: 16)

8. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

8.1 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พบ คือ ครูอิสลามศึกษาขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรนั้นทำท่าอากาศยานต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา เพราะการวางแผนการสอนเป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งยังทำให้ผู้สอนมีโอกาสรวบรวมและอ่านบททวนข้อมูลต่างๆ ซึ่งสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

ผลวิจัยยังพบอีกว่า ครูอิสลามส่วนใหญ่ขาดความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จบมาทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น สาขาอิกเตฮาด และชะรีอะฮ์ อีกทั้งครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิตำหนักวิชาชีพครู จะทำให้ขาดความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับแนวทางการแก้ไข ให้มีการจัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ อบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสนับสนุนให้ครูผู้สอนอิสลามศึกษามีวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน อาจเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถแก้ไขในเรื่องของการขาดเทคนิคหรือวิธีการสอน

ปัญหาที่ครูอิสลามศึกษาพบอีกประการหนึ่ง คือปัญหานักเรียนไม่สนใจเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ครูจัดนั้นไม่มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย ซึ่งอาจไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครู ยังพบว่า ปัญหานักเรียนขาดการละหมาด นักเรียนหนีเรียน นักเรียนมีความรู้ทางศาสนาต่างกัน รวมไปถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่นักเรียน ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม อ่านภาษาอาหรับไม่ออก ไม่มีทักษะการสืบค้นข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ปัญหาเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันกับปัญหานักเรียนไม่สนใจเรียน

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ครูอิสลามศึกษาพบ คือ การที่นักเรียนหลายระดับชั้นมาเรียนรวมกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะเวลา และสถานที่ที่ไม่เพียงพอ ซึ่งอาจส่งผลต่อความสนใจของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

ไม่มีสมาธิในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ปัญหาเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันกับปัญหาการที่นักเรียนหลายระดับชั้นมาเรียนรวมกัน ซึ่งแนวทางการแก้ไข คือ ครูควรแบ่งเป็นกลุ่มตามระดับชั้น โดยจัดเนื้อหาและกิจกรรมการสอนตามระดับชั้นนั้น ๆ

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า เวลาในแต่ละคาบมีน้อยเกินไป ซึ่งผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในโรงเรียนจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นวิชาสามัญทั่วไปและวิชาศาสนา ซึ่งวิชาทั้งหมดล้วนมีความสำคัญและไม่สามารถที่จะตัดวิชาใดไปได้ จึงใช้วิธีลดเวลาเรียนในแต่ละคาบ และเพิ่มคาบเรียนในแต่ละให้มากขึ้น รวมทั้ง แต่ละคาบเรียนมีความต่อเนื่องและสลับกันระหว่างวิชาศาสนากับสามัญ จึงทำให้เป็นปัญหาในการทำความเข้าใจของเด็กสำหรับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ เพิ่มเวลาให้กับนักเรียนในการทำความเข้าใจบทเรียน หรือเพิ่มชั่วโมงเรียนในวิชาที่สำคัญซึ่งน่าจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ได้

8.2 ปัญหาด้านด้านสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณมีไม่เพียงพอในการที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลาย และทันสมัย อีกทั้งครูยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ และประสบการณ์การใช้สื่ออย่างถูกต้อง และไม่มีหนังสือแบบเรียนที่ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่เป็นเอกภาพตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับอันดับคู่มือครู (2542 : วิจัย) พบว่า โรงเรียนจำนวนมากที่ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550 : 120) ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ครูอิสลามศึกษายังไม่เข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับอามีเนาะ มามู (2544 : 132) ผลการวิจัยพบว่า สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ และงบประมาณได้รับจัดสรรน้อย

สำหรับข้อเสนอแนะ ได้เสนอแนะไว้ว่าควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีการใช้ และผลิตสื่อการเรียนการสอนเอง และที่สำคัญควรนำสื่อการเรียนการสอน ที่ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์และยุคสมัยมาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งโลกปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารข้อมูลได้รวดเร็ว ล้วนแต่มีผลกระทบต่อระบบการจัดการ ศึกษาใน

ปัจจุบันทั้งในด้านหลักสูตร ครู และวิธีการสอน รวมทั้งตัวเด็กซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรง และหากจะพิจารณาให้ตีครูเองก็สามารถนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนได้ (สุรพล นิติไกรพจน์ และกิตติรัตน์ มังคละศิริ, 2545: 34)

8.3 ปัญหาด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้สอนขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล รวมทั้งขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซุ้มยยะห์ สาและ (2550:วิจัย) พบว่า สำหรับบทบาทที่ครูอิสลามศึกษาคาดหวังมากที่สุด คือต้องการให้มีแบบวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นมาตรฐานสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ และมีการวัดและประเมินผลในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด และระดับชาติและรองลงมาคือ ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด อย่างหลากหลายวิธีการ และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า รูปแบบเกณฑ์การวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2548:48) พบว่าพบว่า ควรปรับปรุงในการวัดและประเมินผลให้มาก ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลงานของลูกหลานของตนเอง และเน้นกระบวนการคิดของตนเองเพื่อไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ครูอิสลามศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจวิธีการและขั้นตอนการวัดและประเมินผล และยังขาดเทคนิคในการวัดและประเมินผล สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลที่หลากหลายมากกว่านี้ และควรจัดรูปแบบเกณฑ์การวัด และประเมินผลด้านอิสลามศึกษาให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.ครูอิสลามศึกษา ควรเป็นครูประจำการและมีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน และมีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครู ซึ่งหากไม่มีพื้นฐานวิชาชีพครู โรงเรียนควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูอิสลามศึกษา เพื่อให้ได้ครูสอนอิสลามศึกษาที่มีความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูควรจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียน นับเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีความเข้าใจชัดเจนในทุกๆ เรื่องควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการกำกับติดตามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความตื่นตัวอยู่เสมอ คิดวิเคราะห์มองเห็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และควรให้ขวัญกำลังใจในการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน

3. รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และกรุงเทพมหานคร ควรดูแลใส่ใจการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างจริงจังทั้งในเรื่องงบประมาณ เงินเดือน และการพัฒนาวิชาการสำหรับครู เพื่อให้ครูอิสลามศึกษามีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา อื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

2. ควรมีการศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุทำให้เกิดปัญหาของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนสังกัด และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษากับการจัดการเรียนการสอนศาสนาอื่น ๆ

5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาต่างๆ กัน (พหุศาสนา)

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษมันต์ วัฒนางนรงค์. 2536. **เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. 2543. **หน้าที่ของครูยุคปฏิรูป : การวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2543. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ ธีรสานต์. 2539. **เทคนิคการบริหารโรงเรียนศาสนา แผนกสามัญศึกษาม.ต้น-ม.ปลาย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิติมา ปรีดีดีดก. 2532. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- เกษิณี ผลประพฤติ. 2535. **พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1**. จันทบุรี : โครงการพัฒนาผลงานทางวิชาการ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- เกษมศักดิ์ เริงโกสุม. 2541. **สภาพการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารอาชีววะและเทคโนโลยีศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2536. **เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. กรุงเทพฯ: กองพัฒนาบุคคล.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2540. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. 2534. **คู่มือการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2546. **เทคโนโลยีการศึกษา แนวทาง และการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

ชัยน์ มุฮัมมัด ซาฮาดะฮ์. (ม.ป.ป.) **ศึกษาศาสตร์และกระบวนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา.** (ม.ป.ท.)

ดลมนนรรจ์ บากา. 2542. **การศึกษาอิสลามในประเทศไทย.** ปัตตานี: โรงพิมพ์รัฐสะมิแลการพิมพ์
ถวัลย์ มาศจรัส. 2545. **คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: 21
เซ็นจูรี.

ถวัลย์ มาศจรัส. 2545. **ปทานานุกรมหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔.**
กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.

พิศนา เขมมณี. 2544. **ศาสตร์การสอน .พิมพ์ครั้งที่ 1.** กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. 2542 . **สื่อการศึกษาเบื้องต้น.** นครปฐม:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาวาลย์ ปานากาแข็ง. 2544. **คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นิตยา มัสเยาะ. 2545. **ปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ในทัศนะผู้บริหารและ
ผู้สอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม.** วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา.

นุกูล ชูน้อย. 2539. **ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2535 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**

บรจ บินกาซัน. 2545. **อิสลามกับการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อิสลามสันติชน.

บรพต สุวรรณประเสริฐ. 2544. **การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** เชียงใหม่:
แสงศิลป์

บุญชม ศรีสะอาด. 2535. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประเสริฐ ธรรมไวยาร. 2542. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542. **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. 2526. องค์ประกอบของการเรียนการสอน. **เอกสารการเรียนการสอนชุดวิชาภาษาไทยหน่วยที่ 1-8.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พารามาช บิน มุฮัมมัด เราะห์บีร์. 2546. **เลี้ยงลูกให้ถูกทางตามคำสอนของอัลกุรอานและสุนนะฮ์.** แปลโดย ปาวิตต์ตต์ ทรรคนะสะฤษดี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นันทชา พรินต์ติ้ง.
- มุซา วันแอะเลาะ. 2544. **มุสลิมกับการศึกษา.** ปัตตานี: โรงพิมพ์ศรีอักษรกรือเซะ.
- มุสตอฟา ยีมะเฟื่อง. 2542. อิสลามกับวิสัยทัศน์การศึกษา. ใน **สารชมรมศิษย์เก่ามุสลิมวิทยากร,** หน้า 9-10. กรุงเทพฯ :ชมรมมุสลิมวิทยากร.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2545. **การวัดผล และสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เววดี กระโหมวงค์ และคณะ. 2546. **การศึกษาสภาพความต้องการและการพัฒนาทางวิชาการขอโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม: รายงานการวิจัย.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ต้นอ่อน.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- วันเพ็ญ จันท์เจริญ. 2542. **การเรียนการสอนปัจจุบัน.** สกลนคร: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. 2544. **การพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา.** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี
- วัลลภ กันทรัพย์. 2533. **การสอนและการสอนที่เน้นกระบวนการ.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- วาณี ภูเสต์วี. 2542. **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน.** จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- วาสนา ชาวหา. 2533. **สื่อการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิชัย ธรรมเจริญ. 2541. **คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.** กรุงเทพฯ: กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา.
- วิชาการ, กรม. 2546. **การจัดสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- วิชัย ดิสสระ. 2535. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วิทยา บุญสม. 2521. **การบริหารงานโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิริยะ บุญยะนิวาสน์. 2541. **คู่มือดำเนินการอบรม พัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2525.. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2546. **หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศุภวัฒน์ เอมไอช. 2539. **หลักการสอน**. จันทบุรี: สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- สนอง อินละคร. 2544. **เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สมคิด สร้อยน้ำ. 2542. **หลักการสอน**. อุตรธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- สมพงษ์ สิงหะพล. 2542. **ศัพท์หลักสูตร เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมยศ ชัยชนะ. 2540. **สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงใหม่**, วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหญิง เจริญจิตธรรม. 2542. **สื่อการศึกษาเบื้องต้น**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สะอาด อุสมา. 2541. **การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2**, วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สันต์ ธรรมบำรุง. 2522. **การสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
- สามัญศึกษา, กรม. 2532. **ความรู้ด้านการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- สามัญศึกษาหน่วย, กรม. 2533. **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการตามหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533**. กรุงเทพฯ

- สิทธิศักดิ์ เจ๊ะสารี. 2536. **ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. 2535. **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุมน อมรวิวัฒน์. 2541. **"ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้"**. ใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิทย์ มุลคำ. 2542. **แฟ้มสะสมงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์ จำกัด.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. 2540. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อรรถีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. 2549. **สื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. 2536. **สภาพและปัญหาการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี สถิตย์ภาคีกุล. 2542. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อามีเนาะ มามู. 2543. **"ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส"**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2537. **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินท์ติ้ง เฮ้าส์.
- อำนาจ เดชชัยศรี. 254. **สื่อการศึกษาพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- อำภา บุญช่วย. 2537. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2540. **การวางแผนการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัชยะ มาลินี. 2546. **การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสตูล**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ภาษาต่างประเทศ

Abd al- Rahman Hasan. 2000. *al-Aqidah al-Islamiyah*. Damascas: Dar-al – Qalam.

Hughes, Larry W. and Ubben Gerald C. 1978. *The Elementary Principal's Handbook*.
Boston: Allyn and Bacon.

Wan Mohd Nor Wan Duad. 1989. *The concept of knowledge in Islam*. London: Mansell
Publishing.

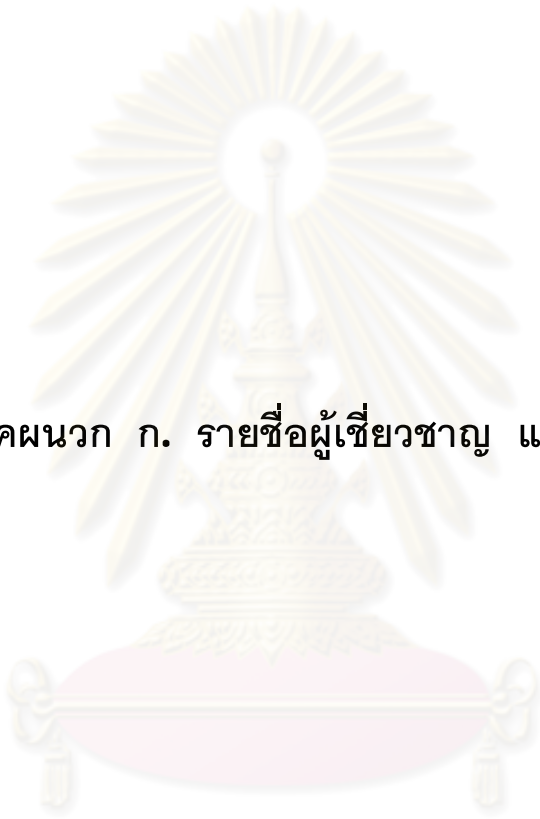

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

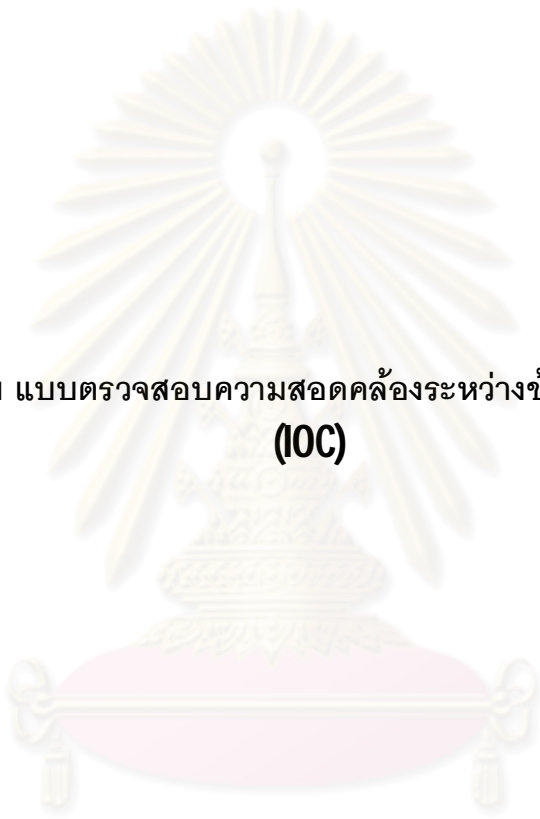
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข
สาขาอิสลามศึกษา และภาษาอาหรับ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. อาจารย์ ดร. วิศรุต เลาะวิถี
สาขาอิสลามศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
3. อาจารย์มัญญ ดารามิตร
ข้าราชการบำนาญ
4. อาจารย์รังสรรค์ ทองทา
ผู้บริหารโรงเรียนธรรมอิสลาม, เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
5. อาจารย์มนัส บุญชม
ผู้บริหารโรงเรียนอิสลามสันติชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข แบบตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
(IOC)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาในเรื่องของสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามตามการรับรู้ของนักเรียน

2. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน

2.2 นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

3. คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.2 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นอุปกรณ์เครื่องมือหรือช่องทางสำหรับช่วยถ่ายทอด หรือนำความรู้หรือประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทักษะและพฤติกรรมโดยได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายและตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียนได้อย่างรวดเร็ว

3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง หลักการ วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพจริงของการเรียนรู้ การนำผลการประเมินและการเรียนรู้ไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา
ตามการรับรู้ของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอน			
	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน			
	• ครูสอนโดยการบรรยาย			
	• ครูสาธิตให้ดู			
	• ครูจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้			
	• ครูให้ทำโครงงาน.			
	• ครูให้แสดงบทบาทสมมติ			
	• ครูใช้การถาม - ตอบ			
	• ครูให้ทำงานกลุ่ม			
	• ครูให้ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต.			
	• ให้ศึกษาเองจากใบความรู้			
	• ครูใช้โปรแกรมช่วยสอน เช่น เพาเวอร์พอยท์.			
	• ครูจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบบูรณาการ..			
	• ครูจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง			
	• ครูเชิญวิทยากรมาบรรยาย			
• ครูให้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาด				
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			
2.	กิจกรรมเสริมหลักสูตร			
	• ทักษะศึกษา ศึกษานอกสถานที่			
	• จัดนิทรรศการ			
	• กิจกรรมค่าย			

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
	<ul style="list-style-type: none"> ประกอบศาสนกิจร่วมกัน เช่น ละหมาดญมาอะห์ ในวันศุกร์ 			
	<ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิฎฎิ้ลฮัจญ์ 			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			
3.	ด้านสื่อการเรียนการสอน			
	ครูเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้			
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ 			
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะของนบี 			
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อประเภทตำราเรียนเป็นหลัก 			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			
4.	ครูใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้			
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ 			
	<ul style="list-style-type: none"> สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ 			
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรหน่วยงานต่างๆ 			
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ 			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
5.	ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้			
	วิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้			
	• ครูประเมินผลเป็นหลัก			
	• ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง			
	• ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน			
	• ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน			
	• ประเมินจากรายงาน			
	• ประเมินจากใบงาน			
	• ประเมินจากแบบทดสอบ			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอน			
	ครูสอนไม่เข้าใจ			
2.	ครูไม่เปิดโอกาสให้ถาม			

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
3.	ครูมอบหมายงานไม่ชัดเจน			
4.	กิจกรรมที่ครูใช้สอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา			
5.	เนื้อหาวิชาศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมีมากเกินไป			
6.	จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม			
7.	จำนวนคาบเรียนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียน			
8.	บรรยากาศในห้องเรียนไม่ดี			
9.	ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			
	ด้านสื่อการเรียนการสอน			
10.	สื่อ/อุปกรณ์ไม่พอเพียง			
11.	สื่อขนาดเล็ก /ไม่ชัดเจน			
12.	เอกสารประกอบการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน / เนื้อหาน้อยเกินไป			
13.	หนังสือสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมไม่พอเพียง			
14.	ขาดสื่อการเรียนการสอนทางศาสนา			
15.	สื่อไม่ทันสมัย / เก่า			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			
	ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้			
16.	ครูไม่ชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนน			
17.	คำถามในแบบทดสอบอธิบายไม่ชัดเจน			

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
18.	ครูไม่เปิดโอกาสให้ประเมินตนเองและเพื่อนร่วมชั้น			
19.	ครูไม่แจ้งผลการสอน / คะแนนเก็บ			
20.	การประเมินผลมีบ่อยครั้งเกินไป			
21.	ข้อสอบยาก/ง่ายเกินไป			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	เกณฑ์การพิจารณา		
		-1	0	+1
1.	ไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูอธิบาย			
2.	ไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา			
3.	ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม			
4.	ไม่มีสมาธิในการเรียน			
5.	ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน			
6.	เข้ากับเพื่อนในการทำงานกลุ่มไม่ได้			
7.	อ่านภาษาอาหรับไม่ได้			
8.	ไม่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล			
9.	เรียนไม่ทัน			
	<u>ความคิดเห็นเพิ่มเติม</u>			

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม
จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC
	ผู้เชี่ยวชาญ						
	คนที่ 1	2	3	4	5		
1	+1	+1	0	0	+1	+3	0.6
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
3	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
4	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
6	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
7	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
9	+1	+1	0	+1	0	+3	0.6
10	+1	0	0	+1	+1	+3	0.6
11	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
12	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
13	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
15	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
16	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
17	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
19	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
21	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
22	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
23	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
24	+1	+1	+1	+	+1	+5	1.0

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรง					ΣR	IOC
	คนที่ 1	2	3	4	5		
25	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
26	+1	0	+1	0	+1	+3	0.6
27	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
28	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
29	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
30	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.8
31	+1	0	0	+1	+1	+3	0.6
32	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
33	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
34	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.8
35	+1	0	+1	0	+1	+3	0.6
36	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.8
37	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
38	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
39	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
40	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
41	+1	+1	0	+1	0	+3	0.6
42	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
43	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
44	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
45	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.8
46	+1	+1	+1	-1	+1	+3	0.6
47	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
48	+1	+1	0	0	+1	+3	0.6
49	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.8
50	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
51	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC
	คนที่ 1	2	3	4	5		
52	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.8
53	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.0
54	+1	+1	-1	+1	+1	+3	0.6
55	+1	+1	+1	+1	+1	+5+3	1.0
56	+1	+1	0	+1	0	+3	0.6
57	+1	+1	0	+1	0	+4	0.6
58	+1	+1	0	+1	+1	+5	0.8
59	+1	+1	+1	+1	+1	+3	1.0
60	+1	0	+1	0	+1	+5	0.6
61	+1	+1	+1	+1	+1	+3	1.0
62	+1	+1	0	0	+1	+3	0.6
63	+1	0	0	+1	+1	+3	0.6
64	+1	0	0	+1	+1	3+	0.6
65	+1	+1	0	0	+1	+3	0.6
66	+1	+1	+1	0	0	+3	0.6
67	+1	+1	+1	-1	+1		0.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง
สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร**

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างไร

- จัดเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- จัดเป็นสาระเพิ่มเติม
- อื่นๆ.....

จำนวนครูผู้สอนอิสลามศึกษา.....คน

เป็นครูประจำการ.....คน

เป็นวิทยากรอิสลาม.....คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.ชื่อ - นามสกุล.....

ตำแหน่ง..... โรงเรียนสังกัด.....

2.เพศ ชาย หญิง

3. อายุ.....ปี

4.วุฒิทางการศึกษาสามัญ ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาวิชา.....

- ปริญญาตรี สาขาวิชา.....
- ปริญญาโท สาขาวิชา.....
- อื่น ๆ (ระบุ).....

5.วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ระดับอิมติดาดี ระดับมูตาวัสซี้เตาะห์
 ระดับซานะวี อื่น ๆ ระบุ.....

6.วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู ไม่มี มี สาขาวิชา.....

7.วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพการบริหาร มี ไม่มี

8.ประสบการณ์การทำงานบริหารปี

9.ประสบการณ์การสอนอิสลามศึกษา.....ปี

10. ประสบการณ์การประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

เคย

ไม่เคย

ครั้งที่	เรื่องที่เข้ารับการประชุม/อบรม /สัมมนา/ ดูงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่จัด

ท่านคิดว่าความรู้ดังกล่าวข้างต้นมีประโยชน์ต่อการบริหาร หรือจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของท่านหรือไม่

มีมาก

มีบ้างเล็กน้อย

ไม่มี

และท่านยังต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ ในเรื่องต่อไปนี้

.....

.....

ถ้าไม่เคยได้รับการอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ ท่านต้องการอบรมหรือไม่ และในเรื่องอะไร

.....

.....

และถ้าไม่ต้องการเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ เพราะอะไร

11. ท่านต้องการได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงานใด ในเรื่องอะไร

12. ทางโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอนหรือไม่ อย่างไร

- มี สนับสนุนเรื่อง.....
และ กำลังจะสนับสนุนเพิ่มเติมในเรื่อง.....
- ไม่มี เพราะอะไร
- สาระอิสลามศึกษาไม่ใช่วิชาหลัก มุสลิมทุกคนต้องเรียนรู้อิสลามอยู่แล้ว
- ไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ
- อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ด้านเป้าหมายโรงเรียน

1. เหตุใดโรงเรียนของท่านจึงจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

2. บุคคลใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนสาระอิสลามศึกษาในโรงเรียนของท่าน

3. โรงเรียนของท่านมีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาอย่างไร

4. ท่านมีวิธีการช่วยให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายโรงเรียนให้ตรงกันอย่างไร

5. ท่านนำหลักจริยธรรมอิสลามในเรื่องใดมาสอดแทรกในเป้าหมายของโรงเรียน

.....

.....

6. ท่านพบปัญหาในด้านเป้าหมายของโรงเรียนอย่างไร โดยมีสาเหตุมาจากอะไร และมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร และผลของการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านบุคลากร					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
ด้านเวลา					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

1. โรงเรียนของท่านมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาอย่างไร

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาอย่างไร

- สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

.....

- สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

3.โรงเรียนของท่านมีการเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวอิสลามศึกษาอย่างไร

4.โรงเรียนของท่านมีห้องประกอบศาสนกิจ(ละหมาด)หรือไม่

ไม่มี เพราะ

มี เป็นอย่างไร.....

5.โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวอิสลามศึกษาอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านบุคลากร					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
ด้านงบประมาณ					
ด้านเวลา					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู

1. โรงเรียนของท่านได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ก่อนนำไปใช้หรือไม่ อย่างไร และประสบปัญหาหรือไม่อย่างไร

.....

ปัญหา

.....

2. โรงเรียนของท่านได้พัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนหรือไม่ อย่างไรและประสบปัญหาหรือไม่อย่างไร

.....

ปัญหา

.....

3. โรงเรียนของท่านมีการเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร (คู่มือครู) อย่างไรบ้าง

โรงเรียนจัดหาให้ โดย.....

ให้ครูผู้สอนจัดหาเอง โดย.....

4. โรงเรียนของท่านมีการเตรียมความพร้อมของครูอย่างไร (ด้านเอกสาร/ ด้านความรู้ / เนื้อหา / วิธีสอน / และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน)

ด้านเอกสาร โรงเรียนจัดหาให้ โดย.....

ให้ครูผู้สอนจัดหาเอง โดย

ด้านความรู้ / เนื้อหา ดูจากแบบเรียน / หลักสูตร

ค้นคว้าเพิ่มเติมจาก.....

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน / วิธีสอน.

ไม่มีการเตรียมความพร้อม

มีการเตรียมความพร้อมโดยดูจากหลักสูตร

ค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ๆ และใช้กิจกรรมที่ หลากหลาย

5. โรงเรียนสำรวจความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอน อย่างไร

.....

6. โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาครูเข้าสอนสาระอิสลามศึกษาอย่างไร

.....

7.โรงเรียนของท่านส่งเสริมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้กับครู (เช่นการอบรม สัมมนา ฯลฯ)
 อย่างไร โดยใช้งบประมาณของใคร

.....

8. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมครูอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร
 และมีแนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
ด้านงบประมาณ					
ด้านเวลา					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างไร
.....
.....
2. บุคคลใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
.....
.....
3. ท่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษากับครู ชุมชน และผู้ปกครองโดยวิธีการใด
.....
.....
4. โรงเรียนของท่านจัดให้มีผู้รับผิดชอบตรวจสอบการวางแผนการสอนของครู(ครบถ้วนทุกชั้นและทุกกลุ่มประสบการณ์) หรือไม่ และท่านเคยรับรู้รับทราบผลการตรวจสอบนั้นหรือไม่
.....
.....
5. โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู
 () การตรวจแผนการเรียนรู้ () การตรวจบันทึกหลังการสอนของครู
 () วิธีอื่นๆ ระบุ
6. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ โดยที่มีสาเหตุมาจากอะไร และท่านมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร
.....
.....
7. โรงเรียนให้การนิเทศแก่ครูบ่อยเพียงใด โดยใคร และสิ่งที่โรงเรียนเน้นในการนิเทศการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา คืออะไร
.....
.....

8. ท่านพบว่าการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายตามนโยบายเพียงใด

.....

.....

9. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทั้งในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือไม่ สาเหตุมาจากอะไร โดยที่มีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านนักเรียน					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านเวลา และสถานที่					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านสื่อการเรียนการสอน

1. โรงเรียนได้มีการดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างไร
 - โรงเรียนจัดหาให้ โดย.....
 - ให้ครูผู้สอนจัดหาเอง โดย
2. โรงเรียนมีนโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในสาระอิสลามศึกษาอย่างไร

.....

.....
3. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบต่างๆอย่างไร

.....

.....
4. โรงเรียนจัดแหล่งการเรียนรู้อะไรบ้างให้แก่นักเรียน

.....

.....
5. โรงเรียนของท่านมีนโยบายการติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนของครูอย่างไร และท่านเคยรับทราบผลการติดตามและประเมินนั้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

และมีปัญหาอะไรในการการติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอน รวมทั้งมีการแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....
6. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านนักเรียน					
ด้านวัสดุ-อุปกรณ์					
ด้านเวลา และสถานที่					
ด้านงบประมาณ					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

1. โรงเรียนของท่านมีนโยบายการวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาอย่างไร

.....

2. โรงเรียนของท่านส่งเสริมให้ครูทำการวัดผลและประเมินด้วยวิธีการต่างๆ อย่างไร

.....

3. โรงเรียนของท่านมีนโยบายการติดตามการวัดผลและประเมินผลของผู้สอนอย่างไร และท่านได้เคยรับทราบผลการติดตามและประเมินนั้นหรือไม่ อย่างไร

.....

และมีปัญหาอะไรในการติดตามและประเมินของผู้สอน รวมทั้งมีการแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการวัดและประเมินผลหรือไม่ อย่างไร มีสาเหตุของปัญหา รวมทั้ง แนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านนักเรียน					
ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน					
ด้านวัสดุ- อุปกรณ์					
ด้านเวลา					

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านเครื่องมือ วัดผล					
ด้านอื่น ๆ.....					

ขอบคุณครับที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสัมภาษณ์
อินชอัลลอฮ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง
สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร**

แบบสัมภาษณ์ครูสอนอิสลามศึกษา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โรงเรียน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างไร

จัดเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จัดเป็นสาระเพิ่มเติม

อื่น ๆ.....

จำนวนครูผู้สอนอิสลามศึกษา.....คน

เป็นครูประจำการ.....คน

เป็นวิทยากรอิสลาม.....คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.ชื่อ - นามสกุล.....

2.เพศ ชาย หญิง

3. อายุ 40 ปีขึ้นไป 30 - 40 ปี ต่ำกว่า 30 ปี

- 4.วุฒิทางการศึกษาสามัญ ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาวิชา.....
 ปริญญาตรี สาขาวิชา.....
 ปริญญาโท สาขาวิชา.....
 อื่น ๆ (ระบุ).....
- 5.วุฒิทางการศึกษาด้านศาสนา ระดับอิมบิตดาดีย์ ระดับมูตาวัสซีเตาะห์
 ระดับฆานะวี อื่น ๆ ระบุ.....
- 6.วุฒิทางการศึกษาวิชาชีพครู ไม่มี มี สาขาวิชา.....
- 7.ประสบการณ์การสอนอิสลามศึกษา.....ปี และ ประสบการณ์ในการเป็นครู.....ปี
- 8.จำนวนที่สอนวิชาอิสลามศึกษา.....ชั่วโมง / สัปดาห์
- 9.นอกจากนี้แล้ว ท่านมีหน้าที่อื่น ๆ อีกหรือไม่.....
10. ประสบการณ์การประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
 เคย
 ไม่เคย

ครั้งที่	เรื่องที่เข้ารับการประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่จัด

ท่านคิดว่าความรู้ดังกล่าวข้างต้น มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของท่านหรือไม่

- มีมาก มีบ้างเล็กน้อย ไม่มี

และท่านยังต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ ในเรื่องต่อไปนี้

.....

ถ้าไม่เคยได้รับการอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ ท่านต้องการอบรมหรือไม่ และในเรื่องอะไร

.....

และถ้าไม่ต้องการเข้ารับการอบรม/ประชุม/ สัมมนา ฯลฯ เพราะอะไร

.....

11. ท่านต้องการได้รับความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงานใด ในเรื่องอะไร

.....

12. ทางโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการของครูผู้สอนหรือไม่ อย่างไร

มี สนับสนุนเรื่อง.....

และ ต้องการให้โรงเรียนสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ.....

ไม่มี เพราะอะไร

สาระอิสลามศึกษาไม่ใช่วิชาหลัก

มุสลิมทุกคนต้องเรียนรู้อิสลามอยู่

แล้ว

ไม่มีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะ

อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ด้านการเตรียมความพร้อมของครู

1. ท่านได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและวางแผนหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ก่อนนำไปใช้หรือไม่ อย่างไร และประสบปัญหาหรือไม่อย่างไร

.....

2. ท่านได้พัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น และชุมชนหรือไม่ อย่างไร และประสบปัญหาหรือไม่อย่างไร

.....

3. ท่านมีการเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร (คู่มือครู) อย่างไรบ้าง

โรงเรียนจัดทำให้ โดย.....

จัดหาเอง โดย.....

4. ท่านมีการเตรียมความพร้อมของตนเองอย่างไร (ด้านเอกสาร/ ด้านความรู้ / เนื้อหา / วิธีสอน / และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน)

ด้านเอกสาร โรงเรียนจัดทำให้ โดย

จัดหาเอง โดย

ด้านความรู้ / เนื้อหา ดูจากแบบเรียน / หลักสูตร

ค้นคว้าเพิ่มเติมจาก.....

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน / วิธีสอน.

ไม่มีการเตรียมความพร้อม

มีการเตรียมโดยดูจากหลักสูตร

ค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ๆ และใช้กิจกรรมที่หลากหลาย

5. ท่านประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านเวลา					

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ท่านดำเนินการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างไร

- ทำคนเดียว โดย
- ร่วมมือกับครูที่สอนอิสลามศึกษาด้วยกัน โดย.....
- วิธีอื่น ๆ โปรดระบุ.....

2 ท่านประสบปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ โดยมีสาเหตุจากอะไร และมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

.....

.....

3. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง ในเรื่องอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 และเรียงลำดับจากน้อย)

- กิจกรรมในห้องเรียน

• วิธีสอนทั่วไป

☐ สอนโดยการบรรยาย	☐ สาธิต
☐ จัดศูนย์การเรียนรู้	☐ ให้ทำโครงการ
☐ ให้แสดงบทบาทสมมุติ	☐ ถาม - ตอบ
☐ ทำงานกลุ่ม	☐ ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต
☐ ให้ศึกษาเองจากใบความรู้ โดยการแนะนำจากครู	☐ ใช้เทคโนโลยีช่วยสอน
☐ จัดกิจกรรมเรียนรู้แบบบูรณาการ	☐ เชิญวิทยากรมาบรรยาย
☐ ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาด	
☐ อื่น ๆ ระบุ	

โดยที่ท่านเน้นวิธีสอนแบบใดมากที่สุด 1..... 2.....
3.....

• วิธีสอนตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.)

☐ การสอนแบบเล่าเรื่อง	☐ การสอนแบบแสดงท่าทางและสัญลักษณ์
☐ การสอนแบบใช้ภาพวาด	☐ การอุปมา-อุปมัย
☐ การสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ	☐ การให้ผู้เรียนไปค้นหาคำตอบและทำการทดลองเอง

อื่น ๆ ระบุ

โดยที่ท่านเน้นวิธีสอนแบบใดมากที่สุด 1..... 2.....
3.....

- กิจกรรมเสริมหลักสูตร

☐ ทักษะศึกษา ศึกษาออกสถานที่	☐ กิจกรรมค่าย
☐ ประกอบศาสนกิจร่วมกัน เช่น ละหมาดญมาอะห์ ละหมาดญมาอะห์ในวันศุกร์	
☐ จัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิติลัษต์ฎฮา	
☐ การประกอบศาสนกิจในโรงเรียน	
☐ การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เช่น ประวัติท่านนบี การบริจาคซะกาต การถือศีลอด เครื่องแต่งกายมุสลิม ฯลฯ	

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยที่ท่านมีโอกาสจัดกิจกรรมใดมากที่สุด 1..... 2.....
3.....

4. ท่านจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มภาษา (อหรับ มลายู) อย่างไร และมีปัญหาหรือไม่อย่างไร โดยมีสาเหตุจากอะไร และมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

- การจัดกิจกรรมทางภาษา

.....
.....

- การฝึกทักษะทางภาษา

.....
.....
.....

5. ท่านมีการบูรณาการสาระอิสลามศึกษากับสาระอื่นๆในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ หรือไม่ (ในกลุ่มสาระใด) และอย่างไร

.....
.....

6. ท่านมีการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนหรือไม่อย่างไร

.....
.....

และมีปัญหาในการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียนหรือไม่ โดยมีสาเหตุจากอะไร และมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

7. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาเป็นอย่างไร และท่านแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์อย่างไร โดยที่ผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

8. ท่านมีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนหรือไม่อย่างไร

.....
.....

9. ท่านประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทั้งในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร โดยที่สาเหตุมาจากอะไร และท่านมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านนักเรียน					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านเวลา - สถานที่					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านสื่อการเรียนการสอน

1. โรงเรียนของท่านมีการสนับสนุนในด้านสื่อการเรียนการสอนเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

- หนังสือสำหรับครู

.....

.....

- หนังสือของนักเรียน

.....

.....

- สื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์

.....

2. ท่านได้มีการดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างไร

- โรงเรียนจัดหาให้ โดย.....
 จัดหาเอง โดย

3. ท่านมีวิธีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างไร

- เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์
 เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะของนบี
 เลือกใช้สื่อประเภทตำราเรียนเป็นหลัก

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านใช้สื่อการเรียนการสอนอะไรบ้างในสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 และเรียงลำดับมากน้อย)

- สื่อการสอนทั่วไป

- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ
 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
 สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากรหน่วยงานต่างๆ
 สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

- สื่อการสอนตามแบบอย่างของท่านศาสตามุฮัมมัด (ศ.ล.)

- การแสดงท่าทางด้วยมือหรือนิ้วมือ
 วาดเส้นหรือภาพประกอบเพื่อเพิ่มความกระจ่าง
 นำสื่อจริงที่สัมผัสได้มาทำการสอน
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านใช้หนังสือเรียนและหนังสือประกอบการเรียนอะไรในการเรียนการสอน

- หนังสือเรียน

- ไม่มี ระบุรายละเอียดเอกสารที่ใช้.....
 มี ระบุชื่อ.....

- หนังสืออ่านประกอบ

- ไม่มี ระบุรายละเอียดเอกสารที่ใช้.....
- มี ระบุชื่อ.....

โดยที่หนังสือเรียนและหนังสือประกอบการเรียนนั้นตรงกับหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

6. ท่านได้แนะนำแหล่งการเรียนรู้อะไรบ้างให้นักเรียน

.....

.....

7. ท่านมีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการสอนด้วยวิธีการใด อย่างไร

- ประเมินการวางแผนการใช้สื่อ โดย.....
- ประเมินกระบวนการใช้สื่อ โดย.....
- ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ โดย.....

8. ท่านประสบปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร และผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านเวลา - สถานที่					

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านงบประมาณ					
ด้านอื่น ๆ.....					

ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ท่านได้กำหนดวิธีการวัดประเมินผลไว้อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 และเรียงลำดับจากน้อย) และดำเนินการวัดและประเมินผลในช่วงเวลาใดของกระบวนการเรียนการสอน

☐ ครูประเมินผลเป็นหลัก	☐ ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง
☐ ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน	☐ ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน
☐ ประเมินจากรายงาน	☐ ประเมินจากใบงาน
☐ ประเมินจากพฤติกรรมในห้องเรียน	☐ ประเมินจากแบบทดสอบ
☐ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม	☐ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
☐ ใช้แบบประเมินผลงาน	☐ ใช้แบบประเมินตนเอง
- อื่น ๆระบุ.....
-
-

2. ท่านได้กำหนดการวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ(Skill) ที่จำเป็นในทางศาสนาอิสลามไว้ในหัวข้ออะไร อย่างไรบ้าง และดำเนินการวัดและประเมินผลในช่วงเวลาใดของกระบวนการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

3. ท่านได้กำหนดการวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในศาสนาอิสลามไว้ในหัวข้ออะไร อย่างไรบ้าง และดำเนินการวัดและประเมินผลในระยะเวลาใดของกระบวนการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

4. ท่านประสบปัญหาในการวัดและประเมินผลหรือไม่ อย่างไร มีสาเหตุของปัญหา รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาและผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านครูผู้สอน					
ด้านนักเรียน					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					

รายการ	ปัญหา	สาเหตุ	วิธีแก้ไข	ผล	หมายเหตุ
ด้านเครื่องมือ วัดผล					
ด้านอื่น ๆ.....					

ขอบคุณครับที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสัมภาษณ์
อินชอัลลอฮ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง
สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้เติมคำลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน โดยให้พิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน โดยให้พิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนอิสลามศึกษา ของนักเรียนให้พิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เป็นนักเรียนชั้น..... โรงเรียน.....
2. เพศ ชาย หญิง
3. การศึกษาศาสนาภาคบังคับระดับพื้นฐาน (ฟิรดูอิน) ศึกษา ไม่ได้ศึกษา
4. ระดับผลการศึกษาวชิชาอิสลามศึกษา.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน

ระดับการปฏิบัติ

- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
	• ครูสอนโดยการบรรยาย				
	• ครูสาธิตให้ดู				
	• ครูจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้				
	• ครูให้ทำโครงงาน.				
	• ครูให้แสดงบทบาทสมมุติ				
	• ครูใช้การถาม - ตอบ				
	• ครูให้ทำงานกลุ่ม				
	• ครูให้ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต.				
	• ให้ศึกษาเองจากใบความรู้				
• ครูใช้โปรแกรมช่วยสอน เช่น เพาเวอร์พอยท์					
• ครูจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบบูรณาการ					
• ครูให้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกละหมาด					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<ul style="list-style-type: none"> ครูเชียววิทยากรมาบรรยาย 				
2.	กิจกรรมเสริมหลักสูตร				
	<ul style="list-style-type: none"> จัดนิทรรศการ 				
	<ul style="list-style-type: none"> ทัศนศึกษา ศึกษานอกสถานที่ 				
	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมค่าย 				
	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันในสถานศึกษา 				
	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันนอกสถานศึกษา 				
	<ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานวันอิติลัษฏา 				
	อื่น ๆ ระบุ.....				
3.	<p>ด้านสื่อการเรียนการสอน</p> <p>ครูเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ 				
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและวจนะของนบี 				
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อประเภทตำราเรียนเป็นหลัก 				
	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่ได้รับการยอมรับในศาสนาอิสลาม ปลอดภัยจากสิ่งต้องห้ามตามศาสนบัญญัติ 				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
.	<ul style="list-style-type: none"> เลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 				
	<ul style="list-style-type: none"> อื่นๆ โปรดระบุ..... 				
4.	<p>ครูใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ VCD อินเทอร์เน็ต ฯลฯ 				
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ ฯลฯ 				
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อบุคคล เช่น ผู้นำศาสนา วิทยากร หน่วยงานต่างๆ 				
	<ul style="list-style-type: none"> สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ ภาพโฆษณา แผนที่ ฯลฯ 				
5.	<p>ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>ครูวัด และประเมินผลการเรียนรู้ในชวงเวลาใด</p> <ul style="list-style-type: none"> ก่อนขึ้นบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ใหม่ 				
	<ul style="list-style-type: none"> ระหว่างเรียนในบทเรียนหรือหน่วยการเรียนนั้น 				
	<ul style="list-style-type: none"> หลังจากเรียนจบสิ้นในบทเรียนหรือหน่วยการเรียนนั้น 				
6.	<p>ครูใช้วิธีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้แบบใดบ้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> ครูประเมินผลเป็นหลัก 				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	● ประเมินจากแบบทดสอบ				
	● ให้นักเรียนประเมินผลตนเอง				
	● ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน				
	● ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน				
	● ประเมินจากรายงาน				
	● ประเมินจากใบงาน				
	● อื่น ๆ ระบุ.....				

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน

ระดับปัญหา

4 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

3 หมายถึง เป็นปัญหามาก

2 หมายถึง เป็นปัญหากลาง

1 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	ด้านการจัดการเรียนการสอน				
1.	ครูสอนไม่เข้าใจ				
2.	ครูไม่เปิดโอกาสให้ถาม				
3.	ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี				
4.	ครูมอบหมายงานไม่ชัดเจน				
5.	กิจกรรมที่ครูใช้สอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา				
6.	เนื้อหาวิชาศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมีมากเกินไป				
7.	จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม				
8.	จำนวนคาบเรียนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการเรียน				
9.	บรรยากาศในห้องเรียนไม่ดี				
10.	ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ				
10.	ไม่มีห้องปฏิบัติศาสนกิจโดยเฉพาะ				
11.	อื่น ๆ ระบุ.....				
	ด้านสื่อการเรียนการสอน				
12.	สื่อ/อุปกรณ์ไม่พอเพียง				
13.	สื่อขนาดเล็ก / ไม่ชัดเจน				
14.	เอกสารประกอบการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน / เนื้อหาน้อยเกินไป				
15.	หนังสือสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมไม่พอเพียง				
16.	ขาดสื่อการเรียนการสอนทางศาสนา				
17.	สื่อไม่ทันสมัย / เก่า				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
18.	สื่อไม่น่าสนใจ				
19.	สื่อยากเกินไป/ยากที่จะทำความเข้าใจ				
20.	อื่น ๆ ระบุ.....				
21.	ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ครูไม่ชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนน				
22.	คำถามในแบบทดสอบอธิบายไม่ชัดเจน				
23.	ครูไม่เปิดโอกาสให้ประเมินตนเองและเพื่อน ร่วมชั้น				
24.	ครูไม่แจ้งผลการสอน / คะแนนเก็บ				
25.	การประเมินผลมีบ่อยครั้งเกินไป				
26.	ข้อสอบยาก/ง่ายเกินไป				
27.	อื่น ๆ ระบุ.....				

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียน

ระดับปัญหา

4	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
3	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
2	หมายถึง	เป็นปัญหากลาง
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
1.	ไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูอธิบาย				
2.	ไม่ชอบวิชาอิสลามศึกษา				
3.	ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม				
4.	ไม่มีสมาธิในการเรียน				
5.	ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน				
6.	เข้ากับเพื่อนในการทำงานกลุ่มไม่ได้				
7.	อ่านภาษาอาหรับไม่ออก				
8.	ไม่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล				
9.	เรียนไม่ทัน				
10.	อื่น ๆ ระบุ				

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนต้องการให้ปรับปรุงแก้ไข

- ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....

- ด้านสื่อการเรียนการสอน

.....
.....

- ด้านการวัดและประเมินผล

.....
.....

ขอบคุณที่ตอบแบบสัมภาษณ์

อินชาอัลลอหฺ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐพร ปุ้ยรักษา เกิดวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2527 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนวัดนวลนรดิศ กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 และสำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา วิชาโทภูมิศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อปีการศึกษา 2549 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547 โดยได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย